

**TEXT FLY WITHIN
THE BOOK ONLY**

UNIVERSAL
LIBRARY

OU_198509

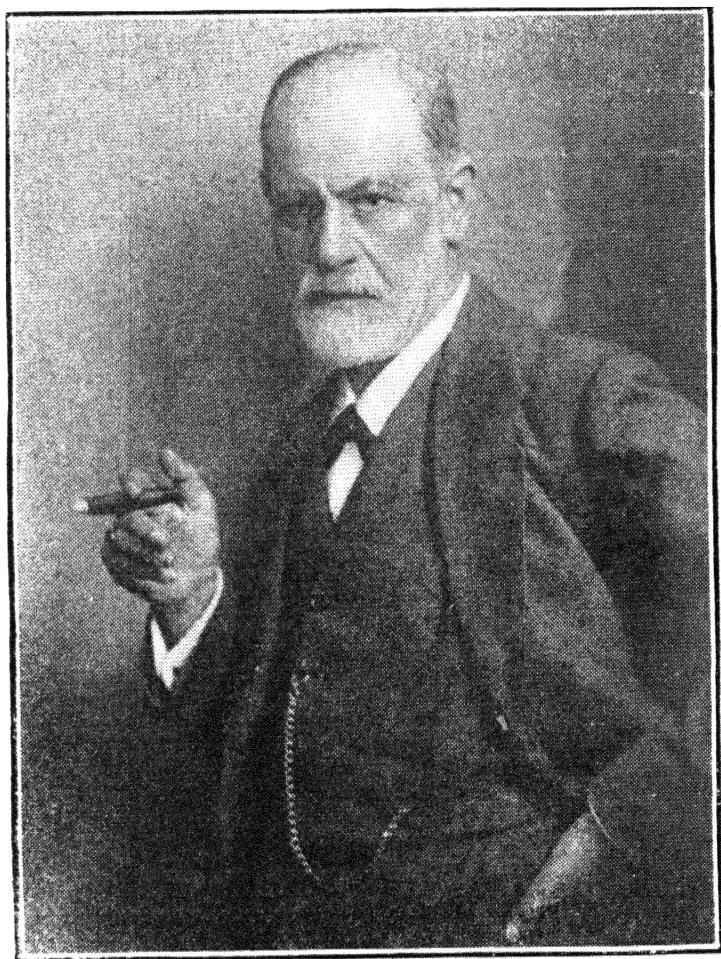
UNIVERSAL
LIBRARY

సిగ్మండ్ ఫ్రాయిడ్ (౧౮౫౬-౧౯౩౯)

ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ

ಪ್ರಚಾರಪುಸ್ತಕಮಾಲೆ — ೧೨

ಕ ನ ಸು ಗ ಳು

ಎನ್. ಎಸ್. ನಾರಾಯಣ ಶಾಸ್ತ್ರಿ, ಎಂ.ಎ.

ಶ್ರೀ ಪಂಚಾಚಾರ್ಯ ಎಲೆಕ್ಟ್ರಿಕ್ ಪ್ರೆಸ್

ಮೈಸೂರು

೧೯೪೦

ಶ್ರೀ ಪಂ. ಎ. ಪ್ರೆ. ೨೦೦೫—೧೦-೨-೧೯೪೦.

ಮುನ್ನುಡಿ

ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದ ಚಾನ್ಸಲರವರಾದ ಆಳುವ
ನುಹಾಸ್ವಾಮಿಯವರು ಮೊದಲನೆಯ ಸೆನೆಟ್ ಸಭೆಯ ಪ್ರಾರಂಭೋ
ತ್ಸವದ ಭಾಷಣದಲ್ಲಿಯೂ, ಪುನಃ ಮೊದಲನೆಯ ಕಾನ್ವೋಕೇಷನ್
ನುಹೋತ್ಸವದ ಭಾಷಣದಲ್ಲಿಯೂ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದ ಪಾಲಿಗೆ
ಹಲವು ಕರ್ತವ್ಯಗಳನ್ನು ಅಪ್ಪಣೆ ಮಾಡಿದರು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ
ವಾದವು ಇವೆರಡು: ಒಳ್ಳೆಯ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬರೆದ ಪುಸ್ತಕಗಳ
ಪ್ರಕಟನೆ, ಹಾಗೂ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ. ಮತ್ತು
ಶ್ರೀಮನ್ಮಹಾರಾಜರವರ ಪ್ರಜೆಗಳಲ್ಲಿ ಯಾರು ಕಾರಣಾಂತರಗಳಿಂದ
ಕ್ರಮಬದ್ಧವಾದ ಶಿಕ್ಷಣಶಿಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳಿಗೆ ಕೂಡಲು
ಶಕ್ತರಲ್ಲವೋ ಅಂಥವರಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನಪ್ರಸಾರ ಮಾಡುವುದು; ಅಲ್ಲದೆ
ಮೈಸೂರು, ಬೆಂಗಳೂರು ಈ ಎರಡು ಹಿರಿಯ ಪಟ್ಟಣಗಳಲ್ಲಿ ದೊರಕುವ
ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸಾನುಕೂಲ್ಯಗಳನ್ನು ಪಡೆದಿಲ್ಲದ, ಸಂಸ್ಥಾನದ ದೂರಪ್ರದೇಶ
ಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಜನರಲ್ಲಿ ಉಚ್ಚ ವರ್ಗದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು
ಹರಡುವುದು.

ಈ ಇಪ್ಪತ್ತುಮೂರು ವರ್ಷಗಳಿಂದಲೂ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯವು
ಈ ಎರಡು ಮುಖ್ಯ ಧ್ಯೇಯಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಮುಂದೆ ತಪ್ಪದೆ ನಿಲ್ಲಿಸಿ
ಕೊಂಡಿದೆ. ಅದರ ಕನ್ನಡ ಪ್ರಕಟನ ಶಾಖೆಯು ಕೆಲವು ಪ್ರಸಿದ್ಧ
ಹಳಗನ್ನಡ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದ ಪರಿಷ್ಕರಿಸಿ ಅಚ್ಚು
ಹಾಕಿಸಿದೆ; ಅಲ್ಲದೆ, ಸಾಹಿತ್ಯ ವಿಜ್ಞಾನ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಕುರಿತ
ಕೆಲವು ಲಘು ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನೂ ಹೊರತಂದಿದೆ. ಪ್ರಚಾರೋಪನ್ಯಾಸ
ಸಮಿತಿಯವರು ಸಂಸ್ಥಾನದ ಎಲ್ಲ ಭಾಗಗಳ ಅನೇಕ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ
ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿಯೇ ಉಪನ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಒಂದು ಫಲದಾಯಕವಾದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಬೆಳೆದು
ಬರುತ್ತಿದೆ. ವಿಷಯ ಒಂದೊಂದಕ್ಕೆ ಒಂದೊಂದರಂತೆ ಬಿಡಿ ಉಪನ್ಯಾಸ

ವನ್ನು ಕೊಡಿಸುವುದರ ಜೊತೆಗೆ, ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದ ಅಧ್ಯಾಪಕ ಸಂಘದ ಸಹಕಾರದಿಂದ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಸಪ್ತಾಹಗಳೆಂದು ಈಗಾಗಲೇ ಕರೆಯಲ್ಪಡುತ್ತಿರುವ ಉಪನ್ಯಾಸಮಾಲೆಗಳನ್ನು ಇಡಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಒಂದೇ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಐದಾರು ದಿನ ಭಾಷಣ ಕಾವ್ಯವಾಚನ ಸಂಗೀತಾದಿಗಳು ಜರುಗುತ್ತವೆ; ಉಪನ್ಯಾಸಗಳು ಸಾಹಿತ್ಯ ವಿಜ್ಞಾನ ಸಮಾಜ ವೆಲ್ಲಕ್ಕೂ ಸಂಬಂಧಿಸಿರುತ್ತವೆ. ಈ ಸಪ್ತಾಹಗಳು ನೆರವೇರಿದ ದೊಡ್ಡ ಬಳ್ಳಾಪುರ, ದಾವಣಗೆರೆ, ಕೋಲಾರ ಮುಂತಾದ ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗಳಿಂದಲೂ ಅವಕ್ಕೆ ಬಹಳ ಮನ್ನಣೆ ದೊರೆತಿದೆ.

ಈಗ ಅತಿ ಹೊಸದಾದ ಏರ್ಪಾಡಾವುದೆಂದರೆ: ಒಂದೆರಡು ಊರುಗಳನ್ನು ಆರಿಸಿಕೊಂಡು, ಅಲ್ಲಿಗೆ ಒಂದು ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಹಲವು ಬಾರಿ ಹೋಗಿ, ಕೆಲವು ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದೊಂದನ್ನೂ ಕುರಿತು ನಾಲ್ಕಾರು ಉಪನ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಹೇಳುವ ಯೋಜನೆ. ಅದರಿಂದ ಆ ಊರುಗಳ ಜನರಿಗೆ ಅನಲ್ಪಕಾಲ ಎಡೆಬಿಡದೆ ಜ್ಞಾನಬೋಧೆ ಸಿಕ್ಕುವುದು. ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಕೇಳಿ ಉಪಯೋಗ ಪಡೆದ ಸಭಿಕರ ಗುಂಪಿನಿಂದ ಆಚೆಗೂ ಕೂಡ ಈ ಭಾಷಣಮಾಲೆಗಳ ಪ್ರಯೋಜನ ಹರಡಲೆಂಬ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಅವುಗಳನ್ನು ಈ ರೀತಿ ಚಿಕ್ಕ ಹೊತ್ತಿಗೆಗಳಾಗಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದೆ.

ನಮ್ಮ ಘನ ಪ್ರಭುಗಳವರು ನಮ್ಮ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯಕ್ಕೆ ಎರಡು ಪವಿತ್ರ ಕರ್ತವ್ಯಗಳನ್ನು ನೇಮಿಸಿರುವರಷ್ಟೆ: ಸುಲಭ ಸಮಂಜಸ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿದ ಗ್ರಂಥಗಳ ಪ್ರಕಟನೆ; ಜನತೆಯಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ಬಗೆಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪ್ರಸಾರ. ಆ ಎರಡು ಕರ್ತವ್ಯಗಳನ್ನೂ ಈ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಒಂದೇ ಸಾರಿ ಸಾಧಿಸಬಹುದೆಂಬುದೇ ಹೀಗೆ ಉಪನ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ಲಘು ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಮಾಡಿದವರ ನಿರೀಕ್ಷೆ ಮತ್ತು ಹೆಬ್ಬಯಕೆ.

ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ, ಮೈಸೂರು, }
೨೯—೫—೧೯೩೯.

ಎನ್. ಎಸ್. ಸುಬ್ಬರಾವ್.

ಬಿನ್ನಹ

ಕನಸಿನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕಾರು ಮಾತುಗಳನ್ನು ಈ ಪುಟ್ಟಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದೇನೆ. ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದ ಅಧ್ಯಾಪಕ ಸಂಘದವರು ಕಳೆದ ವರ್ಷ ಮಂಡ್ಯದಲ್ಲಿ ಕನಸಿನ ವಿಷಯವಾಗಿ ಮಾತನಾಡಲು ನನಗೆ ಆಜ್ಞೆ ಇತ್ತರು. ಅಲ್ಲಿ ನಾನು ಕೊಟ್ಟ ಉಪನ್ಯಾಸಗಳ ಸಾರಾಂಶವನ್ನೇ ಪುಸ್ತಕರೂಪದಲ್ಲಿ ಈಗ ಬರೆದುದಾಗಿದೆ.

ಪುಸ್ತಕವು ಮೊದಲು ನಾನು ಬರೆದಂತಿಲ್ಲ. ಅನೇಕ ಕಡಿಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಕುಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ, ಭಾಷೆಯನ್ನು ತಿದ್ದಿ, ಬರೆದುದನ್ನು ಓದುವುದಕ್ಕೆ ಆಗುವಂತೆ ಮಾಡಿದ ಕೆಲವರು ನನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತರಿಗೆ ನಾನು ಋಣಿ.

ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಓದಿ, ಇದರಂತೆಯೇ ಉಳಿದೆಲ್ಲ ವಿಜ್ಞಾನ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕನ್ನಡಿಗರು ಪರಿಚಯವನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವರೆಂದು ನನ್ನ ಆಶೆ. ಹಾಗೆ ಆದೆಂತೆಲ್ಲ ನಮ್ಮ ನಾಡು, ನಮ್ಮ ಭಾಷೆ, ನಮ್ಮ ಜೀವನ—ಇದೆಲ್ಲವೂ ಸುಂದರವಾಗುವುದೆಂಬ ನಂಬಿಕೆಯೇ ಈ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಬರೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯ ಬೆಂಬಲ. ಕನಸಿನ ನಿರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿದು, ಮನಸ್ಸಿನ ಅಂತರಾಳದಲ್ಲಿರುವ ರಾಕ್ಷಸೀಮನೋವೃತ್ತಿಗಳನ್ನು ಕಿತ್ತೊಗೆದು, ದೈವಿಕ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಓದುಗರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರಾದರೂ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರೆ ಗ್ರಂಥಕರ್ತನಿಗೆ ಬೇರೆ ಇನ್ನು ಯಾವ ಪ್ರತಿಫಲ ತಾನೇ ಬೇಕು?

೧೦—೨—೧೯೪೦,
ಮಹಾರಾಜರವರ ಕಾಲೇಜು,
ಮೈಸೂರು.

ನಾರಾಯಣ ಶಾಸ್ತ್ರಿ.

ವಿಷಯಾನುಕ್ರಮಣಿಕೆ

೧. ಪ್ರವೇಶ	.....	೧
೨. ಮನಸ್ಸಿನ ವಿಭಾಗ	.....	೪
೩. ಕನಸು ಎಂದರೇನು?	.....	೧೮
೪. ಕನಸಿನ ರಚನೆ	.....	೨೮
೫. ಕನಸಿನ ಪ್ರಭೇದಗಳು	.....	೩೮
೬. ಸ್ವಪ್ನಾರ್ಥ ಅಥವಾ ಸ್ವಪ್ನಫಲ	.....	೪೪

ಕನಸುಗಳು

೧. ಪ್ರವೇಶ

ಕನಸಿನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಯಾರಿಗೆ ತಾನೇ ಕುತೂಹಲವಿಲ್ಲ? ಬಹಳ ಹಿಂದಿನಕಾಲದಿಂದಲೂ, ಮಾನವನು ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಿರುವನು. ಅನಾಗರಿಕದಶೆಯಲ್ಲಿ ದ್ವಾಂಗ, ಕನಸುಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ನೋಡಿದ ಅನುಭವಗಳಿಂದೇ ಅವನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಈಗಲೂ ಅನಾಗರಿಕದಶೆಯಲ್ಲಿರುವ ಕೆಲವು ಜನರು ಕನಸು ನಿಜವಾದ ಅನುಭವವೆಂದೇ ತಿಳಿದಿರುವಂತೆ. ರ್ಯಾಟ್‌ಕ್ಲೆಫ್ ಎಂಬ ಮನಶ್ಯಾಸ್ತ್ರಜ್ಞನು 'ಕನಸುಗಳ ಚರಿತ್ರೆ' ಎಂಬ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಒಂದು ಸಂದರ್ಭವನ್ನು ವಿವರಿಸಿದ್ದಾನೆ: "ನಾನು ಒಂದು ದಿನ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಎದ್ದು, ನಾವು ತಂಗಿದ್ದ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಬೇರೆ ಒಂದು ಶಿಬಿರಕ್ಕೆ ಹೋಗೋಣವೆಂದು ನನ್ನ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಅನಾಗರಿಕ ಜನಾಂಗದ ನಾಲ್ವರನ್ನೂ ಎಬ್ಬಿಸಿದೆ. ಅವರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನಿಗೆ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಬಹಳ ಸಿಟ್ಟು ಬಂದಿದ್ದಂತೆ ತೋರಿತು. 'ಏಕೆ' ಎಂಬುದಾಗಿ ವಿಚಾರಿಸಿದರೆ ಅವನು, 'ಏನು ಸ್ವಾಮಿ, ನಿನ್ನೆಯ ದಿನ ನನ್ನೊಬ್ಬನನ್ನೇ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ, ಕಾಡುಮೇಡೆನ್ನದೆ ಅಲೆಸಿ, ಅನ್ನು ಹಾಕದೆ ಗೋಳಾಡಿಸಿ, ನದಿಯಲ್ಲಿ ಬಚ್ಚಿಟ್ಟಿದ್ದ ದೋಣಿಯನ್ನು ನನ್ನ ಕೈಲಿ ಮೇಲಕ್ಕೆತ್ತಿಸಿ ನಾನೇ ನಡೆಸುವಂತೆ ಮಾಡಿದಿರಿ. ಸ್ವಲ್ಪ ದಣುವಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳೋಣವೆಂದು ಮಲಗಿದ್ದರೆ ಮತ್ತೆ ಗೋಳಾಡಿಸುತ್ತೀರಾ' ಎಂದು ಗದರಿಸಿದನು. ಹಿಂದಿನ ದಿನ

ವೆಲ್ಲಾ ಯಾರೂ ತಿಬಿರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಅಲುಗಾಡಿಲ್ಲ, ಇದೆಲ್ಲಾ ಕನಸಿರಬೇಕೆಂದು ಎಷ್ಟು ಹೇಳಿದರೂ ಅವನಿಗೆ ನಂಬಿಕೆ ಬರಲೇ ಇಲ್ಲ. ಅದೆಲ್ಲ ನಿಜವಾದ ಅನುಭವವೆಂದೇ ಅವನ ದೃಢವಾದ ನಂಬಿಕೆ.”

ಇಂತಹ ಅನುಭವಗಳಿಗೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ಅನಾಗರಿಕ ಮಾನವನು ಕೆಲವು ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಿಕೊಂಡನು. ಕನಸಿನ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಪಟ್ಟು, ಪರಲೋಕ, ಆತ್ಮ ಮುಂತಾದ ಅಲೌಕಿಕ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ನಂಬಿಕೆ ಹುಟ್ಟಿತೆಂದು ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರಕಾರರು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟಿರುವರು. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ. ಕನಸುಗಳಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೆಯದು ಕೆಟ್ಟದ್ದನ್ನು ಕಂಡರೆ ಮುಂದೆ ಶುಭಾಶುಭಗಳು ಉಂಟಾಗಬಹುದೆಂದು ತಿಳಿದು, ಕನಸುಗಳಿಗೆ ಅರ್ಥಕಟ್ಟಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದನು.

ಕಾಲಕ್ರಮೇಣ ಕನಸಿನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ತಾವು ಮಾಡಿದ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಒಟ್ಟುಗೂಡಿಸಿ, ಅವುಗಳ ತಳಹದಿಯಾಗಿರುವ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಹೊರಗೆಡಹಿ ಸ್ವಪ್ನಸಂಬಂಧವಾದ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಕೂಡ ಜನರು ಬರೆದಿರುತ್ತಾರೆ. ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಅತಿ ಪುರಾತನಕಾಲದಿಂದಲೂ ಕನಸಿನ ವಿಷಯವಾಗಿ ವಾದವಿವಾದಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಿವೆ. ಜಗತ್ತನ್ನು ಸ್ವಪ್ನಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸಿ, ಸ್ವಪ್ನವು ಹೇಗೆ ಮಿಥ್ಯೆಯೋ ಹಾಗೆಯೇ ಜಗತ್ತು ಕೂಡ ಮಿಥ್ಯೆಯೆಂದು ಅದ್ವೈತಿಗಳು ವಾದಿಸುವುದನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ಕೇಳಿರುತ್ತೇವೆ. ಈ ವಾದವನ್ನು ಖಂಡಿಸುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಉಳಿದೆಲ್ಲ ದಾರ್ಶನಿಕರೂ ಸ್ವಪ್ನವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ವಿಷಯಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ಪ್ರಯತ್ನ ಪಡಬೇಕಾಯಿತು. ಇದೆಲ್ಲದರ ಫಲವಾಗಿಯೇ ಏನೋ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಸ್ವಪ್ನಫಲಚಂದ್ರಿಕೆ, ಸ್ವಪ್ನಫಲಚೂಡಾಮಣಿ ಮುಂತಾದ ಸ್ವಾರ

ಸ್ಯವಾದ ಗ್ರಂಥಗಳು ಹುಟ್ಟಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಗೆ ಬಂದಿರುವುದು. ಈ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ನಂಬಲಾರದ ಅನೇಕ ವಿಷಯಗಳಿದ್ದರೂ ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಸ್ವಪ್ನದ ವಿಷಯವಾಗಿ ನಿಜವಾದ ತಿಳಿವಳಿಕೆಯನ್ನು ಕೊಡುವ ಅಂಶಗಳು ಅನೇಕವಿವೆ. ಒಂದುಕಡೆ ಸ್ವಪ್ನವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದೆ: ಸ್ವಪ್ನಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ದೈಹಿಕಕಾರಣಗಳಿಂದ ಉಂಟಾದುವು. ಇವುಗಳಿಗೆ ಅರ್ಥವಿಲ್ಲ.¹ ಆದರೆ ಇನ್ನು ಕೆಲವು ಮಾನಸಿಕ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದವು. ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸಾಧಾರಣವಾಗಿರುವ ರತಿಹಾಸಕೋಪಮುಂತಾದ ಭಾವಗಳೇ ಕೆಲವು ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಸ್ವಪ್ನಗಳ ಪ್ರಚೋದಕಗಳಾಗುವುವು.² ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಒಂದು ಅನುಭವವಾದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ವ್ಯತಿರಿಕ್ತವಾದುದು ನಮಗೆ ಸಂಭವಿಸುವುದು ಎಂದು ಕನಸಿನ ಫಲಹೇಳುವುದುಂಟು. ಇನ್ನು ಕೆಲವು ಅನುಭವಗಳಿಗೆ ಸಾಂಕೇತಿಕ ಅರ್ಥಗಳುಂಟು—ಇದೇ ರೀತಿಯಾದ ಗಮನಾರ್ಹವಾದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಈ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ನೋಡಬಹುದು. ಇವಕ್ಕೂ ಈಗಿನ ಮನಶ್ಯಾಸ್ತ್ರಕಾರರ ಕೆಲವು ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳಿಗೂ ಸಾಮ್ಯವಿದೆ. ಇದರಿಂದ, ಬಹಳ ಹಿಂದೆಯೇ, ನಮ್ಮ ದೇಶದ ಜನರಿಗೆ ಸ್ವಪ್ನಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ, ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾದ ಮತ್ತು ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಸಮರ್ಥಿಸಬಹುದಾದ, ಕೆಲವು ತತ್ವಗಳು ಗೊತ್ತಿದ್ದವೆಂದು ವ್ಯಕ್ತಪಡುವುದು. ಆದರೆ ಅವುಗಳೊಡನೆ ಅನೇಕ ತಪ್ಪುಗಳೂ ಬೆರೆತು ಬಂದಿವೆ. ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು

1 'ಕ್ಷುಧಾಪಿಪಾಸಾಮೂತ್ರಪುರೀಷೋದ್ಭವಃ ಸ್ವಪ್ನಃ'

2 'ರತಿಹಾಸಕೋಪಶೋಕೋತ್ಸಾಹ(ಜುಗುಪ್ಸಾ) ಭಯಾದ್ಭುತೋತ್ಪನ್ನಃ'

ವಿಮರ್ಶೆಮಾಡುವವರ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿದ್ದಿರುವುವು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಈ ತಪ್ಪುಗಳೇ ; ನಮಗೆ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಮನೋವೃತ್ತಿ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಇವೇ ಕಾರಣಗಳು.

ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಕನಸಿನ ವಿಷಯವನ್ನು ವಿಜ್ಞಾನ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಪರಿಶೀಲಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದುದು ಈಚೀಚೆಗೆ. ಸ್ವಪ್ನವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಪಡೆದಿರುವ ಸ್ವಪ್ನಮೀಮಾಂಸೆ (Dream Interpretation- Die Traumdetung) ಎಂಬ ಗ್ರಂಥ ಹೊರಬಿದ್ದುದು ಈಗ್ಗೆ ಸುಮಾರು ಮೂವತ್ತೊಂ ಬತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ. ಇದನ್ನು ಬರೆದವನು ಜಗದ್ವಿಖ್ಯಾತನಾದ ಸಿಗ್ಮಂಡ್ ಫ್ರಾಯ್ಡ್. ಇವನ ಬರವಣಿಗೆಗಳಿಂದ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಪ್ರಸಂಚದಲ್ಲಿ—ಆದರಲ್ಲಿಯೂ ಮನಶ್ಯಾಸ್ತ್ರಪ್ರಸಂಚದಲ್ಲಿ—ಒಂದು ರೀತಿಯಾದ ಕ್ರಾಂತಿ ಉಂಟಾಯಿತು.

೨. ಮನಸ್ಸಿನ ವಿಭಾಗ

ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ನಾವು ಹೋಗುತ್ತಿರುವಾಗ, ನಮ್ಮ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಒಂದು ಭೋಗ್ಯವಸ್ತುವು ಬೀಳುತ್ತದೆಯೆಂದು ಇಟ್ಟು ಕೊಳ್ಳೋಣ. ಪಕ್ಕದ ಮನೆಯ ತೋಟದಲ್ಲಿರುವ ಮಾವಿನ ಮರದಲ್ಲಿ ಸೊಗಸಾದ ರಸಪುರಿ ಮಾವಿನಹಣ್ಣು ಬಿಟ್ಟಿರಬಹುದು. ಅದನ್ನು ಕಂಡೊಡನೆಯೇ ಅದನ್ನು ತಿನ್ನೋಣವೆಂಬ ಆಸೆ ಹುಟ್ಟುವುದು ಸ್ವಾಭಾವಿಕ. ಹಾಗೆ ಆಸೆಹುಟ್ಟಿದ ಕೂಡಲೇ ನಾವು ಹೋಗಿ ಆ ಹಣ್ಣನ್ನು ಕಿತ್ತು ತಿನ್ನುವುದಿಲ್ಲ. ಕೆಲವು

ವ್ಯುಗಗಳು ಕೂಡ ಹಾಗೆ ಉಂಟಾದ ಮನಸ್ಸಿನ ಒತ್ತಾಯಕ್ಕೆ ಒಳಪಟ್ಟು ಕೆಲಸಮಾಡುವುದಿಲ್ಲವೆಂದಮೇಲೆ ಮನುಷ್ಯನು ಹಾಗೆ ಮಾಡದಿರುವುದು ಆಶ್ಚರ್ಯವೇ? ನಮ್ಮ ಬಯಕೆಗಳನ್ನು ಎಚ್ಚಿಸುವ ಅಥವಾ ಪ್ರಚೋದನಗೊಳಿಸುವ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳು ಅನೇಕವಾಗಿವೆ. ನಾವಿನ ಹಣ್ಣಿನಂತೆಯೇ ಒಂದೊಂದು ಪ್ರಚೋದಕವಸ್ತುವೂ ನಮ್ಮ ಮುಂದೆ ನಾವಿರುವ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ಬಂದಾಗ, ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಆಕಾಂಕ್ಷೆ ತಲೆದೋರಬಹುದು. ಹೀಗೆ ಆಕಾಂಕ್ಷೆ ತಲೆದೋರುವುದು ಹುಟ್ಟುಗುಣ. ನೀರಿನಲ್ಲಿರುವ ಅವಿಾಬಾ ಎಂಬ ಒಂದು ಏಕಾಣು ಜೀವದಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ಜೀವ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ, ಮೆಟ್ಟಲು ಮೆಟ್ಟಲಾಗಿ ಮೇಲೇರುತ್ತ ಬಂದು ಮನುಷ್ಯನಾಯಿತೆಂದು ಪರಿಣಾಮವಾದಿಗಳು ಹೇಳುವರು.¹ ಕೀಳೈರದ ಪ್ರಾಣಿವರ್ಗದಿಂದ ಮೇಲಿನ ಅಂತಸ್ತಿನ ಪ್ರಾಣಿವರ್ಗಕ್ಕೆ ಒಂದು ಜೀವಿ ಹಾರಿದಾಗ ಅದುವರೆಗೆ ಹಿಂದಿನ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಗಳಿಸಿದ ಅನುಭವಗಳು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಾಶವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅನು ಅದರ ಸಂತಾನಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದ ಬೀಜದಲ್ಲಿ, ಅತಿ ಸೂಕ್ಷ್ಮರೂಪದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿದ್ದು ಅದರ ಮಕ್ಕಳ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಹೊರಬೀಳುತ್ತವೆ. ಮನುಷ್ಯನಲ್ಲಿಯೂ ಹಾಗೆಯೇ; ಹೀಗೆ ವಂಶಪಾರಂಪರ್ಯವಾದ ಅಥವಾ ಪಿತೃದತ್ತವಾದ ಗುಣಗಳಿಗೆ ಅನುವಂಶಿಕಗುಣಗಳೆಂದು ಹೆಸರು. ನಾವು ಏನು ಕೆಲಸಮಾಡಿದರೂ ಅದರ ತಳಹದಿಯಾಗಿ ಈ ಹುಟ್ಟುಗುಣಗಳಿರುತ್ತವೆ. ನಮ್ಮ ಶಿಲೆ ಬೆಳೆಯುವುದೂ ಈ ಗುಣಗಳ ಬಲಾಬಲಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿಯೇ. ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ

¹ ಪ್ರಾಣಿಜೀವನ: ಎ. ನಾರಾಯಣರಾವ್, ಪುಟ ೪೮-೫೩.

ಒಂದು ವಸ್ತು ಅಥವಾ ವಿಷಯ ಇದ್ದರೆ, ಅದನ್ನು ಮನಗಂಡ ಪ್ರಾಣಿಗೆ ಯಾವುದೋ ಒಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವರ್ತಿಸಬೇಕೆಂದು ಒಂದು ಆಶೆ ಅಥವಾ ಆಕಾಂಕ್ಷೆ ತಲೆದೋರಬಹುದು. ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಉದಾಹರಣೆಯಲ್ಲಿ, ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ರಸಪುರಿ ಮಾವಿನ ಹಣ್ಣಿದೆ. ಅದನ್ನು ಕಂಡು ತಿನ್ನಬೇಕೆಂದು, ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಆಶೆಯುಂಟಾಯಿತು. ಇದು ಒಂದು ಹುಟ್ಟುಗುಣ.

ತೊಟ್ಟಿಲಿನಲ್ಲಿರುವ ಶಿಶುವಿನಲ್ಲಿಯೂ ಈ ರೀತಿಯ ವರ್ತನೆಯನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಆಕಸ್ಮಾತ್ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಶಬ್ದವಾದರೆ ಶಿಶುವು ಬೆಚ್ಚುಬೀಳುವುದು. ಬೆಚ್ಚುಬೀಳುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಚೋದಕವಾದುದು ಶಬ್ದ, ಬೆಚ್ಚುಬೀಳುವುದು ಆ ಪ್ರಚೋದನೆಯ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ. ಹೀಗೆ ಒಂದೊಂದು ಪ್ರಚೋದನೆಗೂ ಒಂದೊಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ನಡೆಯಿಸಬೇಕೆಂಬ ಒತ್ತಾಯ ಜೀವಿಗೆ ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿ ಬಂದ ಗುಣ-ಆಂದರೆ ಹುಟ್ಟುಗುಣ. ಬರಿಯ ಈ ಹುಟ್ಟುಗುಣಗಳ¹ ಪ್ರಾಬಲ್ಯದಿಂದಲೇ ಮೃಗಗಳು ಮಾತ್ರ ವರ್ತಿಸುತ್ತವೆ.

ಆದರೆ ಮನುಷ್ಯನು ಹಾಗಲ್ಲ. ಅನೇಕ ಸಮಯಗಳಲ್ಲಿ ಬಲವಾದ ಪ್ರಚೋದನೆ ಇದ್ದರೂ ಅದಕ್ಕನುಗುಣವಾದ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗೆ ಮನುಷ್ಯನು ಅವಕಾಶ ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ; ಅದನ್ನು ತಡೆದು ನಿಲ್ಲಿಸುವನು. ಇದೇ ಮನುಷ್ಯನಿಗೂ ಮೃಗಕ್ಕೂ

¹ ಇಂತಹ ಹುಟ್ಟುಗುಣಗಳು ಹದಿನಾಲ್ಕು ಇನೆಯೆಂದು ಕೆಲವರು ಮನಶ್ಚಾರರು ಹೇಳುವರು. ಇವು ಯಾವುವೆಂದರೆ: ಆಹಾರ ಹುಡುಕಿ ಕೊಂಡು ಹೋಗುವುದು, ಮೈಥುನ, ಭಯ, ಜುಗುಪ್ಸೆ, ಕುತೂಹಲ, ವಾತ್ಸಲ್ಯ, ಸಂಘಜೀವನ, ಪ್ರತಿಷ್ಠೆ, ವಿಧೇಯತೆ, ಮೋಲಿಯಿಡುವುದು, ಕೋಪ, ರಚನಾಶಕ್ತಿ, ಶೇಖರಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಹಾಸ್ಯ.

ಇರುವ ಮುಖ್ಯ ವ್ಯತ್ಯಾಸ. ರಸಪುರಿ ಮಾವಿನ ಹಣ್ಣನ್ನು ಕಂಡೊಡನೆಯೇ, ಆ ಪ್ರಚೋದನೆಗೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ, ಅದನ್ನು ಕಿತ್ತು ತಿಂದುಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಬಿಗಿಹಿಡಿದು, ಅದರಿಂದ ಬೇರೊಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿಸುವುದು ಕಲಿತ ಗುಣ. ಹುಟ್ಟುಗುಣಕ್ಕೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ಆಶೆಗಳು ಉಂಟಾದರೂ ಅವುಗಳನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟಲು ಕೆಲವು ಕಾರಣಗಳುಂಟು. ಭೋಗ್ಯವಸ್ತುವನ್ನು ಕಂಡಾಗ ಭೋಗಿಸಬೇಕೆಂಬ ಆಶೆಹುಟ್ಟಿದರೂ ಅದನ್ನು ಭೋಗಿಸದಿರುವುದಕ್ಕೆ ಕೆಲವು ಕಾರಣಗಳುಂಟು. ಸರ್ಕಾರದ ಭಯ ಒಂದು. ಆ ವಸ್ತು ಬೇರೊಬ್ಬರದು. ಅದನ್ನು ನಾವು ಉಪಯೋಗಿಸಿದರೆ ಸರ್ಕಾರ ನಮ್ಮನ್ನು ದಂಡಿಸಬಹುದು. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಹೆದರಿ, ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ತಲೆದೋರುವ ಆಶೆಯನ್ನು ನಾವು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ತಳ್ಳಬಹುದು. ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ಸಮಾಜದ ಭಯ, ನೋಡಿದವರು ಏನೆಂದಾರೆಂಬ ಭಯ. ಶೈಶವದಿಂದಲೂ ಸಮಾಜ ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ತನ್ನ ಯಾಜಮಾನ್ಯವನ್ನು ಒಂದೇ ಸಮನಾಗಿ ನಡೆಯಿಸುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಒಂದೊಂದು ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಒಂದೊಂದು ವಿಧವಾದ ಕಟ್ಟುಗಳನ್ನು ತಂದೊಡ್ಡುತ್ತದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೂ ಉಂಟು. ಇತರರ ಪ್ರಾಣಮಾನಗಳನ್ನು, ಆಸ್ತಿಪಾಸ್ತಿಗಳನ್ನು ಹರಣಮಾಡಬಾರದೆಂಬ ಸಾಮಾಜಿಕ ನಿಯಮಗಳಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನಾವು ಶಾಂತರಾಗಿ ಬದುಕುವುದು ತಾನೆ ಹೇಗೆ? ಅದುದರಿಂದಲೇ, ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ತಲೆಬಾಗುತ್ತೇವೆ; ನಾವು ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸು ಬಂದಂತೆ ವರ್ತಿಸುವುದಿಲ್ಲ.

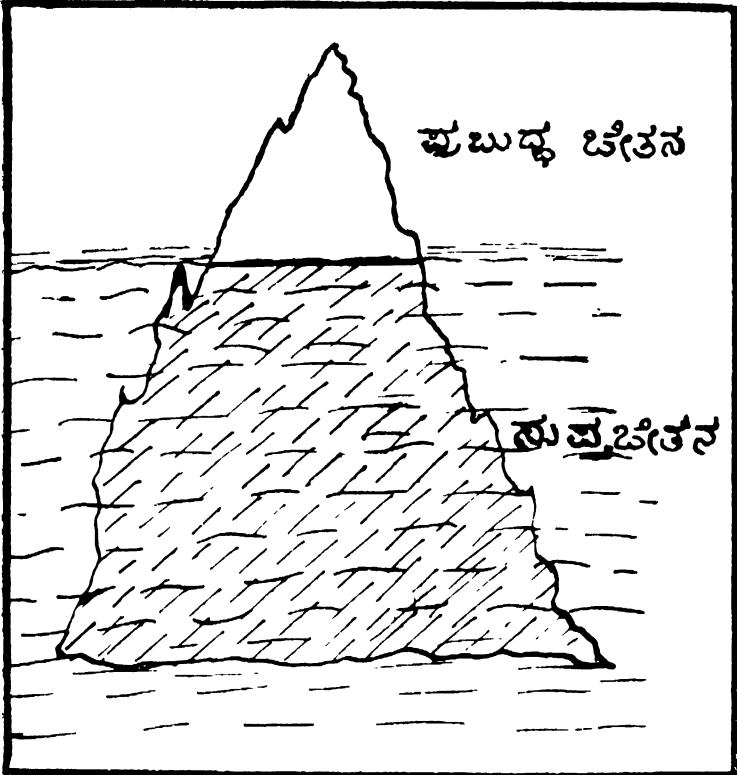
ಇವೆರಡಕ್ಕೂ ಮೇಲಾಗಿ ಇನ್ನೊಂದು ಬಗೆಯಾದ ಕಟ್ಟು ಉಂಟು. ಅದು ಧಾರ್ಮಿಕವಾದುದು. ಒಂದು ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು ಅಥವಾ ಮಾಡಬಾರದೆಂಬ ನಿಯಮ. ಆತ್ಮ

ಗೌರವವೇ ಧಾರ್ಮಿಕ ನಿಯಮದ ಅಡಿಗಲ್ಲು. ಈ ಭಾವನೆ ಯಿಂದಲೇ ಸರಿಯಾದ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವವನು ಮಾನವ ಶ್ರೇಷ್ಠ.

ಹೀಗೆ ಯಾವುದೇ ಕಾರಣದಿಂದಲಾಗಲಿ, ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಆಶೆಯನ್ನು ನಾವು ತಡೆಯಬಹುದು ಅಥವಾ ತಳ್ಳಿ ಹಾಕಬಹುದು. ಹಾಗೆ ತಳ್ಳಿಹಾಕಿದಾಗ ಈ ಆಶೆ, ಈ ಮನೋ ವೃತ್ತಿ, ಈ ಆಕಾಂಕ್ಷೆ ನಾಶವಾಗಿ ಹೋಗಿಬಿಡುವುದೇ ಅಥವಾ ಬೇರೊಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಅಡಗಿಕೊಂಡಿ ರುತ್ತದೆಯೇ ?

ಒಂದು ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ, ಈ ಆಶೆಗಳು ಕಾರಣಾಂತರಗಳಿಂದ ಈಡೇರದಿದ್ದರೂ ಅವು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಾಶವಾಗಿಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ. ಜಾಗೃಚ್ಛೈತನ್ಯದಿಂದ ಅವುಗಳನ್ನು ಒಳಕ್ಕೆ ತಳ್ಳಿದಾಗ ಅವು ಸುಪ್ತಚ್ಛೈತನ್ಯದೊಳಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಮನೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುತ್ತವೆ. ಶ್ರೀರಾಮನು ಬಾಣವನ್ನು ಎರಿಸಿ ಸಮುದ್ರರಾಜನ ಮೇಲೆ ಬಿಡಲು ಸಿದ್ಧನಾದನಂತೆ. ಸಮುದ್ರರಾಜ ಬಂದು ಕ್ಷಮಾಪಣೆಯನ್ನು ಕೇಳಿದಾಗ “ರಾಮಬಾಣವನ್ನು ಎರಿಸಿದ ಮೇಲೆ ವ್ಯರ್ಥವಾಗುವುದುಂಟೆ ? ಅದಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಸಾಫಲ್ಯ ದೊರೆಯಬೇಕು” ಎಂದು ಶ್ರೀರಾಮನು ಹೇಳಿದನಂತೆ. ಅದರಂತೆ ನಾವೂ ಕೂಡ, ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಕೋಪತಾಪಗಳು, ದ್ವೇಷಾಸೂಯೆಗಳು, ಮದಮಾತ್ಸರ್ಯಗಳು, ಹಸಿವು ಬಾಯಾರಿಕೆಗಳು ಹುಟ್ಟಿದಾಗ, ಅವುಗಳಿಗೆ ಒಂದು ದಾರಿಯನ್ನು ತೋರಿಸಬೇಕು ಅಥವಾ ಉಪಶಮನ ಮಾಡಬೇಕು ; ಅದುಮಿ ಇಟ್ಟರೆ ಅವು ಸುಮ್ಮನೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ, ಹೊರಕ್ಕೆ ತಳ್ಳಿದರೆ ಅವು ಹೋಗಿಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ.

ಅವು ನಾಶವಾಗದೆ, ನಮ್ಮ ಗಮನಕ್ಕೆ ಬಾರದೆ ಮನಸ್ಸಿನ ಒಳಭಾಗದಲ್ಲಿದ್ದುಕೊಂಡು, ಸಮಯವರಿತು, ಹೊರಬೀಳುತ್ತವೆ. ಹೀಗೆ ಈಡೇರದ ಆಶೆಗಳನ್ನು, ವ್ಯಕ್ತವಾಗದ ಕೋಪ ತಾಪಗಳನ್ನು ಗರ್ಭಸ್ಥವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವ ಮನಸ್ಸಿನ ಭಾಗವನ್ನು ನಾವು ಸುಪ್ತಚೇತನ (The Un-conscious) ವೆಂದು ಕರೆಯಬಹುದು. ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಕಾರಣಗಳು ಗೊತ್ತಾ

೧. ಅಖಂಡ ಮನಸ್ಸು

ಗುವ, ನಾವು ಸುಲಭವಾಗಿ ಮನಗಾಣುವ, ಮನೋಭಾಗವನ್ನು ಎಚ್ಚರವಾಗಿರುವ ಅಥವಾ ಜಾಗ್ರತ್ ಚೈತನ್ಯವೆಂದು ಕರೆಯಬಹುದು. ಅಖಂಡ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಇದು ಕೇವಲ ಸ್ವಲ್ಪಭಾಗ. ಸುಪ್ತಚೈತನ್ಯವೇ ಮನಸ್ಸಿನ ಹೆಚ್ಚು ಭಾಗವೆನ್ನಬಹುದು. ಇದನ್ನು ವಿಶದಪಡಿಸಲು, ಮನಸ್ಸನ್ನು ಮಂಜಿನ ಪರ್ವತಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸುವುದುಂಟು. ವೈಜ್ಞಾನಿಕರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ—ನೀರಿನ ಮೇಲೆ ಮಂಜಿನ ಗಡ್ಡೆ ತೇಲುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಮೇಲೆ ಕಾಣುವ ಭಾಗ ಒಟ್ಟು ಗಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪಭಾಗ ಮಾತ್ರ. ನಮಗೆ ಕಾಣದೆ ನೀರಿನ ಒಳಗೇ ಇರುವ ಭಾಗ ಇವರ ಎಂಟರಷ್ಟಿದೆ ಯಂತೆ!

ಹಾಗಾದರೆ ಸುಪ್ತ ಚೇತನ ಹೇಗೆ ಕೆಲಸಮಾಡುತ್ತದೆ? ಅದರ ಪ್ರತಿಭೆಯನ್ನು ಯಾವರೀತಿ ಹೊರಗೆ ಹಾಕುತ್ತದೆ? ಎಂದು ಕೇಳಬಹುದು. ಪ್ರಬುದ್ಧ ಚೇತನವು ಕೆಲಸಮಾಡುವಾಗ ಆ ನಮ್ಮ ಜಾಗ್ರದವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಸಹ ಸುಪ್ತ ಚೇತನವು ಕೆಲಸಮಾಡಲು ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳದ್ದು. ಅದು ಹೇಗೆಂಬುದನ್ನು ಕೆಲವು ಉದಾಹರಣೆಗಳಿಂದ ಸಮರ್ಥಿಸಬಹುದು. ಪ್ರಬುದ್ಧ ಚೇತನ ಮತ್ತು ಸುಪ್ತಚೇತನ ಎಂದು ನಾವು ವಿಭಾಗಮಾಡಿದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೇ ಇವು ಒಂದೊಂದೂ, ಒಂದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಒಂದು ಬೇರೆಬೇರೆಯಾಗಿ ಕೆಲಸಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಜಾಗೃತಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ನಾವು ಆಡುವ ಮಾತುಗಳನ್ನು ನಾವು ಮಾಡುವ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಸುಪ್ತ ಚೇತನವು ಹಲವಾರು ವಿಧದಲ್ಲಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗೊಳಿಸುವುದು. ಅದು ಹೇಗೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಕೆಲವು ಉದಾಹರಣೆಗಳಿಂದ ವಿಶದಪಡಿಸಬಹುದು.

ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಮರೆಯುವುದು ಎಲ್ಲರ ಅನುಭವಕ್ಕೂ

ಬಂದ ವಿಷಯ. ಮರವು ನಮಗೇಕೆ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆಂಬುದನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿ, ಅದಕ್ಕೆ ಅನೇಕ ಕಾರಣಗಳನ್ನು ಮನಶ್ಶಾಸ್ತ್ರಕಾರರು ಹೇಳಿರುವರು ; ಅದಕ್ಕೆ ಸುಪ್ತಚೇತನವೂ ಒಂದು ಕಾರಣ. ಸುಪ್ತ ಚೇತನದಲ್ಲಿ ಆ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಮರೆಯಬೇಕೆಂಬ ಬಯಕೆ ಇದ್ದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಆ ಹೆಸರುಗಳ ವಿಚಾರವಾಗಿ ಮರವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವುದು. ಈ ಕಾರಣದಿಂದ ನಮ್ಮ ದಿನಚರಿಯ ನಡವಳಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗುವ ನೂರಾರು ಮರವು ಗಳನ್ನು ಫ್ರಾಯ್ಡುನು ವಿವರಿಸಿರುತ್ತಾನೆ. ನಮ್ಮ ಅಂತರ್ಯದಲ್ಲಿ ಬೇಕಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಲೌಕಿಕಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟುಬಿದ್ದು, ಯಾರಿಗೋ ಒಬ್ಬರಿಗೆ ಒಂದು ಕಾಗದವನ್ನು ಬರೆದವೆಂದು ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳೋಣ. ಅಮೇಲೆ ಆ ಕಾಗದವನ್ನು ಟಪಾಲಿಗೆ ಹಾಕಬೇಕೆಂದು ನಮ್ಮ ಅಂಗಿಯ ಜೇಬಿನಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ. ಅದರ ಟಪಾಲಿಗೆ ಹಾಕುವುದನ್ನು ಮರೆತುಬಿಡುತ್ತೇವೆ. ಅನೇಕ ದಿವಸಗಳಾದಮೇಲೆ ಎಂದೋ ಒಮ್ಮೆ ಜೇಬಿಗೆ ಯಾತಕ್ಕಾದರೂ ಕೈಹಾಕಿದಾಗ ಏನೋ ಕಾಗದ ಸಿಕ್ಕಿದಂತಾಗಿ, ತೆಗೆದು ನೋಡಿದರೆ, ಅದು ನಾವು 'ಪೋಸ್ಟ್' ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಜೇಬಿನಲ್ಲಿ ಹಾಕಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಕಾಗದವೆಂಬುದು ಭಾಸವಾಗುವುದು. ಇದು ಸರ್ವ ಸಾಧಾರಣವಾದ ಅನುಭವ. ಇದು ಹೀಗಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಬೇರೆ ಕಾರಣಗಳಿದ್ದರೂ, ಸುಪ್ತ ಚೇತನದಲ್ಲಿ ಆ ಕಾಗದವನ್ನು ಬರೆಯ ಬಾರದೆಂದೂ, ಬರೆದರೂ(ಏಕೆಂದರೆ, ಇದು ಜಾಗೃತದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಕೆಲಸ) ಯಾರಿಗೆ ಬರೆದೆಯೋ ಅವರಿಗೆ ಮುಟ್ಟಿ ಬಾರದೆಂದೂ ಅಂತರಂಗದ ಒಂದು ಆಶೆ. ಯಾರಿಗೆ ನಾವು ಕಾಗದವನ್ನು ಬರೆದೆಯೋ, ಅವರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿಯೋ, ಅಥವಾ ಕಾಗದದಲ್ಲಿ ಬರೆದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿಯೋ ನಮಗೆ ಜುಗುಪ್ಸೆ

ಇರುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಆ ಕಾಗದವನ್ನು ಬರೆಯಬಾರದೆಂಬ ಪ್ರೇರಣೆ ನಮಗುಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಅದನ್ನು ತೋರ್ಪಡಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುವುದು ಲೌಕಿಕವಲ್ಲವೆಂದು ನಾವು ಅದನ್ನು ಜಾಗ್ರತದಿಂದ ಸುಸ್ತು ಚೇತನಕ್ಕೆ ತಳ್ಳುತ್ತೇವೆ. ಅದು ಅಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದು ಈ ರೀತಿಯ ಮನೋಭಾವವನ್ನು ಪ್ರಚೋದಿಸುತ್ತದೆ; ಜೇಬಿನಲ್ಲಿ ಹಾಕಿಕೊಂಡ ಕಾಗದವನ್ನು ಮರೆಯುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಇನ್ನೊಂದು ಉದಾಹರಣೆ :

ನಾನು ಒಂದು ' ಟೀ ಪಾರ್ಟಿ ' ಗೆ ಹೋಗಿದ್ದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಆಗ ಕೆಲವರು ಮಹಿಳೆಯರೂ ಬಂದಿದ್ದರು. ಅದರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬಾಕೆ ಉಪ್ಪಿದ್ದ ಸೀರೆಯ ಬಣ್ಣ ' ರಂಗು ರಂಗಾಗಿ ' ಕಣ್ಣಿಗೆ ' ಹೊಡೆದ ಹಾಗೆ ' ಇತ್ತು. ಅದನ್ನು ಕಂಡ ನನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತ ರೊಬ್ಬರು (—ಇವರಿಗೆ ಮನಗಂಡ ಯಾವ ತೀಕ್ಷ್ಣವಾದ ವಿಷಯವನ್ನೂ ಹೊರಗೆಡಹದಿದ್ದರೆ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ನೆಮ್ಮದಿಯಿರುವುದಿಲ್ಲ!) ಆ ಸೀರೆಯ ಬಣ್ಣದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಏನಾದರೂ ಆಡಬೇಕೆಂದು ತವಕಪಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಸಭ್ಯರೆಲ್ಲರೂ ಸೇರಿರುವಾಗ, ಮಹಿಳೆಯೊಬ್ಬಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಹೀಗೆನಾದರೂ ಮಾತನಾಡುವುದು ಸಭ್ಯವರ್ತನೆಯಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿದು ಅವರು ಆ ತವಕವನ್ನು ಸುಸ್ತುಚೇತನಕ್ಕೆ ತಳ್ಳಿಬಿಟ್ಟರು. ಆದರೆ ಆ ಆಶೆಯ ಬಿಸಿ ಬಹಳವಾಗಿದ್ದು ದರಿಂದ ಅದನ್ನು ಅವರು ತಡೆಯಲಾರದವರಾದರು! ಸುಸ್ತುಚೇತನದಲ್ಲಿದ್ದ ಆ ಆಶೆ ಅವರಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಗದಂತೆ ಅವರ ಬಾಯಿಂದ ಆಡಿಸಿಯೇ ಬಿಟ್ಟಿತು.

ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ' ಸಣ್ಣಫಲಾಹಾರಾದಿಗಳು ' ಅದಮೇಲೆ ಟೀ ಯನ್ನು ಬಡಿಸಿದರು. ಅದನ್ನು ಕುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದಾಗ ನಮ್ಮ ಸ್ನೇಹಿತರು ' ಏನಯ್ಯಾ, ಟೀ ಬಣ್ಣ ಬಹಳ ಜೋರಾಗಿದೆ,

ಆಂ! ' ಎಂದರು. ನಮಗೆಲ್ಲರಿಗೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಯಿತು. ಟೀಬಣ್ಣ ಎಂದಿದ್ದಂತೆಯೇ ಇತ್ತು. ಆದರೆ ನಮ್ಮ ಸ್ನೇಹಿತರು ಅಡಿಗಡಿಗೆ ಬಣ್ಣಪ್ರಧಾನವಾದ ಸೀರೆಯ ಕಡೆ ನೋಡಿದುದನ್ನು ನೋಡಿದವರಿಗೆ ಯಾವ ಬಣ್ಣವನ್ನು ಕುರಿತು ಅವರು ಹೇಳಿದರು ಎಂಬುದು ಅರ್ಥವಾಯಿತು. ಮಾತನಾಡುವಾಗಲೂ ನಾವು ತಪ್ಪುಮಾಡುವುದುಂಟು. ವಾಡಿಕೆಯಾಗಿ ' ಏನೋ ಬಾಯಿ ತಪ್ಪಿ ಮಾತಾಡಿದೆ ' ವೆಂದು ಹೇಳಿಬಿಡುತ್ತೇವೆ. ಅಂತಹ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸುಸ್ತುಚೇತನದ ಪ್ರಚೋದನೆಯಿಂದಲೇ ಹೀಗೆ ಮಾತನಾಡಿದವೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಸಾಕಷ್ಟು ನಿದರ್ಶನಗಳಿವೆ.

ನನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತರೊಬ್ಬರನ್ನು ನೋಡಲು ಒಂದು ದಿನ ಅವರ ಮನೆಗೆ ಹೋದೆ. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಗೃಹಕೃತ್ಯದ ಸಂಬಂಧದಲ್ಲಿ ಗೃಹಿಣಿಗೂ ಗೃಹಪತಿಗೂ ಆಗತಾನೇ ವಾಗ್ವಿವಾದವಾಗಿ, ನನ್ನ ಧ್ವನಿ ಕೇಳಿದೊಡನೆಯೇ (ಲೌಕಿಕಕ್ರೋಧವಾಗಿ) ಶಾಂತಿಯುಂಟಾಗಿದ್ದಂತೆ ತೋರುತ್ತಿತ್ತು. ನಾನೂ ನನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತರೂ ಏನೇನೋ ಮಾತನಾಡುತ್ತ ಕುಳಿತೆವು. ಆದರೆ ಅವರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅವರ ಹೆಂಡತಿಯ ವರ್ತನೆಯನ್ನು ಖಂಡಿಸಬೇಕೆಂಬ ತವಕವೂ ಪ್ರಬಲವಾಗಿತ್ತು. ಇದು ಬಹುದಿನಗಳಿಂದಲೂ ಸುಸ್ತುಚೇತನದಲ್ಲಿ ಮನೆಮಾಡಿಕೊಂಡಿತ್ತು. ಈಗ ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ, ಈ ಜಗಳದ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಅದು ಹುಚ್ಚೆದ್ದು ಕುಣಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ ನನ್ನ ಮುಂದೆ ಅವರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿದ್ದುದನ್ನು ಆಡುವುದಕ್ಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಹೀಗಿರುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನಾವು ಏನೇನೋ ಕಾಡುಹರಟೆಯನ್ನು ಹೊಡೆಯುತ್ತ ಕುಳಿತಿರುವಾಗ " ಸರ್ಕಾರದ ನೌಕರಿಯಲ್ಲಿ ಸುಖವಿಲ್ಲ—ಮೊದಲಿನಿಂದಲೂ ಗೋಳೇ ಆಗಿದೆ. ಜೀವನವೆಲ್ಲಾ (ಲೈಫ್ ಎಲ್ಲಾ) ಗೊಣಗು

ವುದೇ ಆಗಿದೆ. (ಗ್ರಂಬಲ್ ಮಾಡುವುದೇ) ಎಂಬುದಾಗಿ ಹರಟಿಯ ಸರಣಿ ನಡೆದಿದ್ದಿತು. ಆಗ ನನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತರು, 'ನನ್ನ ಲೈಫೆಲ್ಲಾ ಗ್ರಂಬಲ್ ಮಾಡುವುದಾಗಿದೆ' ಎಂದು ಹೇಳಲು ಉಪಕ್ರಮಿಸಿದರು. ಹಾಗೆ ಉಪಕ್ರಮಿಸಿದುದೇ ತಡ, ಸುಪ್ತಚೇತನದಲ್ಲಿ ಹುದುಗಿದ್ದ ಆಕಾಂಕ್ಷೆ—ತಮ್ಮ ಪತ್ನಿಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಖಂಡನೆಯನ್ನು ತೋರಿಸಬೇಕೆಂದಿದ್ದ ಆಕಾಂಕ್ಷೆ—ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಜಾಗೃಚ್ಛೇತನಕ್ಕೆ ಸುಗ್ಗಿ ಸಾರ್ಥಕ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿತು. ನನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತರು 'ನನ್ನ ಲೈಫೆಲ್ಲಾ ಗ್ರಂಬಲ್ ಮಾಡುವುದಾಗಿದೆ' ಎನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ 'ನೋಡ್ರೀ! ನನ್ನ ವೈಫ್ (wife-ಹೆಂಡತಿ) ಎಲ್ಲಾ ಗ್ರಂಬಲ್ ಮಾಡುವುದೇ ಆಗಿದೆ' ಎಂದರು! ಹೀಗೆ ಮಾತನಾಡುವಾಗ ತಪ್ಪುಗಟ್ಟುಂಟಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಸುಪ್ತಚೇತನವು ಕಾರಣವಾಗಿರುವೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಇನ್ನು ಕೆಲವು ಉದಾಹರಣೆಗಳನ್ನು ಕೊಡಬಹುದು. (Father-in-law) (ನಾವ) ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ 'Father' (ತಂದೆ) ಎಂದು ಉಪಯೋಗಿಸುವುದು, ಶಾಲೆಯ ಬಾಲಕರು 'Teacher' (ಉಪಾಧ್ಯಾಯ) ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ 'Cheater' (ಮೋಸಗಾರ) ಎಂದು ಉಪಯೋಗಿಸುವುದು ಸಾಮಾನ್ಯ.

'ಬರವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ತಪ್ಪು ಮಾಡಿದಾಗಲೂ ನಾವು ಸುಪ್ತಚೇತನದ ಸಮರ್ಥನೆಗೆ ಉದಾಹರಣೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸಿಕೊಟ್ಟಂತೆ' ಎಂಬುದಾಗಿ ಫ್ರಾಯ್ಡ್ ಹೇಳಿರುವನು.* ನನ್ನ ಅನುಭವದಲ್ಲಿ

* ಇಂಗ್ಲಿಷಿಗೆ ಭಾಷಾಂತರವಾಗಿರುವ ಸಿಗ್ಮಂಡ್ ಫ್ರಾಯ್ಡ್‌ನ "Psychopathology of Every day Life" ಎಂಬ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ನೋಡಿ.

ಬಂದ ಒಂದು ಸಂಗತಿ ಇದಕ್ಕೆ ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಬಹುದು. ಕೆಲವು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿರುವ ಬನುಮಯ್ಯನವರ ಹೈಸ್ಕೂಲಿನಲ್ಲಿ ಇಪ್ಪತ್ತೊಂಬತ್ತು ದಿನಸಗಳು ಉಪಾಧ್ಯಾಯನಾಗಿ ಕೆಲಸಮಾಡುವ ಅವಕಾಶವೊಂದು ನನಗೆ ದೊರಕಿತು. ಆಗ, ಕಾಲೇಜಿಗೆ ಬರುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಒಂದು ವರ್ಷ 'ಯು. ಇ.' (University Entrance) ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಓದಿ 'ಯು. ಇ.' ಪರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ತೇರ್ಗಡೆಯಾದಮೇಲೆ, ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯವನ್ನು ಸೇರತಕ್ಕದ್ದು ನಿಯಮವಾಗಿದ್ದಿತು. ಆಗ 'ಯು. ಇ.' ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಓದುತ್ತಿದ್ದ ಒಬ್ಬ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ — ಅವನ ಹೆಸರನ್ನು 'ನಾ' ಎಂದು ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳೋಣ — ಅವರ್ಷ ಪರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ತೇರ್ಗಡೆಯನ್ನು ಹೊಂದಲಿಲ್ಲ. ಆದಾದ ಆರೇಳುತಿಂಗಳಾದಮೇಲೆ (ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ, ನಾನು ಹೈಸ್ಕೂಲನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಾಪಕನಾಗಿದ್ದೆ.) ನನ್ನನ್ನು ನೋಡಲು, ಒಂದುದಿನ, ಆ ಹಳೆಯ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ 'ನಾ' ರಾಯ ಬಂದ. ವಿಚಾರಿಸಿದ್ದರಲ್ಲಿ ಅವನು ಈಗ ಜಿಲ್ಲಾಕಚೇರಿಯಲ್ಲಿ ಟೈಪುಮಾಡುವ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿದ್ದಾನೆಂದೂ, 'ಯು. ಇ.' ಪರೀಕ್ಷೆಗೆ ಪುನಃ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆಂದೂ ತಿಳಿಯಬಂತು. ಆದರೆ ಸ್ವಾರಸ್ಯವಾದ ಸಂಗತಿ ಬೇರೆಯದು. ಟೈಪುಮಾಡುವಾಗಲೆಲ್ಲಾ ಈತನು ಯಾವ ಯಾವ ಪದಗಳಲ್ಲಿ 'E E' ಎಂದು ಬರುತ್ತಿತ್ತೋ ಅಲ್ಲೆಲ್ಲಾ 'U E' ಎಂದು ಟೈಪುಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ. ಇದನ್ನು ಕಂಡು ಮೇಲಿನ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ರೇಗಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದರಂತೆ. ಆಗ ಸ್ವಲ್ಪಹೊತ್ತು 'ನಾ' ರಾಯನು ತಪ್ಪಿಲ್ಲದೆ, 'E E' ಬಂದಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ 'E E' ಗಳನ್ನೇ ಟೈಪುಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನಂತೆ. ಆದರೆ ಸ್ವಲ್ಪಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿಯೇ,

ತನಗೆ ತಿಳಿಯದಂತೆಯೇ ಪುನಃ ' E E ' ಇದ್ದ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ, (30 Feet ಎನ್ನುವುದಕ್ಕೆ 30 Feet) ' U E ' ಎಂದು ಟೈಪು ಮಾಡಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಈ ' ಖಾಯಿಲೆ ' ಯಿಂದ ಬಹಳ ಬೇಜಾರುಪಟ್ಟು ' ನಾ ' ರಾಯನು ನನ್ನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ವಿಷಯವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಹೇಳಿದನು. ಈ ' ಖಾಯಿಲೆಗೆ ' ಔಷಧಿ ಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿದನು. ಆಗ ನಿಧಾನವಾಗಿ ವಿಷಯವನ್ನೆಲ್ಲಾ ವಿಚಾರಿಸಲಾಗಿ (ಇದು ಅಷ್ಟು ಸುಲಭಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಈ ಖಾಯಿಲೆಯ ಮೂಲವನ್ನು ಅನ್ವೇಷಣಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಶಾಸ್ತ್ರೀಯವಾದ ಮಾರ್ಗವುಂಟು.) ಕೆಲವಂಶಗಳು ಹೊರಬಿದ್ದುವು.

' ನಾ ' ರಾಯನು ಬಡವ, ಹಳ್ಳಿಯವ. ಅವನಿಗೆ ಮೈಸೂರಿನ ಶ್ರೀಮಂತರೊಬ್ಬರು ತಮ್ಮ ಮಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಲಗ್ನಮಾಡಿ ಅಳಿಯನನ್ನು ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಮಾಡುವಂತೆ ಹೇಳಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಮಾವನಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬಡವನಾದ ಅಳಿಯನಿಗೆ ತಕ್ಕಷ್ಟು ಮನ್ನಣೆ ದೊರೆಯುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲರೂ ಸಮಯ ಸಾಧಿಸಿ ಅವನನ್ನು ಹಳೆಯುವವರೇ! ಆದರೆ ' ನಾ ' ರಾಯ ಅದನ್ನು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಹತ್ತಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ತನ್ನ ಕೈಹಿಡಿದಾಕೆ ವಿಶ್ವಾಸವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಹೀಗಿರುವಲ್ಲಿ, ' ನಾ ' ರಾಯ ' U. E. ' ಪರೀಕ್ಷೆಗೆ ಕುಳಿತ. ದುರದೃಷ್ಟವಶಾತ್ ತೇರ್ಗಡೆಹೊಂದಲಿಲ್ಲ. ಈ ವರ್ತಮಾನ ತಿಳಿದೊಡನೆಯೇ ಮಾವನಮನೆಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ನಿರ್ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯವಾಗಿ ತಮ್ಮ ತಿರಸ್ಕಾರವನ್ನು ತೋರಿಸತೊಡಗಿದರು. ' ನಾ ' ರಾಯ ಇದೆಲ್ಲವನ್ನು ನುಂಗಿಕೊಂಡು ' ತನ್ನ ಕೈಹಿಡಿದಾಕೆ ' ಇನ್ನೂ ವಿಶ್ವಾಸವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಅವನನ್ನು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಹಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಈ ಆಶೆಯೂ ಭಗ್ನವಾಯಿತು.

ಅಂದೇ ರಾತ್ರಿ 'ನಾ' ರಾಣಿ 'ನಾ' ರಾಯನನ್ನು ಕುರಿತು 'ಈ ಮೋರೆಗೆ ಒಂದು ಯು. ಇ. ಪ್ಯಾಸುಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಲಿಲ್ಲ' ಎಂದಳು. 'ನಾ' ರಾಯನ ಎದೆ ಒಡೆದು ಪುಡಿಯಾಯಿತು. 'ಯು. ಇ. ಮಾಡಲಿಲ್ಲ' ವೆಂಬುದೇ ಚಿತ್ತವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಆವರಿಸಿತು. 'ನಾ' ರಾಯನು ಸಂಕಟವನ್ನು ತಡೆಯಲಾರದೆ ಮಾವನ ಮನೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬೇರೊಂದು ಕಡೆ ಬಿಡಾರವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡನು. ಹೇಗಾದರೂ 'ಯು. ಇ.' ಆಗಬೇಕೆಂಬ ಫಲ (ಒತ್ತಾಯವು) ಬರುತ ಬರುತ ಜಾಗ್ರತದಿಂದ ಸುಪ್ತಕ್ಕೆ ಇಳಿಯಿತು. ಅಲ್ಲಿ ಮನೆಮಾಡಿಕೊಂಡಿತು. ಅವಕಾಶ ಸಿಕ್ಕಿದಾಗ ಲೆಲ್ಲ 'ಯು. ಇ.' ಆದ ಸೌಖ್ಯವನ್ನು ಸವಿಯಬೇಕೆಂದು ಚಿತ್ತವು ತವಕಪಡಲಾರಂಭಿಸಿತು. ಅಂತಹ ಅವಕಾಶವೂ ಬಂದೊದಗಿತು. 'ನಾ' ರಾಯ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಅಲೆದಾಡಿ, ಜಿಲ್ಲಾ ಕಚೇರಿಯಲ್ಲಿ ಟೈಪುಮಾಡುವ ನೌಕರನಾದ. ಅಲ್ಲಿ, ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ 'EE' ಟೈಪುಮಾಡಬೇಕಾಗಿದ್ದಿತೋ ಅಲ್ಲೆಲ್ಲಾ 'UE' ಟೈಪುಮಾಡಿ ಸುಪ್ತಜೀತನದಲ್ಲಿದ್ದ ಆಕಾಂಕ್ಷೆ ಸಾರ್ಥಕ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿತು. ಈ ವಿಷಯವನ್ನೆಲ್ಲ ಕೂಲಂಕಷವಾಗಿ ವಿಮರ್ಶೆಮಾಡಿ ಹೇಳಲಾಗಿ. (ಖಾಯಿಲೆಯ ಮೂಲವನ್ನು ಅನ್ವೇಷಣಮಾಡಿ ಹೇಳಿದುದರ ಫಲವಾಗಿ) 'ನಾ' ರಾಯನ ಖಾಯಿಲೆ ಹೋಗಿ, ಅವನು ಸರಿಯಾಗಿ ಟೈಪುಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು.*

* ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಒಂದು ನೆಮ್ಮದಿಯೂ ಒಂದು, 'ನಾ' ರಾಯನು ಆ ವರ್ಷ 'ಯು. ಇ.' ಪರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ತೇರ್ಗಡೆಹೊಂದಿ, ಕಾಲೇಜಿಗೆ ಬಂದು, ಬಿ.ಎ. ಮಾಡಿ, ಎಲ್.ಎಲ್.ಬಿ. ಮಾಡಿ, ಮಾವನ ಮನೆಯವರಲ್ಲೊಡನೆ 'ರಾಜಿಯಾಗಿ, ಈಗ ವಕೀಲಿ ವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಸುಖವಾಗಿದ್ದಾನೆ.

ಇದರಿಂದ, ಸುಪ್ತಚೇತನವುಂಟಿಂಬುದನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸುವುದು ಸುಲಭ ಸಾಧ್ಯ. ಜಾಗ್ರತದಲ್ಲಿ ಪ್ರಚೋದನೆಯೊಂದನ್ನು ಮನಗಂಡರೆ, ಅದಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾದ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಮನಸ್ಸಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ, ಸರ್ಕಾರ, ಸಮಾಜ, ಮತಧರ್ಮಗಳ ಭಯದಿಂದ ನಾವು ಆ ಒತ್ತಾಯವನ್ನು ಪೂರ್ಣಮಾಡಲಾಗದೆ ಮನಸ್ಸಿನ ಆಂತರ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಚಿತ್ತಭಾಗಕ್ಕೆ ಎಂದರೆ ಸುಪ್ತಚೇತನಕ್ಕೆ ತಳ್ಳಿಬಿಡುತ್ತೇವೆ. ಅಲ್ಲಿ ಆ ಆಕಾಂಕ್ಷೆಗಳು ಮನೆಮಾಡಿ ಕೊಂಡಿದ್ದು ಸಮಯವರಿತು ಹೊರಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತವೆ. ನಮ್ಮ ದಿನವಹಿಯ ಚರ್ಯೆಗೆ ಬೇಕಾದ ಶಕ್ತಿ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಒಳಗೆ ಅಡಗಿಸಿಕೊಂಡು, ಜಾಗ್ರತದಲ್ಲಿ ಅಗೋಚರವಾಗಿ, ಸುಪ್ತಚೇತನವು ಮನಸ್ಸಿನ ಮುಕ್ಕಾಲು ಮೂರುವಿಸೆ ಪಾಲನ್ನೆಲ್ಲಾ ಆಕ್ರಮಿಸಿಕೊಂಡಿರುತ್ತದೆ.*

೩. ಕನಸು ಎಂದರೇನು ?

ಈ ಸುಪ್ತ ಚೇತನದಲ್ಲಿ ಹುದುಗಿಹೋದ ಅನೇಕ ಅಭಿಲಾಷೆಗಳು ಹೇಗಾದರೂ ಮಾಡಿ ಹೊರಕ್ಕೆ ಬಂದು ಪೂರ್ಣವಾಗಬೇಕೆಂದು ತವಕಪಡುತ್ತಿರುತ್ತವೆ. ಅವು ಹಾಗೆ ಬರಲು ಒಂದು ಅವಕಾಶವೆಂದರೆ ನಾವು ನಿದ್ರಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ. ಆಗ ಅವು ಕನಸಿನ ರೂಪಿನಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಗೋಚರವಾಗುತ್ತವೆ.

* ಸುಪ್ತಚೇತನವನ್ನು ಇನ್ನೂ ಕೆಲವು ವಿಧಗಳಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಥಿಸಬಹುದು. ಆರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಅವುಗಳನ್ನು ನೋಡಿ.

ಆದರೆ ನಮಗೆ ಬೀಳುವ ಕನಸುಗಳೆಲ್ಲವೂ, ಹೀಗೆ ಸುಪ್ತ ಚೇತನದಲ್ಲಿರುವ ಆಶೆ (ಕಾಮ!) ಗಳ ಸಂಪೂರ್ಣತೆಯೆಂದು ಹೇಳಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮವರು ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವಂತೆ ದೈಹಿಕ ಕಾರಣದಿಂದಲೂ ಕನಸು ಬೀಳಬಹುದು. ಹೊದೆದು ಕೊಂಡಿರುವ ಬಟ್ಟೆಯು ನಿದ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಜಾರಿ ಹೋಗಿರುವಾಗ, ನಿರ್ವಾಣದಲ್ಲಿದ್ದಂತೆ ಕನಸು ಕಾಣುವುದೂ, ಅರ್ಜೀರ್ಣದಿಂದ ಅಥವಾ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ದೋಷವಿರುವುದರಿಂದ, ತಾನು ಹಾರಾಡುವಂತೆ ಕಾಣುವುದೂ, ಈ ರೀತಿಯ ಕನಸುಗಳಿಗೆ ನಿದರ್ಶನಗಳು. ಇವುಗಳಿಗೆ ಅರ್ಥವಿಲ್ಲ—ಇವು 'ವಿತಥ'ಗಳು. ಈ ಕನಸುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಚೋದನೆಗೆ ಕಾರಣವಾದ ವಸ್ತುಗಳು ರೂಪಾಂತರಗೊಂಡಿವೆ. ಇದೊಂದು ಸ್ವಾರಸ್ಯವಾದ ಸಂಗತಿ. ಆದರೆ ಕೆಲವು ಕನಸುಗಳಲ್ಲಿ ರೂಪಾಂತರವೇ ಆಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಮುಚ್ಚುಮರೆ ಇಲ್ಲದೆ ನಿಜ ರೂಪದಲ್ಲೇ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುವು. ಕೆಲವು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಉತ್ತರಧ್ರುವವನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಕೆಲವರು ಸಾಹಸಿಗರು ಹೊರಟರಷ್ಟೆ. ಅವರು ಧ್ರುವವನ್ನು ಮುಟ್ಟಿ ಹಿಂತಿರುಗುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಅವರಲ್ಲಿದ್ದ ಆಹಾರವೆಲ್ಲವೂ ಮುಗಿದು ಹೋಗಿದ್ದುದರಿಂದ ಹಸಿವೆಯಿಂದ ಸಂಕಟಪಡಬೇಕಾಗಿ ಬಂತು. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಬಿದ್ದ ಕನಸುಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಒಂದಂಶವು ಇರುತ್ತಿತ್ತು. ಅವರು ತಮ್ಮ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಭವ್ಯವಾದ ಉಪಾಹಾರ ಗೃಹದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು, ಸೊಗಸಾದ ಔತಣವನ್ನು ಸವಿದಂತೆ ತೋರುತ್ತಿದ್ದಿತಂತೆ! ಇದರಲ್ಲಿ ರೂಪಾಂತರವಿಲ್ಲ. ಬಯಕೆ ರೂಪಮರಸಿಕೊಳ್ಳದೆ ಹಾಗೆಯೇ ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣಗೊಂಡಿದೆ. ಕಳೆದ ಯೂರೋಪಿನ ಮಹಾಸಂಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಫ್ರೆಂಚ್ ಮತ್ತು ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಸೈನಿಕರು ಒಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರಿ ಜರ್ಮನಿಯೊಡನೆ

ಹೋರಾಡುತ್ತಿದ್ದರಷ್ಟೆ. ಆಗ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಸೈನಿಕರಲ್ಲಿ ಅನೇಕರಿಗೆ ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ಯುದ್ಧವು ನಿಂತುಹೋದಂತೆಯೂ ತಾವು ತಮ್ಮ ಊರಿಗೆ ಹೋಗಿ ಹೆಂಡತಿ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕಂಡಂತೆಯೂ ಸ್ವಪ್ನವಾಗುತ್ತಿದ್ದಿತಂತೆ! ಜಾಗ್ರದವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದ ಬಯಕೆ ಅರೂಪಗೊಳ್ಳದೆ ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿ ಸಾರ್ಥಕ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿತು! ಇನ್ನೊಂದು ವಿಷಯ: ಫ್ರೆಂಚರು ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಮರೆನಾಚದೆ ತಮ್ಮ ಬಯಕೆಯನ್ನು ಎಲ್ಲರೆದುರಿಗೂ ಬೀರಾಡಿ, ಗೋಳಾಡಿ, ಬಯಕೆಯ ಕಾವು ಆರುವಂತೆ ಮಾಡಿಬಿಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದುದರಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಕನಸುಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬೀಳುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಇಂಗ್ಲೀಷಿನವರಾದರೋ, ಏನೋ ಒಂದು ತೆರನಾದ ಬಿಗುಮಾನದಿಂದ, ಅಂತಹ ಬಯಕೆಗಳನ್ನು ನುಂಗಿಕೊಂಡುಬಿಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಇದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಅವರಿಗೆ ಕನಸುಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದವು; ಅವರು ನುಂಗಿಕೊಂಡ ಬಯಕೆಗಳು ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿ ಸಾರ್ಥಕ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಿದ್ದವು.

ಇಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಿರುವ ಕನಸನ್ನು ನೋಡಿ. ಧೈಹಿಕವಾದ ಪ್ರಚೋದನೆಯು ರೂಪಾಂತರಗೊಂಡು ತನ್ನ ರೂಪನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಮರೆಯಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ.

ನನಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದವರೊಬ್ಬರು ಒಂದು ರಾತ್ರಿ ನಿದ್ರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಂದು ಬಹಳ ಚಳಿಯಾಗಿರಬೇಕು. ಅವರು ಚಳಿಯನ್ನು ತಡೆಯಲಾರದೆ ಕೈ ಎರಡನ್ನೂ ಕಾಲುಗಳ ನಡುವೆ ಸೇರಿಸಿ, ದೇಹವನ್ನು ಆದಷ್ಟು ಮುದುರಿಕೊಂಡು ಮಲಗಿದ್ದರಂತೆ. ಆಗ ಅವರಿಗೆ ಒಂದು ಕನಸು ಬಿತ್ತು.

“ ತಾವು ಎಲ್ಲಿಗೋ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಆಗ ಅವರೆದುರಿಗೆ ಕಳ್ಳರು ಬಂದು ಇವರ ಕೈಗಳೆರಡನ್ನೂ ಬಲವಾಗಿ ಹಿಡಿದು

ಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಬಿಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಎಷ್ಟು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರೂ ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಇವರು ಆಗ ಯಾರಾದರೂ ಸಹಾಯಕ್ಕೆ ಬನ್ನಿ ಎಂದು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಕೂಗಿಕೊಂಡರು.”

ಕನಸು ಇಷ್ಟೆ. ವಸ್ತುತಃ ನೋಡಿದರೆ, ಹಾಗೆ ಮುದುರಿ ಕೊಂಡು ಮಲಗಿದ್ದ ‘ಪ್ರಾಣಿ’ ಕೈಗಳನ್ನು ಕಾಲನಡುವಿನಿಂದ ಬಿಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಮಹತ್ತರವಾದ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುತ್ತಿದೆ! ಹಾಗೆಯೇ ಏನೇನೋ ಅಪಸ್ವರವಾಗಿ ಕೂಗುತ್ತಲೂ ಇದೆ!!

ಈ ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ಅಂಗಾಂಗಗಳ ಇರುಕು ಇಕ್ಕಟ್ಟುಗಳು ವಿರೂಪುಗೊಂಡಿರುವುದು ಎದ್ದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆಯೇ ಈ ತೆರನಾದ ಕನಸುಗಳು ಅನೇಕವಿವೆ. ಒಬ್ಬರು ಒಂದು ಮಹಡಿಯ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿದ್ದರು. ಬಹಳ ಸೆಕೆಯಾದುದರಿಂದ ಕಿಟಕಿಯ ಬಾಗಿಲನ್ನು ತೆರೆದಿದ್ದರು. ಆ ಕಿಟಕಿಯ ಮುಂದುಗಡೆ ಟೆಲಿಗ್ರಾಫ್ ತಂತಿ ಹಾದು ಹೋಗುತ್ತಿತ್ತು. ರಾತ್ರಿ, ನಿಶ್ಯಬ್ದವಾಗಿದ್ದಾಗ, ಆ ತಂತಿಯು ಅಲುಗಾಡಿ ‘ಝಂ’ ಎಂದು ಶಬ್ದ ಮಾಡುತ್ತಿತ್ತು. ಇವರಿಗೆ ಕನಸಿನಲ್ಲಿ, ತಾವು ಎಲ್ಲಿಯೋ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೂ, ಆಗ ಅನೇಕ ಜೇಸುನೋಣಗಳು ‘ಝಂ’ ಕರಿಸುತ್ತ ಬಂದು ಇವರನ್ನು ಮುತ್ತಿದಂತೆಯೂ, ಇವರು ಆ ನೋಣಗಳ ಕಾಟದಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿ ಕೈಗಳನ್ನು ತಲೆಯ ಸುತ್ತಮುತ್ತ ತಿರುಗಿಸಿದಂತೆಯೂ, ಕಂಡಿತಂತೆ! ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ. ಇವರು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಕೈಗಳನ್ನು ತಿರುಗಿಸಿ, ಸೊಳ್ಳೆಫರದೆಯನ್ನೆಲ್ಲಾ ಮುದುರಿ, ಕಿತ್ತು, ಎಚ್ಚರಗೊಂಡರಂತೆ!!

ಆದುದರಿಂದ ದೈಹಿಕವಾದ ಪ್ರಚೋದನೆಗಳು ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ವಿಷಯಗಳಿಗೆ ಕಾರಣಗಳಾಗಿರಬಹುದು. ಆದರೆ

ಕನಸು ಬಿದ್ದಾಗಲೆಲ್ಲಾ (ಮಾನಸಿಕ ಪ್ರಚೋದನೆಗಳಿಂದ ಕನಸು ಬಿದ್ದಾಗಲೂ ಸಹ) ರೂಪಾಂತರಗೊಂಡ ಪ್ರಚೋದಿತ ವಿಷಯಗಳು ಹೊರಬೀಳುವುವು. ನಾವು ಗಮನಿಸಬೇಕಾದ ಕನಸುಗಳೆಲ್ಲವುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಹಾಗೆ ರೂಪಾಂತರವಾಗುವುದರಿಂದ, ಅದು ಏಕೆ ಹಾಗಾಗಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ನಾವು ಪರಿಶೀಲಿಸಬಹುದು.

ಫ್ರಾಯ್ಡ್‌ನು ಇದರ ಅರ್ಥವನ್ನು ಒಂದು ತತ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವನು—‘ಕನಸು ನಮ್ಮ ನಿದ್ರೆಗೆ ಭಂಗಬರದಂತೆ ನೋಡಿ ಕೊಳ್ಳುವ ಪೋಷಕ’¹. ಅಂದರೆ ನಾವು ನಿದ್ರೆಮಾಡಿ, ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ದೇಹದ ಆರೋಗ್ಯಕ್ಕೆ ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿ ಬೇಕಾಗಿರುವ ವಿಶ್ರಾಂತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಬೇಕೆಂಬುದು ಪ್ರಕೃತಿಯಮ. ಆದರೆ ನಾವು ಬಯಸಿದ ಬಯಕೆಗಳೂ ನಮ್ಮನ್ನು ಕಾಡುತ್ತಿರುವ ಕೆಲವು ಆಲೋಚನೆಗಳೂ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳೂ ನಿದ್ರೆ ಬಾರದಂತೆ ಮಾಡುತ್ತವೆ. ಇವು ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ಸಹ ತಮ್ಮ ನಿಜರೂಪದಲ್ಲಿ ಬಂದರೆ ಆಗಲೂ ನಮಗೆ ನಿದ್ರಾಭಂಗವಾಗುವ ಸಂಭವವಿದೆ. ಬಯಕೆಗಳು ನಿಜರೂಪದಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಆಗ ಉಂಟಾಗುವ ಸಂಕಟವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಬಾರದೆಂದು ನಾವು ಅವುಗಳನ್ನು ಸುಪ್ತಚೇತನಕ್ಕೆ ತಳ್ಳಿದ್ದೇವೆ. ಈಗ ಅವು ಅವಕಾಶ ಸಿದ್ಧತೆಂದು, ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ನಿಜರೂಪದಲ್ಲಿಯೇ ಬಂದಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಪುನಃ ಸಂಕಟವಾಗಬಹುದು, ನಿದ್ರಾಭಂಗವಾಗಬಹುದು. ಆದುದರಿಂದ ಆ ಬಯಕೆಗಳು ರೂಪಾಂತರಗೊಂಡು ಕನಸಿನ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳಾಗಿ ಹೋದರೆ, ನಮ್ಮ ನಿದ್ರೆಗೆ ಭಂಗವಿಲ್ಲ. ಆ

¹ ‘Dream is the guardian of sleep.’

ಬಯಕೆಗಳ ಸಾರ್ಥಕ್ಯವೆಲ್ಲವೂ ಕನಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಆಯಿತೇ ವಿನಾ ಜಾಗ್ರದವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ನಾವು ನಿದ್ರಿಸಲೂ ಬಹುದು. ಅಂತೆಯೇ ಈ ಬಯಕೆಗಳೂ ತಮ್ಮ ಸಾರ್ಥಕ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಲೂ ಬಹುದು. ಕನಸುಕಾಣುವ ಶಕ್ತಿ ಪ್ರಕೃತಿ ದೇವಿ ನಮಗೆ ಪ್ರದಾನಮಾಡಿರುವ ವರ ವಿಶೇಷ !

ಹೀಗೆ ಕನಸುಗಳಲ್ಲಿ ಬಯಕೆಗಳು ರೂಪಾಂತರಗೊಂಡಿರುವುದರಿಂದ ನಮಗೆ ಜಾಗ್ರದವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಕಟವನ್ನು ಉಂಟು ಮಾಡಿದ ಆ ಬಯಕೆಗಳೇ ಇವು ಎಂಬುದು ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಗೋಚರವಾಗದೆ, ನಾವು ಆ ಸಂಕಟವನ್ನು ಅನುಭವಿಸದೆ, ನಿದ್ರೆಯ ಸುಖವನ್ನು ಸವಿಯುವೆವು. ಇದಕ್ಕೆ ಉದಾಹರಣೆ ಗಾಗಿ ಇನ್ನೊಂದು ಕನಸನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸಬಹುದು.

ನನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತರಾದ ಮ|| ರಾ|| 'ಜಿ. ಹ.' ಎಂಬ ವರೂ ನಾನೂ ಒಂದು ಪ್ರಾತಃಕಾಲ ಮೈಸೂರಿಂದ ಹಾಸನಕ್ಕೆ ರೈಲಿನಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಏರ್ಪಾಡು ಮಾಡಿಕೊಂಡೆವು. 'ಜಿ. ಹ.' ರವರು ಮರುದಿನ ಬೆಳಗ್ಗೆ ಮುಂಚಿತವಾಗಿ ಎದ್ದು ಬರಬೇಕೆಂದು ನನಗೆ ಹಿಂದಿನ ರಾತ್ರಿಯೇ ತಿಳಿಸಿದ್ದರು. ನಾನು ಮಲಗಿಕೊಳ್ಳುವಾಗ 'ಆಲಾರಂ' ಗಡಿಯಾರದಲ್ಲಿ ಬೆಳಗ್ಗೆ ನಾಲ್ಕು ಗಂಟೆಗೆ ಗಂಟೆ ಬಾರಿಸುವಂತೆ ಮುಳ್ಳನ್ನು ತಿರುಗಿಸಿಟ್ಟು ಮಲಗಿಕೊಂಡೆ. ರಾತ್ರಿ ಮಲಗುವುದಕ್ಕೆ ಸ್ವಲ್ಪ ತಡವಾಯಿತು. ನಿದ್ರೆ ಬಹು ಸುಖವಾಗಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿ, ಅಖಂಡವಾಗಿ ನಾಲ್ಕು ಗಂಟೆಯವರೆಗೂ ಸಾಗಿತ್ತು. ಆಗ ಒಂದು ಕನಸು ಬಿತ್ತು.

“ ಬೆಳಗಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ನನಗಿನ್ನೂ ಎಚ್ಚರವಿಲ್ಲ. ಹೊರಗಡೆಯಾಯೋ ಬೈಸಿಕಲ್ ಗಂಟೆಯನ್ನು ಬಿಡದೇ ಬಾರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ನಾನು ಎದ್ದು ಹೋಗಿ ನೋಡಿದರೆ ನನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತರಾದ ' ಜಿ. ಹ.' ರವರು. ' ಎನ್ನಿ ' ಎಂದು ನಾನು ಕೇಳಿದೆ. ಅವರು, ' ಪರವಾಗಿಲ್ಲ, ನಿದ್ರೆಮಾಡಿ. ಬೆಳಗ್ಗೆ ಹೊರಡುವುದು ಬೇಡ. ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಹೊರಡೋಣವಂತೆ. ನೀವು ನಿದ್ರೆಮಾಡಿ ' ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ನಾನು ಪುನಃ ಬಂದು ಮಲಗಿ ನಿದ್ರೆಮಾಡಿದೆ "

ಇದಿಷ್ಟೂ ಕನಸು. (ಆದರೆ ದೈವವಶಾತ್ ' ಅಲಾರಂ ' ನ್ನು ಕೇಳಿದ ಇನ್ನೊಬ್ಬರು ಎಬ್ಬಿಸಿದುದರಿಂದ, ಆ ಹೊತ್ತು ನಿಜವಾಗಿ ನಾನು ' ಜಿ. ಹ.' ರವರೊಡನೆ ರೈಲಿನಲ್ಲಿ ಹೊರಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು!) ನಿದ್ರೆಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದು ಪ್ರಕೃತಿಯ ಕಟ್ಟಾಜ್ಞೆ. ಗಡಿಯಾರ ತನ್ನ ಕೆಲಸವನ್ನು ತಾನು ಮಾಡಿತು. ಆದರೆ ಇಂದ್ರಿಯಮುಖೇನ ಪ್ರಚೋದನೆಯುಂಟಾದುದು, ಪ್ರಕೃತಿದೇವಿಯೇ ಕೊಟ್ಟ ವರಾನುಸಾರವಾಗಿ, ರೂಪಾಂತರಗೊಂಡು ಅದು ಕನಸಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿತು.

ಹಾಗಾದರೆ ಕನಸುಬಿದ್ದಾಗಲೆಲ್ಲಾ ನಿದ್ರಾಭಂಗವಾಗುವುದೆಂದು ಅಲ್ಲ! ಕೆಲವು ಕನಸುಗಳು ಬಿದ್ದರೆ ಎಂತಹ ನಿದ್ರೆಗಾದರೂ ಭಂಗಬರುತ್ತದೆ. ಯಾವುದೋ ದೆವ್ವನೋ ಪಿಶಾಚಿಯೋ ನಮ್ಮ ಕತ್ತನ್ನು ಹಿಸುಕಿದಂತೆ ಕನಸಾದರೆ ಎಚ್ಚರವಾಗುವುದಿಲ್ಲವೇ? ಆದರೆ ಇಂತಹ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸು, ತೊಂದರೆಗೊಳಿಸುತ್ತಿರುವ ಆ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ಉಲ್ಲಾಸದಾಯಕಗಳಾಗುವಂತೆ ರೂಪಗೈಸಲಾರದೆ ಹೋಯಿತು. ಆ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳೇ ವಿಜಯಿಗಳಾದುವು.

ಆದುದರಿಂದ ಪ್ರಚೋದಿತವಾದ ವಿಷಯಗಳೂ, ಬಯಕೆಗಳೂ ಆಶಯಗಳೂ ಕನಸಿನಲ್ಲಿ (ದೈಹಿಕವಾದುದಾಗಲಿ ಮಾನಸಿಕವಾದುದಾಗಲಿ) ರೂಪಾಂತರಗೊಳ್ಳುವುವು.

ಹೀಗೆ ರೂಪಾಂತರಗೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಇನ್ನೊಂದು ಬಲವಾದ ಕಾರಣವುಂಟೆಂದು ಫ್ರಾಯ್ಡ್‌ನು ಹೇಳಿರುವನು. ತೃಪ್ತಿಹೊಂದಲಾರದ ಬಯಕೆಗಳನ್ನು ನಾವು ಪ್ರಬುದ್ಧ ಚಿತ್ತದಿಂದ ಸುಪ್ತ ಚೇತನಕ್ಕೆ ತಳ್ಳಿರುವುದರಿಂದ ಅವೆಲ್ಲವೂ ಆ ಸುಪ್ತಚೇತನ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿದ್ದು ಕೊಂಡು, ಸಮಯವರಿತು ಮುಂದೆ ನುಗ್ಗಿ ಮನಸ್ಸಿನ ರಂಗಕ್ಕೆ ಬಂದು ಸಾರ್ಥಕ್ಯವನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕೆಂದು ತವಕಪಡುತ್ತಿರುತ್ತವೆ. ಸುಪ್ತಚೇತನಕ್ಕೂ ಮನಸ್ಸಿನ ರಂಗಮಂಟಪಕ್ಕೂ ನಡುವೆ, ಈ ಬಯಕೆಗಳನ್ನು ಮುಂದಕ್ಕೆ ಬಿಡದೆ ತಡೆದಿರುವ ಒಂದು ತತ್ವವಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಫ್ರಾಯ್ಡ್‌ನು 'ಸೆನ್ಸರ್' (Censor)* ಎಂದರೆ ದಂಡಧಾರಿ ಎಂದು ಹೆಸರಿಟ್ಟಿರುವನು.

ಈ ದಂಡಧಾರಿ ಸುಪ್ತಚೇತನದಿಂದ ಹೊರಕ್ಕೆ ಬಂದು ನಲಿದಾಡಬೇಕೆಂದಿರುವ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟಿ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ನೋವುಂಟಾಗದಂತೆ ಮಾಡಿರುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಕಾರಣಾಂತರದಿಂದ ಇವನು ಮೈಮರೆತಿದ್ದಾಗ, ಈ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳು ಮುಂದೆ ನುಗ್ಗಿ ಬರುವುದುಂಟು. ನಮಗೆ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಆಯಾಸವಾದಾಗಲಾಗಲಿ, ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಜ್ವರಬಂದಾಗಲಾಗಲಿ ಅಥವಾ ಕೆಲವು ಮನೋಜಾಡ್ಯಗಳಲ್ಲಿಯಾಗಲಿ (ಉದಾ— ಹಿಸ್ಟೀರಿಯಾ) ಈ ತತ್ವವು ಸಡಿಲವಾಗುವುದುಂಟು. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ, ದಮನಶಕ್ತಿ ಕಡಮೆಯಾಗುವುದರಿಂದ, ಚೇತನ

* (ಅಂಚೆ ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿ ಇಂತಹನೊಬ್ಬ ಅಧಿಕಾರಿಯಿರುವನು. ಯುದ್ಧದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಇವನ ಪ್ರಾಬಲ್ಯ ಹೆಚ್ಚು. ತನ್ನ ದೇಶದಿಂದ ಹೊರದೇಶಕ್ಕೆ ಹೋಗುವ ಪತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ದೇಶದ ನೆಮ್ಮದಿಗೆ ತೊಂದರೆಯನ್ನುಂಟುಮಾಡಬಹುದಾದ ವಿಷಯಗಳಿದ್ದಲ್ಲಿ ಅವನು ಆ ಪತ್ರಗಳನ್ನು ಮುಂದಕ್ಕೆ ಹೋಗದಂತೆ ತಡೆದುಬಿಡುವನು.)

ದಲ್ಲಿ ಹುದುಗಿರುವ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳು ಮೇಲಕ್ಕೆ ಬರಬಹುದು. ಉದಾಹರಣಾರ್ಥವಾಗಿ, ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳು ಮುಂದೆ ಬಂದು ನಲಿದಾಡುವ ಸ್ಥಳವೊಂದಿದೆ ಎಂದು ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳೋಣ. ಇದನ್ನು ನಾಟಕದ ರಂಗಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸಬಹುದು. ನಾಟಕದ ಪಾತ್ರಧಾರಿಗಳೆಲ್ಲ ವೇಷ ವರ್ಣ ಮುಂತಾದುವುಗಳನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಏರ್ಪಟ್ಟ 'ನೇಪಥ್ಯಮಂದಿರ (Green-room) ವೇ ಸುಪ್ತಚೇತನದ ವಿಭಾಗ. ಇವೆರಡರ ನಡುವೆ ನಾಟಕದ ಸಂಚಾಲಕನು ಕುಳಿತು, ಯಾರು ಯಾರನ್ನು ರಂಗಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಬಿಡಬೇಕೋ ಅವರನ್ನು ಬಿಡುತ್ತಿರುವನು. ಇವನೇ ದಂಡಧಾರಿ (Censor). ಆದರೆ ನೇಪಥ್ಯಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ಇನ್ನು ಕೆಲವರು ಇದ್ದಾರೆ. ಅವರಿಗೂ ರಂಗಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ನುಗ್ಗಿಬಂದು ನಲಿದಾಡಬೇಕೆಂಬ ಆಸೆಯಿದೆ. ಆದರೆ ಅವರನ್ನು ಅಯೋಗ್ಯರೆಂದೂ, ರಂಗಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಬಿಡಬಾರದೆಂದೂ ಈ ಮೊದಲೇ ನೇಪಥ್ಯಕ್ಕೆ ತಳ್ಳಿದ್ದಾರೆ. ಇವರನ್ನು ದಮನಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ಅಯೋಗ್ಯವಾದ ಬಯಕೆಗಳು, ಒತ್ತಾಯಗಳು ಮತ್ತು ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳಿಗೆ ಹೋಲಿಸಬಹುದು. ಅವರಂತೆಯೇ ಇವೂ ಸಹ ರಂಗಭೂಮಿಗೆ ಬರಲು ತವಕಪಡುತ್ತವೆ. ಕೆಲವು ಸಲ ದಂಡಧಾರಿ ಬಹಳ ಆಯಾಸಗೊಂಡು ಬಳಲಿದಾಗ, ಮುಂದೆ ನುಗ್ಗಿ ಬರುವುದುಂಟು—ಜ್ವರಬಂದಾಗ ಸನ್ನಿಯಲ್ಲಿ (ಡೆಲೀರಿಯಂ) ಹುಚ್ಚುಹುಚ್ಚಾಗಿ ಹರಟುವುದಿಲ್ಲವೆ?—ಇವೆಲ್ಲ ಅಂತಹ ಸಂದರ್ಭಗಳು. ಆದರೆ, ಇನ್ನೊಂದು ವಿಧದಲ್ಲಿಯೂ ಈ ಬಯಕೆಗಳು ದಂಡಧಾರಿಯ 'ಕಣ್ಣಿಗೆ ಮಣ್ಣುಹಾಕಿ' ಮುಂದೆ ಬರಬಹುದು. ಈ ಬಯಕೆಗಳು ತಮ್ಮ ನಿಜರೂಪದಲ್ಲಿ ಬಂದರೆ ದಂಡಧಾರಿಯು ತಡೆಯುವುದರಿಂದ ವೇಷವನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಿಕೊಂಡು, ರಂಗಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಬರಲು ಯೋಗ್ಯರಾದವರಂತೆ

ಬಣ್ಣಬಟ್ಟೆಹಾಕಿಕೊಂಡು ಮುಂದೆ ಬರಬಹುದು. ದಂಡಧಾರಿ 'ಇವರೂ ಯಾವುದೋ ಪಾತ್ರವಹಿಸಿದ್ದಾರೆ, ಎಂದು ಅವುಗಳನ್ನು ತಡೆಯದೇ ಬಿಟ್ಟುಬಿಡುವನು. ಹೀಗೆ ಅವು ರೂಪಾಂತರಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಸುಪ್ತಚೇತನದಿಂದ ಮನಸ್ಸಿನ ರಂಗಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಬಂದು ಸಾರ್ಥಕ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಲು ಆಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದಲೇ ರೂಪಾಂತರವಾಗಬೇಕಾಯಿತು. ನಿಜರೂಪಿನಲ್ಲಿ ಇದ್ದಿದ್ದರೆ, ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಸಂಕಟವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುವ ಬಯಕೆಗಳೆಂದು, ದಂಡಧಾರಿ ಸುಪ್ತಚೇತನದಿಂದ ಬಿಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ಜಾಗ್ರದವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಈಡೇರದ ಬಯಕೆಗಳು ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ಇಡೀರಿಂದಂತೆ ಸೂಚಿಸಲ್ಪಡುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಹಾಗೆ ಈಡೇರುವ ಬಯಕೆಗಳು ತಮ್ಮ ನಿಜರೂಪಿನಲ್ಲಿಯೇ ಕನಸಿಗೆ ಬಂದರೆ ನಿದ್ರಾಭಂಗವಾಗಬಹುದು, ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಸಂಕಟವಾಗಬಹುದು. ಆದುದರಿಂದ ಈ ಬಯಕೆಗಳನ್ನು ಸುಪ್ತಚೇತನದಿಂದ ಹೊರಕ್ಕೆ ಬಿಡದಿರುವ ತತ್ತ್ವವೊಂದುಂಟು. ಆದರೆ, ಈ ಬಯಕೆಗಳು ರೂಪಾಂತರಗೊಂಡು ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ಹೊರಬೀಳುವುವು. ನಿದ್ರಾಭಂಗವಾಗಬಾರದೆಂದು ಬಯಕೆಗಳು ರೂಪಾಂತರಗೊಳ್ಳುವುದು ಒಂದು ಜಾತಿಯ ಕನಸುಗಳಲ್ಲಿ (ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಚೋದಿಸಲ್ಪಟ್ಟುವು); ನಿದ್ರಾಭಂಗವಾಗಬಾರದೆಂದು ಐಂದ್ರಿಯಿಕಪ್ರಚೋದನೆಗಳು ರೂಪಾಂತರಗೊಳ್ಳುವುದು ಇನ್ನೊಂದು ಜಾತಿಯ ಕನಸುಗಳಲ್ಲಿ. ಈ ಕನಸುಗಳಿಗೆ ಗೂಢಾರ್ಥವಿಲ್ಲ.

೪. ಕನಸಿನ ರಚನೆ

ಇದುವರೆಗೂ ಕನಸು ಏಕೆ ಬೀಳುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಿದುದಾಯಿತು. ಇನ್ನು, ಕನಸು ಹೇಗೆ ಆಗುವುದು, ಅದರ ರಚನೆಯ ನಿಯಮಗಳೇನು ಎಂಬುದನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಬಹುದು. ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ವಿಷಯಗಳ ನಿಜರೂಪವೇ ಬೇರೆ. ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳು ರೂಪಾಂತರ ಹೊಂದಿ, ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ಹೊರಬೀಳುವುವು. ರೂಪಾಂತರವಾಗಬೇಕೆಂಬ ನಿಯಮವಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ಕೆಲವು ನಿಯಮಗಳೂ ಉಂಟು.

ಆದ ಕನಸನ್ನು ಹೇಳಿದರೆ, ಕೆಲವು ಕನಸುಗಳು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿರುವಂತೆ ತೋರುವುವು. ವರ್ಣನೆಯು, ಕೆಲವು ಸಲ ಎಂಟು ಹತ್ತು ನಿಮಿಷ ಹಿಡಿಯುವುದು. ಆದರೆ ಕಂಡ ವಿಷಯವೆಲ್ಲವೂ ಕೇವಲ ಅತ್ಯಲ್ಪಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಡೆದುಹೋಗಿರುತ್ತದೆ. ಕೆಲವು ಸೆಕೆಂಡುಗಳಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣವಾದ ಕನಸುಗಳಲ್ಲಿ ಅಡಗಿರುವ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ನಿರೂಪಣಮಾಡಲು ಹೊರಟರೆ ಕೆಲವು ನಿಮಿಷಗಳಾಗಬಹುದು. ಆದುದರಿಂದ ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮಾದರಿಯ ಸಂಕೋಚನ ತತ್ವವಿದೆ. ಈ ಕನಸನ್ನು ನೋಡೋಣ.

ಒಬ್ಬ ವ್ಯಾಪಾರಿ ಲಂಡನ್ನಿನಿಂದ ಪ್ಯಾರಿಸ್ ನಗರಕ್ಕೆ ವಾರಾಂತ್ಯ ವಿಹಾರಾರ್ಥವಾಗಿ ಹೋಗಿದ್ದನು. ರಾತ್ರಿ, ಉಪಾಹಾರಗೃಹದಲ್ಲಿ ಮಲಗಿರುವಾಗ ನಿದ್ದೆ ಬರದಿರಲು, ಅವನು 'ಫ್ರಾನ್ಸಿನ ಮಹಾಕ್ರಾಂತಿ' (French Revolution) ಎಂಬ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಓದಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದನು. ಹಾಗೆಯೇ ಓದುತ್ತಾ ಮಲಗಿರಲು ಸ್ವಲ್ಪ ನಿದ್ದೆ ಬಂದಂತಾಯಿತು. ಆಗ ಗಡಿಯಾರವು ಹನ್ನೆರಡು ಗಂಟೆ ಹೊಡೆಯಿತು. ಹನ್ನೆರಡು

ಗಂಟಿಯ ಮೊದಲನೆಯ ಗಂಟೆ ಹೊಡೆದುದು ಅವನಿಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಜ್ಞಾಪಕವಿದೆ. ಆಮೇಲೆ ನಿನ್ನ ಬಂದು ಒಂದು ಕನಸು ಬಿದ್ದಿತು.

“ ತಾನು ಪ್ಯಾರಿಸಿನ ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆದುಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಆಗ ಬೀದಿಯ ಒಂದು ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಸಹಸ್ರಾರು ಜನರು ವಿಧ ವಿಧವಾದ ಆಯುಧಗಳನ್ನೂ, ಮುಟ್ಟುಗಳನ್ನೂ ಹಿಡಿದು ಕೊಂಡು, ಕಿರಿಚುತ್ತಾ ಕೂಗುತ್ತಾ ರೌದ್ರಾವೇಶದಿಂದ ಮುಂದೆ ನುಗ್ಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅವರೆಲ್ಲರೂ, ‘ ರಾಜಮನೆತನದ ವರನ್ನು ಹಿಡಿ, ಹೊಡಿ, ಕೊಲ್ಲು; ಶ್ರೀಮಂತರನ್ನೆಲ್ಲಾ ಸಾಯಿಸು ’ ಎಂದು ಕೂಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ನೋಡಿದರೆ ಒಂದು ಮಹಾಕ್ರಾಂತಿ ಹುಚ್ಚೆದ್ದು ಕುಣಿಯುವಂತಿದೆ. ಇದನ್ನು ಕಂಡು ಇವನು ತುಂಬಾ ಹೆದರಿದನು. ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ ಹಾಗೆಯೇ ಗುಂಪು ಇವನ ಬಳಿಗೇ ಬಂತು. ತನ್ನನ್ನು ಎಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದು ಕೊಳ್ಳುವುದೋ ಎಂಬ ಭಯದಿಂದ ಸಕ್ಕದ ಗಲ್ಲಿಗೆ ದಾಟಲು ಈತನು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದನು. ಆದರೆ ಆ ಜನರು ಇವನಿಗಿಂತಲೂ ಗಟ್ಟಿಗರು. ಅವರು ಕೂಡಲೆ ಇವನನ್ನು ಹಿಡಿದು ‘ ಕಡಿ, ಕೊಲ್ಲು ’ ಎಂದು ಕೂಗಿದರು. ವಿಶೇಷವಾದ ಭಯದಿಂದ ಇವನು ‘ ಅಯ್ಯಾ! ನಾನು ಈ ಊರಿನವನಲ್ಲ. ನನಗೂ ಈ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೂ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲ ’ ಎಂದು ಎಷ್ಟು ಗೋಳಿಟ್ಟರೂ ಕೇಳದೆ, ಹಿಡಿದ ಜನರನ್ನೆಲ್ಲ ಗಲ್ಲಿಗೆ ಹಾಕುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಏರ್ಪಾಡು ಮಾಡಿದ್ದ ಸಂತೆಮಾಳದ ಕಡೆಗೆ ಎಳೆದೊಯ್ಯಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ತನ್ನ ರಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದ ಜನರಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಹೆಣಗಾಡಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದನು. ಆದರೂ ಅವರು ಬಿಡದೆ, ಅವನನ್ನು ಎಳೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ತಲೆಯನ್ನು ಕಡಿಯಲು,

ಖಡ್ಗಕ್ಕೆ ಅನುವಾಗಿ ತಲೆಬಾಗುವಂತೆ ಹಿಡಿದು ನಿಲ್ಲಿಸಿದರು. ಆಗ ಖಡ್ಗ ಇವನ ಕತ್ತಿನಮೇಲೆ ಬಿತ್ತು.”

ಎದ್ದು ನೋಡುತ್ತಾನೆ—ಮುಖವೆಲ್ಲಾ ಬೆವರಿಹೋಗಿದೆ. ಎದೆ ‘ಡವಡವನೆ’ ಬಡಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದೆ, ಮೇಲುಸಿರು ಬರುತ್ತಿದೆ. ಕ್ರಾಂತಿಕಾರರೊಡನೆ ‘ಹೆಣಗಾಡಿದುದರ’ ಫಲವಾಗಿ ಚಪ್ಪರ ಮಂಚದ ಅಡ್ಡಗೋಲು ಒಂದು ಮುರಿದು ಇವನ ಕತ್ತಿನಮೇಲೆ ಬಿದ್ದಿದೆ! ವಿಶೇಷವಾದ ಭಯದ ಚಿಹ್ನೆಗಳೆಲ್ಲವೂ ಇವೆ. ‘ಇದು ನಿಜವಲ್ಲ—ಕನಸಿರಬೇಕು’ ಎಂದು ತೀರ್ಮಾನಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಸ್ವಲ್ಪ ತಡವಾಯಿತು. ಹಾಗೆ ನಿರ್ಧರಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಮನಸ್ಸು ಸ್ವಲ್ಪ ಶಾಂತಸ್ಥಿತಿಗೆ ತಿರುಗಿತು. ಆಗಲೆ ಗಡಿಯಾರದಲ್ಲಿ ‘ಠಂ’ ಎಂದು ಗಂಟೆ ಹೊಡೆಯಿತು. ನೋಡುತ್ತಾನೆ—ಹನ್ನೆರಡು ಗಂಟೆ! ಹನ್ನೆರಡುಗಂಟೆಗಳು ಹೊಡೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿ ಮೊದಲನೆಯ ಗಂಟೆ ಹೊಡೆದುದು ಜ್ಞಾಪಕದಲ್ಲಿದೆ. ಈ ಹನ್ನೆರಡರಲ್ಲಿ ಕೊನೆಯ ಗಂಟೆ ಹೊಡೆದುದು ಕೇಳಿಸಿದೆ! ಅಂದರೆ, ನಿದ್ರೆಬಂದು ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಕನಸೆಲ್ಲಾ ಆಗುವುದಕ್ಕೆ ಹತ್ತುಸಲ ಗಂಟೆಬಾರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಎಷ್ಟುಹೊತ್ತು ಬೇಕೋ ಆಷ್ಟು ಹೊತ್ತು ಮಾತ್ರ ಹಿಡಿದಿದೆ!

ಹೀಗೆ ವಿಳಂಬವಾಗಿ ಕಾಣಿಸುವಂತಹ ಕನಸಾದರೂ ಅದು ಅತಿ ಸ್ವಲ್ಪಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ನಡೆದಿರುತ್ತದೆ. ಈ ತತ್ವವನ್ನೇ ಫ್ರಾಯ್ಡನು ‘ಸಂಕೋಚನತತ್ವ’ ಎಂದು ಕರೆದಿರುವನು.

ಮೇಲೆ ಉದಾಹರಿಸಿದ ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ಇನ್ನೊಂದು ಅಂಶ ಸ್ಪಷ್ಟಪಡುವುದು. ಕನಸು ಮಿಥ್ಯೆಯಾಗಿರಬಹುದು, ನಿಜವಾಗಿರಬಹುದು—ಆದರೆ ಅದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ನಮಗೆ ಉಂಟಾದ ಭಯವೇ ಮುಂತಾದ ಭಾವಗಳು ಮಾತ್ರ ಮಿಥ್ಯವಲ್ಲ! ಭಯೋ

ದ್ರೇಕಮಾಡುವ ಕನಸನ್ನು ಕಂಡವರಿಗೆ ಇದು ಗೊತ್ತು. ಎಚ್ಚರವಾದ ಮೇಲೂ ಭಾವದ ಬಿಸಿಯು ಆರಿರುವುದಿಲ್ಲ. ತನ್ನ ಅತಿ ಸಮಾಸ ಬಂಧು ಒಬ್ಬರು ಸತ್ತಂತೆ ಕನಸಾದರೆ ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ದುಃಖ ಬಂದು ಅತ್ತತ್ತು ತಲೆದಿಂಬೆಲ್ಲಾ ನೆನೆದು ಹೋಗುತ್ತದೆ. ತಲೆದಿಂಬು ತಣ್ಣಗಾಗುವುದರಿಂದಾಗಲಿ ಭಾವದ ತಾಸವು ತೀಕ್ಷ್ಣವಾದುದರಿಂದಲಾಗಲಿ ಎಚ್ಚರವಾದಾಗ ನೋಡಿದರೆ, ನಾವು ನಿಜವಾಗಿ ಅತ್ತತ್ತು, ತಲೆದಿಂಬೆಲ್ಲಾ ಒದ್ದೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ! ಅಲ್ಲದೆ, ಈ ಶೋಕಭಾವದಿಂದ ಉತ್ಪನ್ನವಾದ ಒಂದು ವಿಧವಾದ ಮನಸ್ಸಿನ 'ಬೇಜಾರು' ದಿನವೆಲ್ಲಾ ಮನಸ್ಸಿನ ಬೆನ್ನುಹತ್ತಿ ಬರುವುದುಂಟು!!

'ಸ್ವಪ್ನರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಇನ್ನೊಂದು ಅಂಶವನ್ನೂ ನಾವು ಕಾಣಬಹುದು. ಸುಸ್ತುಚೇತನದ ಹೊಟ್ಟೆಯೊಳಗಿದ್ದ ಬಯಕೆಗಳನ್ನು ಹೊರಕ್ಕೆ ಹಾಕುವ ಕ್ರಿಯಾರೂಪವೇ ಕನಸು. ಹೀಗೆ ಹೊರಕ್ಕೆ ಹಾಕುವಾಗ ಈ ಗುಸ್ತು ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ಆಯಾ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳ ಭಾವದ ರಂಗಿಗೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ನೆಯ್ದು ಕನಸಿಗೇಲ್ಲಾ ಒಂದು ನಾಟಕದ ರೂಪನ್ನೇ ಕೊಡುವುದುಂಟು. ಇದಕ್ಕೆ 'ನಾಟಕೀಕರಣ' ವೆಂದೆನ್ನಬಹುದು. ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ವಿಷಯಗಳೆಲ್ಲವೂ ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ದೃಶ್ಯರೂಪದಲ್ಲಿ ಇರುವವೇ ವಿನಾ ವಾಕ್ಯರೂಪದಲ್ಲಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಗುಸ್ತುವಾದ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳು ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ಹೊರಬೀಳಬೇಕಾದರೆ, ದೃಶ್ಯರೂಪದಲ್ಲಿ ಹೊರಬೀಳುತ್ತವೆ. ಈಗ ಒಂದು ಕಥೆಯನ್ನು (ಮೂಕ) ಚಲಚಿತ್ರಕ್ಕೆ ಅನುವಾಗುವಂತೆ ಬದಲಾಯಿಸಿದರೆ ಕಥೆಯ ಬಹುಭಾಗವೆಲ್ಲಾ ದೃಶ್ಯರೂಪದಲ್ಲಿ ತಾನೇ ಇರಬೇಕು! ಹಾಗೆಯೇ ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ಬರುವ ವಿಷಯಗಳು ವಿಶೇಷವಾಗಿ

ನೇತ್ರೇಂದ್ರಿಯ ಮುಖೇನ ಕಾಣುವ ವಿಷಯಗಳ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಹೊಂದಿರಬೇಕು. ಅಲ್ಲದೆ, ಒಂದು ವಿಷಯ ಭಾವಾನುಗುಣವಾಗಿ ಗಣ್ಯವಾಗಿದ್ದಲ್ಲಿ ಅದಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯನ್ನು ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ಕೊಡಬೇಕು. ಎಚ್ಚತ್ತಿರುವಾಗ ಅತ್ಯಲ್ಪವೆಂದು ತೋರಬಹುದಾದ ವಿಚಾರವೇ ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿ ಬಹು ಮುಖ್ಯವಾದ ವಿಷಯದಂತೆ ತೋರಬಹುದು! ಹಿಂದೊಮ್ಮೆ ಕನಸಿನಲ್ಲಿ 'ಪರಾಪರ' ಎಂಬ ಶಬ್ದವನ್ನು ಹೇಳಬೇಕಾದ ಸಂದರ್ಭ ಒಂದು ಬಂತು. ಏನು ಮಾಡಿದರೂ ಈ ಶಬ್ದವನ್ನು ಹೇಳಲು ಆಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಮನಸ್ಸಿನ ದುಗುಡವನ್ನು ಹೇಳತೀರದು. ಈ ಶಬ್ದವನ್ನು ಹೇಳದಿದ್ದರೆ ಏನು ಅನಾಹುತ ಆಗುವುದೋ ಎಂದು ಭಯವಾಗಿತ್ತು. ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ 'ಪರಾಪರ' ಎಂಬ ಶಬ್ದವನ್ನು ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ! ಆದರೆ ಈ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಒಳ ಮರ್ಮವಿದ್ದಿರಬೇಕು. ಅದು ಭಾವದ ಬಿಸಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರಬೇಕು. ಅದುದರಿಂದಲೇ ಈ ಅಲ್ಪ ವಿಚಾರ ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ಮಹತ್ತರವಾದ ಘನತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.

ಕನಸಿನ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಇನ್ನೊಂದು ಸ್ವಾರಸ್ಯವಾದ ವಿಷಯವೂ ಇದೆ. ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಮಾತನಾಡುವಾಗ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಅನ್ಯೋಕ್ತಿಗಳನ್ನೂ ನಾನಾರ್ಥಕೊಡುವ ಪದಗಳನ್ನೂ ಇನ್ನೂ ಕೆಲವು ಶಬ್ದಚಿತ್ರಗಳನ್ನೂ ಉಪಯೋಗಿಸುವುದುಂಟು. ಕನಸಿನಲ್ಲಿಯೂ ಅದರಂತೆ ಶಬ್ದಕೌಶಲ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಕೆಲವು ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಎರಡು ಶಬ್ದಗಳು ಬೆಸೆದು ಹೋಗಬಹುದು. ಪಿರಿಯಾಪಟ್ಟಣ, ತುಂಕೂರು ಎಂಬ ಶಬ್ದಗಳು 'ಪಿರಿಯಾಕೂರು' ಆಗಬಹುದು. ಇನ್ನೊಂದು ಮಾದರಿಯ ಶಬ್ದಚಿತ್ರವೂ ಇರುತ್ತದೆ. ಹರಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ನಾನಾರ್ಥಗಳಿದ್ದು ನಾಟಕೀ

ಕರಣಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲವಾದ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಕನಸು 'ಹರಿ' ಶಬ್ದವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಬಹುದು. ಈ ಕನಸನ್ನು ನೋಡಿ.

“ಮೈಸೂರಿನ ಕಾಲೇಜಿನ ಬಳಿಯಿರುವ ಕ್ರಿಕೆಟ್ ಮೈದಾನ. ಭಾರಿ ಸಭೆ ಸೇರಿದೆ. ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಎತ್ತರವಾದ ವೇದಿಕೆಯಿದೆ. ಸಂದರ್ಭವೋ—ಮಹಾತ್ಮಾ ಗಾಂಧೀಜಿಯವರಿಗೆ ಮೈಸೂರಿನ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ಸೇರಿ ಬಿನ್ನವತ್ತಳೆಯನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸುವ ಮಹಾಸಂಭ್ರಮದ ಸಂದರ್ಭ. (ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಪರವಾಗಿ ಬಿನ್ನವತ್ತಳೆಯನ್ನು ಓದಲು ಚುನಾಯಿಸಲ್ಪಟ್ಟವನು ಈ ಕನಸು ಕಂಡಾತ.) ಬಿನ್ನವತ್ತಳೆಯನ್ನು ಓದಬೇಕೆಂದಿದ್ದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಜಂಬವ ಕೋಳಿಯಂತೆ ಅಲ್ಲಿಂದ ಇಲ್ಲಿಗೆ, ಇಲ್ಲಿಂದ ಅಲ್ಲಿಗೆ, ಹೆಮ್ಮೆಯಿಂದ ತಿರುಗಾಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಆದರೆ ಹಾಗೆಯೇ ತಿರುಗಾಡುತ್ತ ವೇದಿಕೆಯ ಬಲಭಾಗಕ್ಕೆ ಬಂದು ನೋಡುತ್ತಾನೆ— ಅಲ್ಲ ಒಂದು ಕುರ್ಚಿಯ ಮೇಲೆ ಒಬ್ಬ ಮಹಿಳೆ ಕುಳಿತಿದ್ದಾಳೆ. ಆದರೆ ಅವಳನ್ನು 'ಹಿಗ್ಗಾಮುಗ್ಗಾ' ಹಗ್ಗಗಳಿಂದ ಕಟ್ಟಿಹಾಕಿದ್ದಾರೆ! ಸಮಾಪಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ಆಕೆ ಯಾರಿರಬಹುದೆಂದು ನೋಡಿದರೆ ಮಹಾತ್ಮಾಜಿಯವರ ಪತ್ನಿ ಸ್ವಯಂ ಶ್ರೀಮತಿ ಕಸ್ತೂರಿಬಾಯಿ!! ಈ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಕೋಪೋದ್ರೇಕದಿಂದ ಕೂಗಾಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಇಂದು ಯಾವ ಮಹನೀಯನನ್ನು ಕರೆದು ಮರ್ಯಾದೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಇಲ್ಲಿ ಈ ಉತ್ಸವ ಸೇರಿದೆಯೋ, ಆ ಮಹಾತ್ಮನ ಧರ್ಮಪತ್ನಿಯನ್ನು ಹೀಗೆ ಕಟ್ಟಿಹಾಕಿ ಅಪಮಾನಗೊಳಿಸಬಹುದೇ?”

ಕನಸುಕಂಡಾತ ಈ ಕೋಪದಲ್ಲಿಯೇ ಎದ್ದನು. ಈ ಕನಸಿಗೆ ಅರ್ಥವೇನಾದರೂ ಉಂಟೆ ನೋಡೋಣ. ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ಕನಸುಗಳು ಬೀಳಬೇಕಾದರೆ ಒಂದು ಸಮಾಪಕಾರಣ

ವಿರಬೇಕು. ಈಡೇರದ ಬಯಕೆ ಬಹು ದಿನದಿಂದ ಸುಪ್ತ ಚೇತನದಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಅಂದು ಆ ಕನಸು ಬೀಳುವುದಕ್ಕೆ, ಅಂದಿನ ಅನುಭವದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸಂಗತಿ ನಡೆದಿರಬೇಕು. ಇದಕ್ಕೆ ಸಮೀಪಕಾರಣವೆನ್ನಬಹುದು. ಹಾಗೆಯೇ ಆ ದಿನ ಈ ಕನಸುಬೀಳುವುದಕ್ಕೂ ಕಾರಣವಿದೆ.

ಆ ದಿನ ಕಲವರು ಸ್ನೇಹಿತರು ನಾವು ಒಂದೂರಿಗೆ ಸ್ವಯಾಣವಾಡುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಒಬ್ಬರ ಹೆಸರು ಕಸ್ತೂರಿ. ಸ್ನೇಹಿತರು ಸೇರಿ ಹೊರಟಾಗ ಹರಟೆಗೆ ತುದಿಬುಡವಿಲ್ಲವಷ್ಟೆ. ! ಹೀಗೆ ಮಾತಾಡುತ್ತ ಹೊರಟಿರಲು, ಕಸ್ತೂರಿ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಸ್ನೇಹಿತರು ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಇನ್ನೊಬ್ಬರನ್ನು ಕುರಿತು ಕುಚೇಷ್ಟೆ ಮಾಡಿ ಗೋಳಾಡಿಸಿದರು. ಗುಂಪಿನ ಹಿರಿಯರೊಬ್ಬರು, ' ಏನಪ್ಪಾ! ಈ ಕಸ್ತೂರಿ, ಎಷ್ಟು ಮಾತಾಡುತ್ತಾನೆ. ಮರದ ಬಾಯಾಗಿದ್ದರೆ ಒಡೆದು ಹೋಗುತ್ತಿತ್ತು. ಇವನ ಬಾಯನ್ನು ಯಾರೂ ಕಟ್ಟುವರಿಲ್ಲವೇ? ' ಎಂದರು.

ಸರಿ, ರಾತ್ರಿ ಊಟವಾಗಿ ಮಲಗಿದ್ದೇವೆ. ಆಗ ಈ ಕನಸು ಬಿದ್ದಿದೆ. ಕನಸಿನಲ್ಲಿ, ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಗುಂಪಿನ ಹಿರಿಯರು ಹೇಳಿದಂತೆ ಆಗಿದೆ—ಕಸ್ತೂರಿ ಬಾಯನ್ನು (ಬಾಯಿಯನ್ನು) ಕಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ! ನಮ್ಮ ಸ್ನೇಹಿತ ಕಸ್ತೂರಿಯ ಬಾಯನ್ನು ಕಟ್ಟುವುದು ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮತಿ ಕಸ್ತೂರಿಬಾಯಿಯವರನ್ನು ಕಟ್ಟಿದಂತಾಗಿದೆ! ಹೀಗೆ ವಿನೋದವಾಗಿ ಶಬ್ದ ಚಿತ್ರಗಳು ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ಕಾಣುವುದುಂಟು.

ಆದರೆ ಈ ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ಕಂಡ ಉಳಿದ ದೃಶ್ಯಗಳಿಗೆ ಏನು ಅರ್ಥವೆಂದು ಕೇಳಬಹುದು. ಇದರಲ್ಲಿ ಸಂದರ್ಭವಿಷ್ಟೆ—ಕನಸುಕಂಡಾತನ ಜೀವಮಾನದಲ್ಲಿ ಆ ಹೊತ್ತು ಮಹಾತ್ಮಾ ಗಾಂಧೀಜಿಯವರಿಗೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳೆಲ್ಲರ ಪರವಾಗಿ ಬಿನ್ನವತ್ತಳೆ

ಯನ್ನು ಓದಿಕೊಟ್ಟೆಂದು—ಒಂದು ಮಹತ್ವದ ದಿವಸ. ಆ ಸಮಯದ ಅನುಭವ ಅಚ್ಚಳಿಯದಂತೆ ಆತನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿದೆ. ಅದೊಂದು ಹೆಮ್ಮೆಯ ಸಂಗತಿ. ಆತನ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿದ ಅನುಭವ. ಆದುದರಿಂದ ಆ ಅನುಭವ ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ಉಫಯೋಗಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಆದರೆ ಕನಸಿನ ಮುಖ್ಯಾಂಶ ಕಸ್ತೂರಿ ಬಾಯಿ ಕಟ್ಟುವುದು. ಈ ಮುಖ್ಯಾಂಶವನ್ನು ಒಳ್ಳೆಯ ಸನ್ನಿವೇಶದ ಚೌಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟಿದೆ. ಹೀಗೆ ಮಾಡುವುದೂ ಕನಸಿನ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದಂಶ.

ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ವೇಳೆ ಸಮಂಜಸವಾದ, ಯುಕ್ತಿಯುಕ್ತವಾದ ತರ್ಕವೂ ಇರುತ್ತದೆ. ಕೆಲವರು ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರು ತೊಡಕಾದ ಒಂದು ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ ತೀರ್ಮಾನಕೊಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದೆ, ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ತಾವು ತೀರ್ಪು ಬರೆದಂತೆ ಕಂಡು, ಎಚ್ಚತ್ತು ಸರಿಯಾದ ತೀರ್ಪನ್ನು ಬರೆದುದುಂಟಂತೆ! ಬೇಬಿ ಲಾನ್ ಲಿಪಿಯ ಅರ್ಥವನ್ನು ತಿಳಿಯದೇ ವಿದ್ವಾಂಸನೊಬ್ಬನು, ರಾತ್ರಿ ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ತಾನು ಆ ಲಿಪಿಗಳ ಅರ್ಥವನ್ನು ವಿವರಿಸಿದಂತೆ ಕಂಡನಂತೆ! ಎಚ್ಚತ್ತು ಆ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ಬರೆದಿಟ್ಟು—ಬೇಬಿ ಲಾನ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಪ್ರಸಂಚಕ್ಕೆ ತಿಳಿಯುವುದಕ್ಕೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿದನು.

ಕನಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಒಂದು ಮಾದರಿಯ ಸ್ಮರಣೆಯುಂಟು. ಒಂದು ಕನಸುಕಂಡು, ಅನೇಕ ದಿನಗಳಾದ ಮೇಲೆ ಇನ್ನೊಂದು ಕನಸನ್ನು ಕಂಡಾಗ, ಆ ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ಹಿಂದೆ ಕಂಡ ಕನಸು 'ಜ್ಞಾಪಕಕ್ಕೆ' ಬಂದುದುಂಟು! *

*ಗ್ರಂಥವಿಸ್ತಾರಭಯದಿಂದ ಅನೇಕಉಪಾಹರಣೆಗಳನ್ನು ಕೊಡಲು ಆಗಿಲ್ಲ.

ಇವಕ್ಕೊಂದು ಉದಾಹರಣೆಯನ್ನು ಕೊಡಬಹುದು. ಒಂದು ರಾತ್ರಿ ನಿದ್ರೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಈ ಕನಸು ಬಿತ್ತು.

“ನಾನೂ, ನನ್ನ ತಮ್ಮ ‘ಶಂ’ನೂ, ನಮ್ಮ ಸ್ನೇಹಿತ ನಾವು ‘ಎ. ಸೀ’ ಜೊತೆಗೆ ಎಲ್ಲಿಗೋ ಹೊರಟಿದ್ದೇವೆ. ನೋಡಿ ದರೆ ಸಕ್ಕೇಟುಗಳು ಪ್ರಯಾಣ ಹೊರಟ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಹೊರಟಿದ್ದೇವೆ. ಕಾಲ್ನಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಗೆಯೇ ಹೋಗುತ್ತಿರುವಾಗ, ಎದುರಿಗೆ ಒಂದು ಬೆಟ್ಟವಿದೆ. ನಾವು ಮೂವರೂ ಆತಿ ಸ್ತುರಾ ಸದಿಂದ ಬೆಟ್ಟವನ್ನು ಹತ್ತುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ‘ಎ.ಸೀ’ಯು ಓಡಿ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದಾನೆ. ಪ್ರಯತ್ನಪಟ್ಟು ಮೇಲೇರಿ ಬೆಟ್ಟದ ನೆತ್ತಿಯ ಮೇಲೆ ನಿಂತಿದ್ದೇವೆ. ಆಗ ‘ಎ.ಸೀ’ಯು, ‘ಶಾಸ್ತ್ರೀ! ಆಲ್ಲ ನೋಡು’ ಎಂದು ದಿಗಂತವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಸುತ್ತಲೂ ವೋಡಕವಿಮೆ ಮಳೆ ಬರುವಹಾಗಿದೆ. ದಿಗಂತದಲ್ಲಿ ಬಿರುಗಾಳಿ ಎದ್ದಂತಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದ ಹಳೆಯ ಕೋಟೆಯು ಉರಿದು ಬೀಳುತ್ತಿದೆ. ದಿಗಂತವೆಲ್ಲಾ ಕಂದು ಬಣ್ಣದ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ಬೆಳಗುತ್ತಿದೆ. ಅವನ್ನು ನೋಡಿ ನನಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಭಯವೂ ಆನಂದಮಿಶ್ರವಾದ ಕುತೂಹಲವೂ ಆಗುತ್ತಿದೆ.”

ಇದಿಷ್ಟು ಕನಸು. ಕನಸಾದ ಒಡನೆಯೇ ಕನಸೆಲ್ಲವೂ ಜ್ಞಾಪಕಕ್ಕೆ ಬಂತು. ದಿಗಂತವೆಲ್ಲವೂ ಕಂದುಬಣ್ಣದಲ್ಲಿ ಬೆಳಗಿ ತೆಂಬುದು ಗಮನಕ್ಕೆ ಬಂದಕೂಡಲೆ, ಇದೇ ರೀತಿಯಾಗಿ ಕೋಟೆ ಉರಿದು ಬೀಳುವುದು, ಕಂದುಬಣ್ಣದಲ್ಲಿ ದಿಗಂತವು ಬೆಳಗುವುದು — ಈ ಎರಡು ದೃಶ್ಯಗಳೂ ಸೇರಿದ್ದ ಆನೇಕ ಕನಸುಗಳು ಆಗಿದ್ದುದು ಜ್ಞಾಪಕಕ್ಕೆ ಬಂತು. ಅವರಲ್ಲಿ ನಾಲ್ವಾರು ಕನಸುಗಳು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಜ್ಞಾಪಕಕ್ಕೆ ಬಂದುವು. ಪ್ರತಿ ಕನಸಿನಲ್ಲಿಯೂ ಈ ಎರಡು ದೃಶ್ಯಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಇದ್ದೇ ಇರುತ್ತಿದ್ದವು.

ಈ ಎರಡು ವಿಷಯಗಳು ಹಾಗೆ ಕಾಡಿಸುತ್ತಿದ್ದುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೂ ಉಂಟು. ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ಬಂದ ನಾವು ಮೂವರೂ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ ಒಂದೇ ಓರಿಗೆಯ ಪೂರ್ವ ಯಾವನದಲ್ಲಿದ್ದೆವು. ಕಾಮಜೀವನದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಲು ಸಿಕ್ಕ ಸಿಕ್ಕ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಓದುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಮೂವರೂ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಒಂದು ಸಿನಿಮಾ ಚಿತ್ರವನ್ನು ನೋಡಲು ಹೋಗಿದ್ದೆವು. ಕಥೆಯು ಸ್ವಾರಸ್ಯವಾಗಿದ್ದಂತೆ ಆಗ ತೋರಿತ್ತು. ರಾಜಪುತ್ರ ಬಹಳ ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು ಗೆದ್ದು ಸೆರೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ರಾಜಪುತ್ರಿಯೊಬ್ಬಳನ್ನು ಕೋಟಿಯಿಂದ ರಕ್ಷಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ, ಕೋಟಿಯ ಹೊರಗಡೆಯ ಗೋಡೆಗೆ, ಸೊಪ್ಪು ಸದೆಯನ್ನು ತಂದು ಬೆಂಕಿ ಹಾಕಿದ. ಆ ಬೆಂಕಿ ಕಂದುಬಣ್ಣದಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪಲಿಸುತ್ತಾ ಉರಿಯಿತು. ಒಳಗೆ 'ಗಾಬರಿ'ಯಾಗಿದ್ದ ರಾಜಪುತ್ರಿಯನ್ನು ರಾಜಪುತ್ರ ಹೊರಕ್ಕೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದು ಸಂತೈಸಿದ. ಆಕೆ ರಾಜಪುತ್ರನನ್ನು ಆಲಂಗಿಸಿ ಚುಂಬಿಸಿದಳು. ಆ ಎರಡು ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಾಗಿ ಕಂದುಬಣ್ಣದ ಜ್ವಾಲೆ ಉರಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ಇದೇ ಕಥೆಯ ಕೊನೆ. ಈ ಎರಡು ದೃಶ್ಯಗಳು ಹೇಗೋ ಕಾಮಸಂಬಂಧವನ್ನು ಹೊಂದಿ ನನಗೆ ಅದೇ ಒಂದು ಅರ್ಥವನ್ನೇ ಯಾವಾಗಲೂ ಸೂಚಿಸುತ್ತಿದ್ದವು.

ಆದುದರಿಂದ ಸ್ವಪ್ನರಚನೆಯಲ್ಲಿ ನಾವು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಕಾಣಬಹುದಾದ ವಿಷಯಗಳಿವು—ಒಂದನೆಯದಾಗಿ, ವಿಷಯ ರೂಪಾಂತರೀಕರಣ. ನಿದ್ರಾಭಂಗವಾಗಬಾರದೆಂಬುದೇ ಇದಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯಕಾರಣ. ಅಲ್ಲದೆ, ದಂಡಧಾರಿ (ಸೆನ್ನಾರ್ ತತ್ತ್ವ) ಯ ಆಕ್ಷೇಪಣೆಗೆ ಒಳಗಾಗದಿರುವುದಕ್ಕಾಗಿ ರೂಪಾಂತರವಾಗಬಹುದು. ಎರಡನೆಯದಾಗಿ, ಸಂಕೋಚನತತ್ತ್ವ. ವಿಶದವಾಗಿ

ದ್ದಂತೆ ತೋರುವ ಕನಸಿನ ಕಾರ್ಯಭಾಗವೆಲ್ಲವೂ ಅತ್ಯಲ್ಪಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವುದು. ಮೂರನೆಯದಾಗಿ ನಾಟಕೀಕರಣ— ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳು ಕಾರ್ಯರೂಪಕ್ಕೆ ಇಳಿಯುವುದು ; ಅಭಿಪ್ರಾಯರೂಪಿನಲ್ಲಿರುವ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಿಷಯಗಳು ಸ್ಥೂಲವಾಗಿ ದೃಶ್ಯರೂಪಕ್ಕೆ ಪರಿವರ್ತನಗೊಳ್ಳುವುದು. ನಾಲ್ಕನೆಯದಾಗಿ, ಅಲ್ಪ ವಿಷಯವೆಂದು ನಾವು ತಿಳಿದಿರುವುದು ಮಹತ್ತರವಾಗಿ ತೋರುವುದು. ಅಲ್ಲದೆ ಅಸಂಬದ್ಧವಿವರಣೆಯೂ ಕಾಣುವುದು. ಇವಲ್ಲದೆ, ಶಬ್ದ ಚಿತ್ರ, ಶಬ್ದ ಸಂಯೋಗ, ಸ್ಮರಣೆ, ತರ್ಕ— ಇವೂ ಕೂಡ ಸ್ವಪ್ನರಚನೆಯಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ತೋರಿಬರುವ ವಿಷಯಗಳು.

೫. ಕನಸಿನ ಪ್ರಭೇದಗಳು

ಕನಸುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಮುಖ್ಯವಾದ ಪ್ರಭೇದಗಳುಂಟು. ಆ ಪ್ರಭೇದಗಳನ್ನೂ ಅವುಗಳ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನೂ ನಾವು ಪರಿಶೀಲಿಸಬಹುದು. ಮಕ್ಕಳ ಕನಸುಗಳಲ್ಲಿ ನಾವು ವಿಶೇಷವಾದ ಗೂಢಾರ್ಥವನ್ನು ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ರೂಪಾಂತರವೂ ಬಹಳ ಕಡಮೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಜಾಗ್ರದವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದ ಆಸೆ ಹಾಗೆಯೇ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ರೂಪಾಂತರವು ಅನುಭವವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿರುತ್ತದೆ. ಮಕ್ಕಳ ಅನುಭವ ಇನ್ನೂ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಬೆಳೆಯದಿರುವುದರಿಂದ ರೂಪಾಂತರವೂ ಬಹಳ ಕಡಮೆ. ಇದಕ್ಕೊಂದು ಉದಾಹರಣೆಯನ್ನು ಕೊಡಬಹುದು—

ಕೇವಲ ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷದ ಬಾಲಕನೊಬ್ಬನಿಗೆ ನಾಯಿಯು ಯನ್ನು ಸಾಕಬೇಕೆಂದು ಆಸೆಯಾಯಿತು. ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ಒಂದು 'ಕಂತ್ರಿ' ನಾಯಿಯನ್ನು ಒಂದುದಿನ ಕಂಡು, ಈ ಹುಡುಗನು ಅದನ್ನು ಹಿಡಿದು ತಂದು, ಕಟ್ಟಿ ಹಾಕಿ, ಅವರ ಉಪಚಾರದಲ್ಲಿ ಮಗ್ನನಾಗಿದ್ದನು. ಆಗ ಮನೆಯ ಒಳಗಿನಿಂದ ಅವನ ಅಜ್ಜಂದಿರು ಬಂದರು. ಅವರು ಬಹಳ ಒಳ್ಳೆಯ ಶ್ರೋತ್ರಿಯರು—ನಿಯಮ ನಿಷ್ಠೆಯುಳ್ಳವರು. ಅವರು ನಾಯಿಯನ್ನು ಮುಟ್ಟುವುದು ಹಾಗಿರಲಿ, ನಾಯಿ ಮುಟ್ಟಿದವರನ್ನೂ ಮುಟ್ಟುವವರಲ್ಲ. ಇಂತಹವರ ಮೊಮ್ಮಗ ನಾಯಿಯನ್ನು ತಂದು, ಕಟ್ಟಿಹಾಕಿಕೊಂಡು, ಉಪಚಾರಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಇವರು ಸುಮ್ಮನಿರುವುದುಂಟೆ? ಜವಾನನ್ನು ಕರೆದು, ನಾಯಿಯನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿಸಿ ಓಡಿಸಿ ಮೊಮ್ಮಗನನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಜೈದು, ತಮ್ಮೆದುರಿನಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡುವಂತೆ ಮಾಡಿದರು. ಮಗುವಿಗೆ ವಿಶೇಷವಾದ ಅಶಾಭಂಗವುಂಟಾಯಿತು. ಸಂಕಟವೂ ಆಯಿತು. ಅಂದು ರಾತ್ರಿ ಮಗುವಿಗೆ ಈ ಕನಸು ಬಿದ್ದಿತು.—

“ಆ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಆ ಹೊತ್ತು ಸಂತೆ. ಈ ಹುಡುಗನೂ ಜವಾನನ ಜೊತೆಗೆ ಸಂತೆಗೆ ಸಾಮಾನು ತರಲು ಹೋಗಿದ್ದಾನೆ. ಅಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಅಂಗಡಿಗಳ ಸಾಲುಗಳು. ಅವುಗಳನ್ನು ದಾಟಿಕೊಂಡು ಮುಂದೆ ಹೋದರೆ ಅಲ್ಲೊಂದು ಅಂಗಡಿ. ಅಂಗಡಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನುಗಳಿಗೆ ಬದಲಾಗಿ ನಾಯಿಯುಗಳನ್ನು ಮಾರುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ವಿಧವಿಧವಾದ ನಾಯಿಯುಗಳು—ಜೂಲನಾಯಿ, ಗೂಳಿನಾಯಿ, ಕಾವಲನಾಯಿ, ಕೆಂಪುನಾಯಿ, ಕಪ್ಪುನಾಯಿ—ವಿಧವಿಧವಾದವು. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದನ್ನಾದರೂ ಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಬಾಲಕನಿಗೆ ಮನಸ್ಸಾಯಿತು. ಆದರೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ

ಅಜ್ಜನು ಏನನ್ನುವನೋ ಎಂದು ಭಯ. ಹಾಗೆಯೇ ಮುಂದೆ ಬಂದು ನೋಡಿದರೆ, ನಾಯಿಮರಿಗಳನ್ನು ಮಾರುತ್ತ ಕುಳಿತಿದ್ದವನು ಇನ್ನು ಯಾರೂ ಅಲ್ಲ—ಈ ಹುಡುಗನ ಶ್ರೋತ್ರಿಯ ರಾದ ತಾತಂದಿರು ! ”

ಈ ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾದ ರೂಪಾಂತರವಿಲ್ಲ. ಬಯಕೆ ವೇಷವನ್ನು ಮರೆವಾಚಿಕೊಳ್ಳದೆ ಸಾರ್ಥಕ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದಿದೆ. ಬಾಲಕರ ಅಲ್ಪವಾದ ಅನುಭವಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡು ಸ್ವಪ್ನಕ್ರಿಯೆ ನಡೆಯುವುದರಿಂದ ರೂಪಾಂತರವೂ ವಿಶೇಷವಾಗಿಲ್ಲ ! ಅಲ್ಲದೆ ರೂಪಾಂತರಗೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಆಶೆಯೂ ಅಷ್ಟು ಕೆಟ್ಟುದಲ್ಲ. ದಂಡಧಾರಿಯ ಅಕ್ಷೇಪಣೆಯೂ ಅಷ್ಟಿಲ್ಲ.

ಭಾವದ ಬಿಸಿ ಆರಿ, ಯೌವನದ ಜ್ವಾಲೆಯನ್ನು ದಾಟಿ ಹೊರಟಿರುವ ವೃದ್ಧಾಪ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ಕನಸು ಕಡಮೆಯಂತೆ. ಹುಟ್ಟುಕುರುಡರಾಗಿರುವವರಿಗೆ ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ವಿಷಯಗಳು ದೃಶ್ಯರೂಪದಲ್ಲಿ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ಅವರು ಪ್ರಪಂಚ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಯಾವ ಐಂದ್ರಿಯಕ ಪ್ರಚೋದನೆಗಳನ್ನು ತಳಪದಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವರೋ ಆ ಪ್ರಚೋದನಾರೂಪದಲ್ಲಿಯೇ ವಿಷಯಗಳು ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುವು. ಕುರುಡನೊಬ್ಬನಿಗೆ ಕನಸಾದಾಗ, ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ಫಿರಂಗಿ ಶಬ್ದಮಾಡಿದ್ದನ್ನು ಕೇಳಿದ್ದಾನೆ—ಆದರೆ ಬೆಂಕಿಯ ಜ್ವಾಲೆಯನ್ನು ಕಾಣಲಿಲ್ಲ. ಜ್ವಾಲೆಯ ತಾಪವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದಂತಾಗಿದೆ. ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಕುರುಡನಿಗೆ ತನ್ನ ತಾಯಿ ಸತ್ತಂತೆ ಕನಸಾಯಿತು. ಆದರೆ ಅವನು ದೃಶ್ಯವನ್ನು ನೋಡಲಿಲ್ಲ. ತಾಯಿಯನ್ನು ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ಮುಟ್ಟಿದಾಗ ತಣ್ಣಗಾದುದರಿಂದ ಅವಳು ಸತ್ತಿರಬೇಕೆಂದು ತಿಳಿದನಂತೆ !

ಕೆಲವು ವ್ಯುಗಗಳಿಗೂ ಕನಸುಬೀಳುವುದುಂಟೆಂದು ಕೆಲವರು ಊಹೆಮಾಡುವರು. ನಾಯಿ ಮಲಗಿದ್ದಾಗ ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದ ಹಾಗೆಯೇ ಬೊಗಳುವುದು, ಪರಚಲು ಪ್ರಯತ್ನಪಡುವುದು. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನೆಂದರೆ—ಆಗ ಪ್ರಾಯಶಃ ಅದಕ್ಕೆ ಕನಸುಬಿದ್ದಿರಬೇಕೆಂದು ಕೆಲವರು ಸಮಾಧಾನ ಹೇಳುವರು.

ಗಂಡಸರಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಂಗಸರು ಕನಸುಕಾಣುವುದು ಹೆಚ್ಚೆಂದು ಒಬ್ಬ ಮನಶ್ಶಾಸ್ತ್ರಕಾರನು ಹೇಳಿರುವನು. (ಅದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನಿರಬಹುದು? ಕನಸುಗಳು ಈಡೇರದ ಬಯಕೆಗಳ ಸಾರ್ಥಕ್ಯದ ಅವಕಾಶಗಳಾದರೆ, ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಈಡೇರಿಸಲಾಗದ ಬಯಕೆಗಳು ಇರುವುದು ಬಹಳವೆಂದು ಅರ್ಥವೇ?) ಬುದ್ಧಿಶಕ್ತಿ ತೀರ ಕಡಮೆಯಾಗಿರುವ ದಡ್ಡರಿಗೆ ಕನಸುಬೀಳುವುದು ಅಪರೂಪವಂತೆ. ಆದರೆ ಉನ್ಮಾದದ ನೊದಲು ಮೆಟ್ಟಿಲಲ್ಲಿರುವವರ ಕನಸುಗಳು ಸ್ವಾರಸ್ಯವಾದವು. ಈ ಕನಸುಗಳನ್ನು ವಿಭಜನೆಮಾಡಿ ನೋಡಿದಲ್ಲಿ, ಯಾವ ಅಸಾಧುವಾದ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಇವರನ್ನು ಈ ಉನ್ಮಾದಾವಸ್ಥೆಗೆ ತಳ್ಳುತ್ತಿದೆ ಎಂಬುದು ಗೊತ್ತಾಗಬಹುದು !

ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಈ ಪ್ರಭೇದಗಳೆಲ್ಲವುಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಮುಖ್ಯವಾದ ಒಂದು ಸ್ವಪ್ನಪ್ರಭೇದವಿದೆ. ರಾತ್ರಿ, ನಿದ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಕನಸುಕಾಣುವುದು ಅಷ್ಟೇನೂ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಗಿ ನಮಗೆ ತೋರುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಜಾಗ್ರತದಲ್ಲಿಯೇ ಸ್ವಪ್ನವಾಗುವುದೂ ಉಂಟು. ವಿಶೇಷವಾಗಿ ನಮ್ಮ ಅವಧಾನವು ಬೇಕಾಗಿಲ್ಲದ ಯಾವುದಾದರೊಂದು ಕೆಲಸವನ್ನು ನಾವು ಮಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ (ಜನಿವಾರ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ತಕಲಿ ತಿರುಗಿಸುತ್ತಾರಲ್ಲ—ಹಾಗೆ!) ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸು 'ಲಂಗುಲಗಾಮು' ಇಲ್ಲದೆ ಹರಿದಾಡುತ್ತಾ ಹೋಗು

ವುದುಂಟು. ಗುಪ್ತವಾಗಿರುವ ಅನೇಕಾನೇಕ ಆಶೆಗಳನ್ನು ಆ ಮನೋವಾಹಿನಿ ಮುಟ್ಟುತ್ತಾ ನಮಗೆ ಸುಖವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುವುದುಂಟು. ಹೀಗೆ ಹಗಲಿನಲ್ಲಿಯೇ—ಒಂದು ಮಾದರಿಯ ಜಾಗ್ರತ್ ನಿದ್ರೆಯಲ್ಲಿ—ನಾವು ಕಾಣುವ ಕನಸಿಗೆ ಹಗಲುಗನಸು (Day-dream) ಎನ್ನಬಹುದು. ನಾವು ಕೆಲಸ ಮಾಡುವಾಗಲೇ ಅಲ್ಲ, ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಏನೂ ಕೆಲಸಮಾಡದೇ ಇರುವಾಗ ಈ ಕನಸುಗಳು ಬೀಳುವುದುಂಟು !

ಹಗಲುಗನಸುಗಳು ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ಯೌವನದಲ್ಲಿ (ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಪೂರ್ವಯೌವನದಲ್ಲಿ) ಬೀಳುವುದು ಹೆಚ್ಚು. ಈ ಹಗಲುಗನಸುಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಫ್ರಾಯ್ಡನು ಹೇಳುವಂತೆ, ನಮ್ಮ ಬಯಕೆಗಳು ಈಡೇರುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ರೂಪಾಂತರವಿಲ್ಲ, ಗೂಢಾರ್ಥವಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಬಯಕೆಗಳು ನಮಗೆ ಹರ್ಷವಾಗುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗುತ್ತವೆ. ಈ ಕನಸುಗಳು ನಡೆಯುವವರೆಗೂ ಅದೆಲ್ಲವೂ ನಿಜವೆನ್ನುವಂತಿರುತ್ತದೆ. 'ತಿರುಕನ ಕನಸು' ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಗೊತ್ತಿದೆ. ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಕೆಲವು ಬಯಕೆಗಳನ್ನು ತೃಪ್ತಿಗೊಳಿಸಲಾರದ ಒಂದು ಮಾದರಿಯ 'ತಿರುಕರು'. ಈ ಹಗಲುಗನಸುಗಳಲ್ಲಿ ಅವುಗಳನ್ನು ತೃಪ್ತಿಗೊಳಿಸುತ್ತೇವೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಇನ್ನೊಂದು ವಿಷಯ. ಈ ನಿಜವಾದ ವ್ಯಾವಹಾರಿಕ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಬಯಕೆಗಳನ್ನು ಪೂರ್ಣ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ನಮಗಾಗದೇ ಹೋಗುವುದುಂಟು. ನಾವು ಈ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ದೊರೆಯಬಹುದಾದ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸದೆ, ಯಾವುದಾವುದೋ ಆಶೆಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಆದರೆ ಈ ಆಶೆಗಳು ಪೂರ್ಣವಾಗದಿರುವುದರಿಂದ, ನಾವೂ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನಂತೆ, ಈ ಆಶೆಗಳು ಪೂರ್ಣವಾಗಲು ಸರಿ

ಯಾದ ಅವಕಾಶಗಳಿರುವ ಒಂದು ಪ್ರಸಂಚವನ್ನೇ ಸೃಷ್ಟಿ ಮಾಡಿ, ಅದರಲ್ಲಿ ನಾವೇ ಸಾಮ್ರಾಟರಾಗಿ ಸುಖಪಡುತ್ತೇವೆ. ಈ ವಿಧವಾದ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಸೃಷ್ಟಿಗೆ ಹಗಲುಗನಸು ಎಂದು ಹೆಸರು. ಆ ಪ್ರಸಂಚದಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಬೇಕಾದುವೆಲ್ಲ ಇವೆ— ಅತುಲ ಐಶ್ವರ್ಯ, ಅನುಪಮ ಸೌಂದರ್ಯ, ಪರಾಕ್ರಮ, ' ಏಳು ಮಲ್ಲಗೆ ಹೂವಿನ ತೂಕದ ' ರಾಜಪುತ್ರಿ, ಜರಾಮರಣ ವನ್ನೂ ಗೆಲ್ಲುವ ಉಪಾಯ— ಎಲ್ಲವೂ ಇವೆ. ನಮ್ಮ ಕೆಲವು ಪುರಾಣೇತಿಹಾಸಗಳೂ, ಕಟ್ಟುಕಥೆಗಳೂ, ಕವನಗಳೂ— ಜನಾಂಗ ಕಂಡ ಹಗಲುಗನಸುಗಳು.¹ ವ್ಯಾವಹಾರಿಕ ಪ್ರಸಂಚ ದಲ್ಲಿ ದೊರೆಯದಿದ್ದ ಅನುಕೂಲಗಳೂ, ಈಡೇರದ ಬಯಕೆ ಗಳೂ, ಈ ನವೀನ ಪ್ರಸಂಚದಲ್ಲಿ (ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿ-ವೈಕುಂಠದಲ್ಲಿ) ದೊರೆಯುವುವು, ಈಡೇರುವುವು. ಇಲ್ಲಿ ನಮಗೇನುಬೇಕೆಂದು ಬಯಸಿದೆಯೋ— ಬಯಸಿ ಸಾಧ್ಯವಾಗದೇ ದುಃಖಿಗಳಾದೆಯೋ ಅಲ್ಲಿ ಅವು ನಮಗೆ ಸಿಕ್ಕಿವೆ— ಕಾಮಧೇನು, ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷ, ಚಿರ ಯೌವನ, ಸಂತತವಾದ ಆರೋಗ್ಯ, ಸೋಮಪಾನ, ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಮೇಲಾಗಿ ಅಪ್ಸರೆಯರು! ಮಾನವಜನಾಂಗದ ಆದಿಕಾಮದ ತೃಪ್ತಿಗೆ ಇನ್ನೇನು ಬೇಕು!

ಹಗಲುಗನಸು ನಡೆಯುವವರೆಗೂ ನಮ್ಮ ಸುಖವೇ ಸುಖ! ಅಷ್ಟು ಹೊತ್ತೂ ಈ ಕ್ರೂರ ವ್ಯಾವಹಾರಿಕ ಪ್ರಸಂಚ ವನ್ನು ಮರೆತು ಬೇರೊಂದು ಪ್ರಸಂಚದ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿರುವೆವು. ಈ ವ್ಯಾವಹಾರಿಕ ಪ್ರಸಂಚದಿಂದ ದೂರ ಹಾರಿಹೋಗಿ, ಇಲ್ಲಿನ

¹ ಈ ಹಗಲುಗನಸು ಕಾಣುವ ಯೋಗ್ಯತೆಯೇ ಅನೇಕ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯಸೃಷ್ಟಿಗೆ ಸಹಾಯಕವಾಗುವುದುಂಟು!

ತೊಡಕನ್ನು ಅಲ್ಲಿ ಬಿಡಿಸಲು, ಇಲ್ಲಿನ ಬಯಕೆಯನ್ನು ಅಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣಮಾಡಲು, ಅವಕಾಶವುಂಟಾದುದು ಹಗಲುಗನಸಿನಿಂದ. ಯಾರಿಗೆ ಈ ನ್ಯಾವಹಾರಿಕ ಪ್ರಪಂಚದ ಕಿರುಕುಳವನ್ನು ಸಮಾಧಾನಚಿತ್ತದಿಂದ ಎದುರಿಸಿ ಪರಿಹರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವೋ, ಅವರಿಗೆ ಹಗಲುಗನಸು ಒಂದು ವರ. ಆದರೆ ಈ ಹಗಲು ಗನಸು ಹೆಚ್ಚಾದರೆ ಅದೂ ಒಳ್ಳೆಯದಲ್ಲ. ನಾಸ್ತವನಾದದ್ದಕ್ಕೂ ಕಾಲ್ಪನಿಕವಾದದ್ದಕ್ಕೂ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಬರುಬರುತ್ತಾ ಕಡಮೆಯಾಗಿ ಕಾಲ್ಪನಿಕವೇ ನಾಸ್ತವವೆಂದು ನಂಬಿ, ಹುಚ್ಚರಾಗುವ ಸಂಭವವೂ ಉಂಟು !

೬. ಸ್ವಪ್ನಾರ್ಥ ಅಥವಾ ಸ್ವಪ್ನಫಲ

ನಾವು ಕಾಣುವ ಕನಸುಗಳಿಗೆ ಅರ್ಥಗಳುಂಟು. ಈ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯುವುದು ಸುಲಭವಲ್ಲ. ಈ ಕನಸುಗಳ ಅರ್ಥವನ್ನು ಅನ್ವೇಷಣಮಾಡುವ ಮೊದಲು ಕನಸುಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ, ಒಡೆದು ನೋಡಬೇಕು. ಇದಕ್ಕೆ ಸ್ವಪ್ನ ವಿಭಜನೆ (Dream analysis) ಎಂದು ಹೆಸರು. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕನಸಿನಲ್ಲಿಯೂ ಎರಡು ಭಾಗಗಳುಂಟು. ಒಂದು, ಕನಸಾದ ಒಡನೆಯೇ ನಾವು ಬರೆದಿಡಬಹುದಾದ ಕನಸಿನ ಭಾಗ. ಇದಕ್ಕೆ ಕನಸಿನ ಪ್ರಕಟರೂಪವೆನ್ನಬಹುದು (Manifest content). ಆದರೆ ನಮಗೆ ಕನಸು ಬಿದ್ದುದು ಇಷ್ಟೇ ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗು

ವುದಿಲ್ಲ. ಕೆಲವು ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಆಗಲೇ ಮರೆತಿರುತ್ತೇವೆ. ನಿಧಾನವಾಗಿ ಯೋಚಿಸಿದರೆ ಇವು ಗೊತ್ತಾಗಬಹುದು. ಈ ಭಾಗಕ್ಕೆ ಸ್ವಪ್ನಾಂತರ್ಯ (Latent content) ಎನ್ನುವುದು. ಸ್ವಪ್ನವು ಸರಿಯಾಗಿ ಅರ್ಥವಾಗಬೇಕಾದರೆ ಸ್ವಪ್ನದ ಈ ಎರಡು ಭಾಗಗಳೂ ನಮಗೆ ಸಿಕ್ಕಿರಬೇಕು. ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಸ್ವಪ್ನಾಂತರ್ಯ ನಮಗೆ ಬೇಕು. ಅದುವರಿಂದ ಸ್ವಪ್ನದ ಪ್ರಕಟರೂಪದ ಸಹಾಯದಿಂದ ಸ್ವಪ್ನಾಂತರ್ಯವನ್ನು ನಾವು ತಿಳಿಯಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಕನಸು ಕಂಡ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಒಂದು ಅರಾಮಕುರ್ಚಿಯ ಮೇಲೆ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಬೇಕು. ಆಮೇಲೆ, ಮನಸ್ಸನ್ನು ಬಿಗಿಹಿಡಿಯಬಾರದೆಂದೂ ಅದು ಹೇಗೆ ಹೋದರೆ ಹಾಗೆ ಹರಿಯಬಿಡಬೇಕೆಂದೂ ಹೇಳಬೇಕು. ಬಳಿಕ, ಆತನು ಬರೆದಿಟ್ಟಿರುವ ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ಮುಖ್ಯಾಂಶಗಳನ್ನು ಒಂದೊಂದಾಗಿ ಆತನ ಮುಂದಿಡುತ್ತಾ ಬರಬೇಕು. ಹಾಗೆ ಒಂದಂಶವನ್ನು ಕೇಳಿದ ಮೇಲೆ ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬರುವ ಆಲೋಚನೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಆತನು ಹೇಳುತ್ತಾ ಹೋಗಬೇಕು. ಅದಾದಮೇಲೆ, ಇನ್ನೊಂದು ಅಂಶವನ್ನು ಮುಂದಿಡಬೇಕು. ಇಲ್ಲಿಯೂ ಹಾಗೆಯೇ. ಮನಸ್ಸಿಗೆ ತೋರುವ ಆಲೋಚನೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಹೇಳಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲಾ ಅಂಶಗಳನ್ನೂ ಮುಂದಿಟ್ಟು, ಆತನು ಹೇಳಿದ ವಿಷಯಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಬರೆದಿಟ್ಟರೆ, ಆಗ ಸ್ವಪ್ನದ ಪ್ರಕಟರೂಪವನ್ನು ಸ್ವಪ್ನಾಂತರ್ಯವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಆಗ ಸ್ವಪ್ನಾಂತರ್ಯದಲ್ಲಿ ಹುಡುಕಿ ನೋಡಿದರೆ ಕನಸಿನ ವಿಷಯವೆಲ್ಲವೂ ಕೇಂದ್ರೀಕೃತವಾದ ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಗುಪ್ತಾಶಯವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತಿರುತ್ತವೆ. ಸ್ವಪ್ನಕ್ರಿಯೆಯೆಲ್ಲವೂ ಈ ಬಯಕೆಯ ಸುತ್ತಲೂ ನಡೆದಿರುತ್ತದೆ.

ಇದೊಂದು ಕನಸು ನಿವರ್ಶನವಾಗಬಹುದು. ಒಬ್ಬ ಯುವತಿಗೆ ಈ ರೀತಿಯಾದ ಕನಸಾಯಿತಂತೆ :—

“ ಏನನ್ನೋ ನನ್ನ ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ಒತ್ತಿ ಹಿಡಿದಿದ್ದೇನೆ. ಕೆಳಗೆ ನೋಡಿದೆ. ಅದೊಂದು ಬೆಕ್ಕಿನ ಮರಿ. ಅದರ ಕತ್ತನ್ನು ನಾನು ಹಿಸುಕಿ ಸಾಯಿಸಿದ್ದೇನೆ. ನನಗೆ ತುಂಬಾ ಸಂಕಟವಾಯಿತು. ಬೆಕ್ಕುಗಳನ್ನು ನಾನು ಪ್ರೀತಿಸುವುದಿಲ್ಲವಾದರೂ ಅವುಗಳನ್ನು ನಾನು ಖಂಡಿತ ಸಾಯಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.”

ಈಗ ಈ ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾದಂಶಗಳು—ಬೆಕ್ಕಿನ ಮರಿ, ಕತ್ತನ್ನು ಹಿಸುಕಿ ಸಾಯಿಸುವುದು—ಎರಡು ಎನ್ನಬಹುದು. ಈ ಯುವತಿಯನ್ನು ಅರಾಮಕುರ್ಚಿಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಹೇಳಿ, ನಾವು ಮೊದಲು ಒಂದು ಅಂಶವನ್ನು (ಶಬ್ದವನ್ನೋ ವಾಕ್ಯವನ್ನೋ) ಹೇಳಿದ ಮೇಲೆ, ಅದರಿಂದ ಅವಳ ಮನಸಿನಲ್ಲಿ ಹೊರಟ ಎಲ್ಲಾ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಸರಣಿಗಳನ್ನು ಹೇಳಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಆಕೆಯನ್ನು ಕೂರಿಸಿ ‘ಬೆಕ್ಕು’ (Cat) ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗಿ, ‘Cat-deceit’ (ನೋಸ) ಎಂದಳು. ‘Deceit’ ಎಂಬ ಶಬ್ದವನ್ನು ಹೇಳಲಾಗಿ ಆಕೆ, “ರೂಂನ ಗುಡಿಸು ಅಂತ ಕಳುಹಿಸಿದರೆ, ಓದುತ್ತಾ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವುದು” ಎಂದಳು. ‘ಹೀಗೆ ಕಳು ಹಿಸುತ್ತಿದ್ದವಳು ನಮ್ಮ ಆಕ್ಕ’ ಎಂದಳು. ‘ನಮ್ಮಕ್ಕನಿಗೆ ನನ್ನ ಕಂಡರೆ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ; ನನ್ನ ತಂಗಿ ಕಿಟ್ಟಿಯನ್ನು (Kitty-Catharine) ಕಂಡರೆ ಅವಳಿಗೆ ತುಂಬಾ ಪ್ರೀತಿ’ ಎಂದಳು.

ಈಕೆಗೆ ‘ತಂಗಿಯೊಬ್ಬಳು ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಆಕ್ಕನು ತನ್ನನ್ನೇ ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು, ಎನ್ನಿಸಿತು. ‘ತಂಗಿ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ— ಅವಳು ಸತ್ತರೆ—ಅವಳನ್ನು ಸಾಯಿಸಿದರೆ’ ಎಂಬುದಾಗಿ

ಅಂತರಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ಆಸೆಗಳೂ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳೂ ಹೊರಟವು. ಆದರೆ 'ಸಾಯಿಸಿದರೆ' ಎಂದು ಬಂದಕೂಡಲೇ—ಆ ಆಲೋಚನೆಯೇ ಭಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿತ್ತು. ಅವಳು 'ಛೇ! ಛೇ! ಏನು ಮಾತು—ಏನು ಬಯಕೆ, ಮಾಡಬಾರದ ಕೆಲಸ, ಅಡಬಾರದ ಮಾತು' ಎಂದುಕೊಂಡು ಆ ಬಯಕೆಯನ್ನು ಸುಸ್ತು ಚೇತನಕ್ಕೆ ತಳ್ಳಿದಳು. ಅಲ್ಲಿ ಹೋರಾಟ. ಕಿಟ್ಟಿಯನ್ನು (ಕಿಟ್ಟಿ ಎಂದರೆ ಬೆಕ್ಕಿನಮರಿ ಎಂದೂ ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ.) ಸಾಯಿಸಬೇಕೇ, ಉಳಿಸಬೇಕೇ ಎಂಬ ಮನಸ್ಸಿನ ತುಯ್ಯಾಟ. ಈ ತುಯ್ಯಾಟವನ್ನು ಕನಸು ಬಗೆ ಹರಿಸಿತು. ಅದರಲ್ಲಿ ಕಿಟ್ಟಿಯನ್ನು ಕತ್ತುಹಿಸುಕಿ ಸಾಯಿಸಿದ್ದಾಯಿತು!

ಹಾಗೆ ಪ್ರಕಟರೂಪವನ್ನು ಸ್ವಪ್ನಾಂತರ್ಯವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಲ್ಲಿ ಸ್ವಪ್ನಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿರುವ ಬಯಕೆ ಬಯಲಾಗುವುದು. ಅಲ್ಲದೆ, ಇನ್ನೊಂದು ಸಂಗತಿಯನ್ನೂ ನಾವು ಇಲ್ಲಿ ನೋಡಬೇಕು. ವಿಷಯಗಳು, ಕಾರಣಾಂತರದಿಂದ ರೂಪಾಂತರಗೊಂಡು ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆಯಷ್ಟೆ. ಈ ರೂಪಾಂತರಗಳು ಒಂದು ಮಾದರಿಯ ಸಂಕೇತಗಳು—ಗುಪ್ತವಿಷಯದ ಚಿಹ್ನೆಗಳು. ಈ ಸಂಕೇತಗಳ ಅರ್ಥ ನಮಗಾದಲ್ಲಿ ಇವುಗಳ ಸಹಾಯದಿಂದಲೂ ಸ್ವಪ್ನಾರ್ಥವನ್ನು ನಾವು ಕಟ್ಟಬಹುದು.

ಈ ಸಂಕೇತ ಚಿಹ್ನೆಗಳಲ್ಲಿ ಸರ್ವಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಮಾನವ ವರ್ಗಕ್ಕೆಲ್ಲ ಅನ್ವಯಿಸುವವು ಕೆಲವಿವೆ. ಇನ್ನು ಕೆಲವು ಜನಜನಾಂಗದ ಭಿನ್ನಭಿನ್ನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳೆನಿಸುವವಾಗಿ ಬದಲಾಯಿಸುವುದೂ ಉಂಟು. ಫ್ರಾನ್ಸಿಸ್ ಮತಾನುಸಾರ, ಕನಸುಗಳೆಲ್ಲ ವಿಶೇಷವಾಗಿ, ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿ ನಾವು ಮನಗಂಡ ಕಾಮ ಸಂಬಂಧವಾದ ಬಯಕೆಗಳ ಪೂರ್ಣತೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ.

(ಬಯಕೆಗಳ ಪೂರ್ಣತೆಯಲ್ಲ—ಪೂರ್ಣತೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುವುವು.) ಆದುದರಿಂದ ಅನೇಕ ಸಂಕೇತಗಳು ಕಾಮಕ್ರಿಯೆಯನ್ನೋ, ತಪ್ಪಂಬಂಧವಾದ ಅಂಗಗಳನ್ನೋ ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ. ಪುರುಷನ ಜನನೇಂದ್ರಿಯವು ಕನಸಿನಲ್ಲಿ—ಕೋಲು, ಗೂಟ, ಕೊಡೆ, ಮರ—ಇವೇ ಮುಂತಾದ ನೆಟ್ಟಗಿರುವ ಪದಾರ್ಥಗಳಂತೆಯೂ, ರಂಧ್ರಾನ್ವೇಷಣ ಮಾಡುವ ಹಾವು, ಇಲಿ ಮುಂತಾದ ಪ್ರಾಣಿಗಳಂತೆಯೂ, ಒಳಹೊಗುವ ಪದಾರ್ಥಗಳಾದ ಚಾಕು, ಬಾಕು, ಹಾರೆ, ಭರ್ಜಿ ಮುಂತಾದವುಗಳಂತೆಯೂ, ಆಕಾರ ಸಾವೃತ್ಯ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುವ ಕೋವಿ, ಪಿಸ್ತೂಲು, ಒನಕೆ, ಸನಿಕೆ ಮುಂತಾದವುಗಳಂತೆಯೂ, ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು. ಸ್ತ್ರೀ ಜನನೇಂದ್ರಿಯ, ಯಾವ ಯಾವ ಪದಾರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಪೂಳ್ಳು ಇದೆಯೋ ಅಂತಹ ಪದಾರ್ಥಗಳ ರೂಪಿನಲ್ಲಿ (ಗವಿ, ಪಾತ್ರೆ, ಶೀಶೆ, ಪೆಟ್ಟಿಗೆ, ಜೇಬು, ಗುಣಿ) ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು. ಪ್ರಯಾಣಮಾಡುವುದು ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ಸಾವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವುದು. ಬಾಗಿಲು ಮುಚ್ಚುವುದು ತೆಗೆಯುವುದು, ಬೆಟ್ಟವನ್ನು ಏರುವುದು* ಇಳಿಯುವುದು, ಗರಗಸವನ್ನು ಆಡಿಸುವುದು—ಇವೆಲ್ಲಾ ಕಾಮಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ. ಗಾಳಿಯಲ್ಲಿ ಹಾರಾಡುವುದು—ನಮ್ಮ ಮಹತ್ವಾಕಾಂಕ್ಷೆ (ಪ್ರತಿಷ್ಠೆ) ಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುವುದು. ನಾವು ಮೇಲೆ ಹಾರಿದರೆ ಕೆಳಗಿರುವವರೆಲ್ಲ ನಮ್ಮ ಕಾಲಕೆಳಗೆ ತಾನೇ!

ಸ್ವಪ್ನಚಂದ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ, ' ಸ್ವಪ್ನೇ ಕಫಸ್ವರೂಪಃ ಕುರುತೇ

---

* ಕೆಲವರು ಬೆಟ್ಟಹತ್ತುವುದು ಉತ್ತಮಸ್ಥಿತಿಗೆ ಬರಲು ಪ್ರಯತ್ನಮಾಡುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ಕೇಳಿಂ ' ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಜಲಾಶಯ, ಕೆಸರು, ಕಂಪ, ಬದಿ ಇವೆಲ್ಲ ಕಾಮಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ ' ಎಂದು ಹೇಳಿರುತ್ತದೆ. ಜನಜನಾಂಗಗಳಿಗೆ ಸಂಕೇತಾರ್ಥಗಳು ಬದಲಾಯಿಸಬಹುದಷ್ಟೆ. ನಮ್ಮ ಜನರಲ್ಲಿ ವಾಡಿಕೆಯಾಗಿ ಹೇಳುವುದುಂಟು— " ಮುತ್ತೈದೆ, ಬಿಳಿ ಸೀರೆಯನ್ನುಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಹೂ ಮುಡಿದು ಕೊಂಡು ಬಂದು ಮುಡಿಲು ತುಂಬಿದಂತೆ ಕನಸಾದರೆ, ಆ ಕನಸು ಕಂಡ ಯುವತಿ ಗರ್ಭವತಿಯಾಗುತ್ತಾಳೆ." ಇದರಲ್ಲಿ ಆ ಯುವತಿ ತನ್ನ ಮಡಿಲಿಗೆ ಪಿಂಡಸದೃಶವಾದ ತೆಂಗಿನ ಕಾಯಿ, ಮಾದಲಫಲ—ಇವು ಬೀಳಬೇಕೆಂದು, ಬಯಸಿದ್ದು ಕಾಣುತ್ತದೆ.

ಇನ್ನೊಂದು ಕನಸು ಇದಕ್ಕೆ ಉದಾಹರಣೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಬೊಂಬಾಯಿನಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಪ್ರಮುಖ ಸೈನ್ಯಾಧ್ಯಕ್ಷ. ಇವನು ಫರಂಗಿಯವನು. ಇವನ ಹೆಂಡತಿಗೆ ಆಗ್ಗೆ ಸುಮಾರು ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷಗಳಿಂದಲೂ ಆರೋಗ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ. ಏನು ಔಷಧಿ ಕೊಡಿಸಿದರೂ ಅದರಿಂದ ಉಪಯೋಗವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಆಮೇಲೆ 'ಖಾಯಿಲೆ'ಯು ಪ್ರಬಲವಾಗುತ್ತಾ ಬಂದು ಈಗ ಬಹಳ ಉತ್ಕಟವಸ್ಥೆಗೆ ಬಂದಿದೆ. 'ಖಾಯಿಲೆ'ಯ ಸ್ವಭಾವವೂ ವಿಚಿತ್ರವಾಗಿದೆ. ಆಹಾರ ಜೀರ್ಣವಾಗುವುದಿಲ್ಲ, ರಾತ್ರಿ ನಿದ್ರೆ, ಸರಿಯಾಗಿಲ್ಲ; ಅಲ್ಪ ಸ್ವಲ್ಪ ಕಾರಣಕ್ಕೆಲ್ಲ ಎಲ್ಲರ ಮೇಲೆ ರೇಗಿ ಬೀಳುವುದು, ಗಂಡನು ಮನೆಯಲ್ಲಿರುವಾಗಲೆಲ್ಲಾ ಅವನು ಎಲ್ಲಿಗಾದರೂ ಹೋದರೆ ಸಾಕೆಂದು ಮನಸ್ಸಾಗುವುದು, ಎಲ್ಲಿಗಾದರೂ ಹೋದರೆ, ಬರುವುದಕ್ಕೆ ಎಷ್ಟು ದಿನವಾಗುವದೋ ಎಂದು ತವಕ—ಈ ಚಿಹ್ನೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕಂಡ ಗಂಡನು ಬಹಳ ಪೇಚಾಡಿ ಕಂಡ ಕಂಡ ಡಾಕ್ಟರುಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದ.

ಅವರು ಯಾರಿಂದಲೂ ಉಪಯೋಗವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಕೊನೆ ಕೊನೆಗೆ ಈ ಹೆಂಗುಸಿಗೆ ಗಂಡನನ್ನು ಕಂಡರೆ ಆಗದಷ್ಟು ಅವನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಕೋಪಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಅವನನ್ನು ವಾಚಾಮ ಗೋಚರವಾಗಿ ಬಯ್ಯುವುದು, ಅವನ ಬಟ್ಟೆಬರೆಗಳನ್ನು ಸುಡುವುದು—ಇವೇ ಮುಂತಾದ ಕಿರುಕುಳಗಳು ಪ್ರಾರಂಭವಾದುವು. ಈಕೆಗೆ ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ಹುಚ್ಚುಹಿಡಿಯುತ್ತದೆಂದು ಎಲ್ಲರೂ ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟರು. ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿಯೇ ಯೌವನಸ್ಥೆಯಾದ ಈಕೆಗೆ ಏನು ಕಾರಣದಿಂದಲೋ ಏನೋ ಬಹಿಷ್ಕೆಯಾಗುವುದು ನಿಂತುಹೋಯಿತು. ಆದರೆ ಈಕೆ ಗರ್ಭವತಿಯಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಡಾಕ್ಟರುಗಳು ಇದೊಂದು ದೈಹಿಕವಾದ ಜಾಡ್ಯವೆಂದು ಚಿಕಿತ್ಸೆ ನಡೆಸಿದರು. ಏನೂ ಉಪಯೋಗವಾಗಲಿಲ್ಲ.

ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಯಾರೋ ಸ್ನೇಹಿತರು ಈ ಅಧಿಕಾರಿಗೆ 'ಯಾರಾದರೂ ಮನಶ್ಯಾಸ್ತ್ರಗಳಿಗೆ ತೋರಿಸಿ ನೋಡು, ಅನುಕೂಲವಾಗಬಹುದು' ಎಂದರಂತೆ. ಅದರಂತೆ ಇವನು ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಮನೋರೋಗನಿವಾರಣಮಾಡುವ ಯೋಗ್ಯತೆಯನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದ ಒಬ್ಬ ಮನಶ್ಯಾಸ್ತ್ರಿಗೆ ತೋರಿಸಿದನು. ಮನಶ್ಯಾಸ್ತ್ರಿಯು ವಿಷಯವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕೂಲಂಕಷವಾಗಿ ತಿಳಿದು, ಈಕೆಗೆ ಬೀಳುತ್ತಿರುವ ಕನಸುಗಳನ್ನು ಬರೆದಿಡುವಂತೆ ಹೇಳಿದ. ಕೆಲವು ಕಾಲವಾದ ಮೇಲೆ ಈಕೆಯು ತಾನು ಬರೆದಿಟ್ಟಿದ್ದ ಕನಸುಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಓದಿ ಹೇಳಿದಳು. ಅವುಗಳೆಲ್ಲವುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ಒಂದಂಶವು ಇರುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಪ್ರತಿಸಲವೂ ತಾನು ದುಂಡಗಿರುವ ಕಲ್ಲುಗಳನ್ನು ಆರಿಸಿಕೊಂಡಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು. ಮಾದರಿಗಾಗಿ ಒಂದು ಕನಸು ನೋಡೋಣ.

“ನಾನು ಗಾಳಿಸಂಚಾರಕ್ಕಾಗಿ ಸಮುದ್ರದ ದಡಕ್ಕೆ

ಹೋಗಿದ್ದೇನೆ. ಅಲ್ಲಿ ಮರಳಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿಂದ ಇಲ್ಲಿಗೆ, ಇಲ್ಲಿಂದ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಓಡಾಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಕಾಲಿಟ್ಟಾಗಲೆಲ್ಲಾ ಮರಳು ಕೆಳ ಕೈಳಿಯುತ್ತದೆ. ಪುನಃ ಕಾಲನ್ನು ಕಿತ್ತು ಹೆಜ್ಜೆ ಇಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಹಾಗೆಯೇ ನೋಡುವಲ್ಲಿ, ಅಲ್ಲಿ ಮರಳಿನ ಮೇಲೆ ದುಂಡಗೆ ನುಣ್ಣುಗಿರುವ ಆಣೆಕಲ್ಲುಗಳು ಬೇಕಾದಷ್ಟಿವೆ. ನಾನು ಬೇಗ ಬೇಗನೆ ಅವುಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿ ನನ್ನ ಕೈಚೀಲದೊಳಕ್ಕೆ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಗಾಬರಿಯಾಗಿದೆ—ಏಕೆಂದರೆ ಪೋಲಿಸಿನವರು ಕಂಡು ನನ್ನನ್ನು ಶಿಕ್ಷಿಸಬಹುದು.”

ಈ ಕನಸಿನಲ್ಲಿರುವ ವಿಷಯಗಳು ಇಷ್ಟು—ಮರಳಿನ ಮೇಲೆ ಓಡಾಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ; ಮರಳು ಕುಸಿಯುತ್ತಿದೆ; ದುಂಡುಗಿರುವ ಕಲ್ಲುಗಳನ್ನು ಕೈಚೀಲಕ್ಕೆ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ; ಪೋಲೀಸಿನವರು ಕಂಡಾರೆಂಬ ಭಯ. ಈ ವಿಷಯಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಒಂದೊಂದನ್ನಾಗಿ ಪರಿಶೀಲಿಸಿ, ಅವುಗಳ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಹೊಂದಿಕೊಂಡು ತಾವಾಗಿಯೇ ಬರುವ ವಿಷಯಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಪರೀಕ್ಷಿಸಿ, ಮನಶ್ಯಾಸ್ತ್ರಿಯು ಇವುಗಳಿಗೆ ಅರ್ಥವನ್ನು ಕಟ್ಟಿದ. ನೊದಲನೆಯದಾಗಿ ಸಮುದ್ರ; ಸಮುದ್ರ, ಪಾತ್ರೆ ಇವೆಲ್ಲವೂ ಸ್ತ್ರೀಜನ ನೇಂದ್ರಿಯವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವುವು. ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ಮರಳಿನಲ್ಲಿ ಓಡಾಟ—ಮರಳು ಕುಸಿಯುತ್ತಿದೆ. ಇದು ಕಾಮಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ದುಂಡುಗಿರುವ ಕಲ್ಲುಗಳು ಪಿಂಡವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ. ಕೈಚೀಲ ತನ್ನ ದೇಹವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಪೋಲೀಸಿನವರು ತನ್ನ ಪತಿಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುವರು. ಏಕೆಂದರೆ ಪತಿಗೆ ಹೆದರಿ, ಅವನ ಇಷ್ಟಾನುಸಾರ ತಾನು ಹೇಗೆ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಾಳೆಯೋ ಹಾಗೆಯೇ ಪೋಲೀಸಿನವರಿಗೂ ಹೆದರಿ ಜನರು ನಡೆಯುತ್ತಾರೆ.

ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಪರಿಶೀಲಿಸಿ, ಮನಶ್ಯಾಸ್ತ್ರಿಯು, ಗೃಹ ಕೃತ್ಯದ ವಿಷಯವೆಲ್ಲಾ, ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತಿಳಿಯುವ ಸಲುವಾಗಿ ಆ ಸೈನ್ಯಾಧಿಕಾರಿಯನ್ನು ಕೇಳಿದನು. ಆಗ ಈ ವಿಷಯಗಳು ತಿಳಿಯಬಂದವು—ಲಗ್ನವಾದ ಮೇಲೆ ತಮ್ಮ ಗೃಹಕೃತ್ಯದ ಖರ್ಚೇ ವಿಪರೀತವಾಗಿ, ಬರುವ ಸಂಬಳ ಸಾಕಾಗಲಿಲ್ಲ. ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳೇನಾದರೂ ಆದರೆ ಕಷ್ಟವೆಂದು ತಿಳಿದು ಗಂಡಹೆಂಡರು ಸಂತಾನನಿರೋಧವನ್ನು ಕೈಕೊಂಡರು. ಹೆಂಡತಿಗೆ ಆದರೋ, ತಾನೂ ಎಲ್ಲರಂತೆ ತಾಯ್ತನದ ಸವಿಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಶೆ. ಇದು ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾದ ಆಶೆ. ಆದರೆ ಗಂಡನ ಮಾತಿಗೆ ಎದುರಾಡಲಾರದೆ ಸಂತಾನನಿರೋಧಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿದ್ದಾಳೆ. ತನ್ನ ಬಯಕೆಯನ್ನು ಸುಪ್ತಚೇತನಕ್ಕೆ ತಳ್ಳಿದ್ದಾಳೆ. ಅದೇ ಅಲ್ಲಿ ವಿಷಮೂಲವಾಗಿ ಕುಳಿತು, ಮನಸ್ಸನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕೆಡಿಸಿ, ದೇಹವನ್ನು ವಿಷವು ಆಕ್ರಮಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಿದೆ. ಆ ಬಯಕೆಯು ಬರುಬರುತ್ತಾ ಬಲವತ್ತರವಾಗಿದೆ. ಕೊನೆಗೆ ದೈಹಿಕವ್ಯಾಪಾರವಾದ ಬಹಿಷ್ಕೆಯಾಗಬೇಕೆಂಬ ಪ್ರಕೃತಿಯನುವೂ ಕೆಲಸಮಾಡಲಾರದೇ ಹೋಯಿತು. ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ಯಾದರೋ ತಾನು ಪಿಂಡವನ್ನು ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಧರಿಸಬೇಕೆಂಬ ಉತ್ಕಟವಾದ ಇಚ್ಛೆಯ ಸೂಚನೆಗಳು ಇವೆ.

ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನೋಡಿ ಮನಶ್ಯಾಸ್ತ್ರಿಯು ಆ ಅಧಿಕಾರಿಯನ್ನು ಕರೆದು, ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ತಿಳಿಯಹೇಳಿ, ಆ ಹೆಣ್ಣುಮಗಳ ಬಯಕೆಯು ಪೂರ್ಣವಾದಲ್ಲದೆ ಸುಖವಿಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿಸಿದನು. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ, ಆಕೆಗೆ ವಿಷಯಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಹೇಳಿದ ಮೇಲೆ ಸುಪ್ತಚೇತನದಲ್ಲಿ ಮನೆಮಾಡಿದ್ದ ವಿಷಬೀಜವನ್ನು ಆಕೆಯು ಕಿತ್ತೊಗೆದಳು. ಅದರಿಂದ ಗುಣಮುಖವಾದಳು. ಕನಸಿನ

ಅರ್ಥವನ್ನು ತಿಳಿದು ಸರಿಯಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿದಲ್ಲಿ ಮನೋ ಜಾಡ್ಯಗಳ ಮೂಲವನ್ನು ಅನ್ವೇಷಣಮಾಡಬಹುದು. ಮನ ಶ್ಯಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಮೂಲಾನ್ವೇಷಣವೇ ಜಾಡ್ಯನಿರ್ಮೂಲವೂ ಆಗಿರುವುದರಿಂದ ಇಂತಹ 'ಖಾಯಿಲೆ'ಗಳನ್ನೂ 'ವಾಸಿ'ಮಾಡಬಹುದು.

ಮುಂದಿನ ಕನಸಿನ ಅರ್ಥವನ್ನು ವಾಚಕರೇ ಸುಲಭವಾಗಿ ತಿಳಿಯಬಹುದು. ಯುವಕನೊಬ್ಬನು ತನ್ನ ಸೋದರಮಾವನ ಮಗಳನ್ನು ಲಗ್ನಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದಿದ್ದಾನೆ. ಹುಡುಗಿ ಒಪ್ಪಿರುವಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಹುಡುಗಿಯ ದೊಡ್ಡಮ್ಮ (ಸೋದರಮಾವನ ಅತ್ತಿಗೆ—ಅವನ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದ ಒಬ್ಬ ವಿಧವೆ.) ಇದಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಗೆಯನ್ನು ಕೊಡಲೊಲ್ಲಳು. ಅವಳ ಒಪ್ಪಿಗೆಯಿಲ್ಲದೆ, ಈ ಸಂಬಂಧ ಯುವಕನಿಗೆ ದೊರೆಯುವಂತಿಲ್ಲ. ಏನಾದರೂ ಮಾಡಿ ಈ ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ಲಗ್ನಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದೂ ಆ ಹೆಂಗಸಿಗೆ ಅವಮಾನಮಾಡಬೇಕೆಂದೂ ಬಯಕೆ ಯುವಕನಿಗೆ. ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಕನಸು.

“ನಾನು ರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಪಕ್ಕದಿಂದ ಕರಡಿಯೊಂದು ಆರ್ಭಟಿಸುತ್ತ ಬರುತ್ತಿದೆ. ರಸ್ತೆಯ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಸೋದರಮಾವನ ಚಿಕ್ಕಮಗು ಆಡುತ್ತಿದೆ. ನಾನು ಹಾರಿ ಹೋಗಿ, ಮಗುವನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿದ್ದ ಕೊಠಡಿಯ ಕಡೆಗೆ ಹೋದೆ. ಕೊಠಡಿಯ ಬಾಗಿಲು ಹಾಕಿತ್ತು. ನಾನು ಬಾಗಿಲನ್ನು ತಳ್ಳಿದೆ. ಆಚೆ ಕಡೆಯಿಂದ ಇನ್ನು ಯಾರೋ ಬಾಗಿಲನ್ನು ತಳ್ಳಿದರು. ಯಾರೆಂದು ಇಣಕಿನೋಡಿದೆ. ನಮ್ಮ ಸೋದರಮಾವನ ಮಗಳು. ನಾನು ಇತ್ತಕಡೆಯಿಂದ ತಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೆ, ಅವಳು ಆ ಕಡೆಯಿಂದ ತಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಳು. ಈ ಅನುಭವ

ಬಹಳ ಸುಖವಾಗಿತ್ತು. ಹೀಗೆಯೇ ಕೆಲವು ಸಲ ನಾವು ಬಾಗಿಲನ್ನು ಆಡಿಸಿದೆವು. ಒಂದು ಸಲ ನಾನು ಜೋರಾಗಿ ಬಾಗಿಲನ್ನು ತಳ್ಳಿದೆ. ಬಾಗಿಲಮೇಲೆ ಒಂದು ಬಕೆಟ್ಟು ಇತ್ತು. ಬಕೆಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಸಗಣೆನೀರು ಇದ್ದಿರಬೇಕು. ಬಾಗಿಲನ್ನು ತಳ್ಳಿದೊಡನೆಯೇ ಬಕೆಟ್ಟು ಉರುಳಿತು. ಅದರಲ್ಲಿದ್ದ ಸಗಣೆನೀರಲ್ಲಾ ಕೆಳಗೆ ನೆಲವನ್ನು ಸಾರಿಸುತ್ತ ಕುಳಿತಿದ್ದ ನಮ್ಮ ಸೋದರ ಮಾವನ ಅತ್ತಿಗೆಯ ತಲೆಯಮೇಲೆ ಸುರಿಯಿತು.”

ಈ ಸ್ವಪ್ನಗಳಿಗೆ ಫಲವೇನಾದರೂ ಉಂಟೆ ಎಂಬುದೊಂದು ಪ್ರಶ್ನೆ. ಸ್ವಪ್ನಗಳು ನಾವು ತಿಳಿದಿರುವಂತೆ ಭವಿಷ್ಯವನ್ನು ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲ. ಇವು ಶಕುನಗಳಲ್ಲ. ಪರಲೋಕದಿಂದ ಬಂದ ನಿರೂಪಗಳಲ್ಲ. ಆದರೆ ಮಾನವನ ಸುಸ್ತು ಚಿತ್ತದಲ್ಲಿ, ಮನಸ್ಸಿನ ಅಂತರಾಳದಲ್ಲಿ ಹುದುಗಿರುವ ಆಶೆಪ್ರತ್ಯಾಶೆಗಳೂ, ಬಯಕೆಗಳೂ, ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳೂ ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿ ಸೂಚಿಸಲ್ಪಡುವುದರಿಂದ ಮನುಷ್ಯನ ಸಂಪೂರ್ಣ ಯೋಗ್ಯತೆ ನಮಗೆ ಗೊತ್ತಾಗಬಹುದು. ಒಬ್ಬನ ಯೋಗ್ಯತೆ ಗೊತ್ತಾದರೆ ಅವನು ಹೇಗೆ ವರ್ತಿಸುವನೆಂಬುದನ್ನು ನಾವು ಹೇಳಬಹುದಷ್ಟೆ? ಹಾಗೆಯೇ ಸ್ವಪ್ನಗಳ ಸಹಾಯದಿಂದ ನಾವು ಒಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯನ ವರ್ತನೆಯ ಭವಿಷ್ಯವನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿಗೆ ಊಹಿಸಿ ಹೇಳಬಹುದು. ಸ್ವಪ್ನ ನಮ್ಮ ನಿಜವಾದ ಅಂತರ್ಯವನ್ನು ಸೂಚಿಸಿದರೆ, ಮುಂಜಾಗ್ರತೆ ಹೊಂದಿ ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿಗಾದರೂ ನಮ್ಮ ನಡತೆಗಳನ್ನು ತಿದ್ದಿಕೊಂಡು, 'ಕಾಯ ವಾಕ್ಯಗಳಿಂದ' ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ, 'ಅಖಂಡ ಮನಸಾ' ನಾವು ಶುದ್ಧರಾಗಿರಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಬಹುದು.

ನಮ್ಮ ನಿದ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಕನಸಿನ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಸುಸ್ತುಚೇತನ ಹೊರಬೀಳುತ್ತದೆ. ನಾವು ನಿದ್ರೆಯಿಂದ ಎದ್ದಮೇಲೆ

ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ಕಂಡ ಅನೇಕ ವಿಷಯಗಳು ಮರೆತುಹೋಗಿರುತ್ತವೆ. ಅವೆಲ್ಲವೂ ಸುಪ್ತಚೇತನದಲ್ಲಿರುತ್ತವೆ. ಸುಪ್ತಚೇತನವೆಲ್ಲವೂ ಪೂರ್ಣವಾಗದ ಆಲೆಗಳ ಗೂಡೆಂದು ಹೇಳುವುದಕ್ಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಫ್ರಾಯ್ಡನ ಶಿಷ್ಯನಾಗಿ, ಆಮೇಲೆ ಫ್ರಾಯ್ಡನ ತತ್ವಗಳು ಸರಿಬೀಳದುದರಿಂದ ಬೇರೊಂದು ರೀತಿಯ ಮತಪ್ರಭೇದವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ ಯೂಂಗ್ (J. C. Jung) ಎಂಬ ಮಹನೀಯನು, ಸುಪ್ತಚೇತನದಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಜನಾಂಗದ ಪೂರ್ವಾನುಭವ ತುಂಬಿದೆ ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ. ಅನಾಗರಿಕ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಬಂದ ಕೆಲವು ತೀಕ್ಷ್ಣವಾದ ಅನುಭವಗಳು ಸುಪ್ತಚೇತನದಲ್ಲಿ ಈಗ ಅಡಗಿವೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ಹೊರಗೆ ಹಾಕುವುದು ನಾಗರಿಕ ಮಾನವನ ಯೋಗ್ಯತೆಗೆ ಕುಂದಕ. ಆದುದರಿಂದ ನಮ್ಮ ಜಾಗ್ರದವಸ್ಥೆ ಕೆಲಸವಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಲೆಲ್ಲಾ ನಾವು ಅವುಗಳನ್ನು ಸುಪ್ತಚೇತನದ ಭಾಗಕ್ಕೆ ತಳ್ಳಿರುತ್ತೇವೆ. ಈ ಸುಪ್ತಚೇತನವನ್ನು ನಾವು ಹೊಕ್ಕು ನೋಡಿದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಸ್ವಾರಸ್ಯವಾದ ಸಂಗತಿಗಳು ಕಾಣುತ್ತವೆ. ನಾವು ಸಭ್ಯವರ್ತನೆಯೆಂದು ತಿಳಿದು ಯಾವ ಯಾವ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದೇವೆಯೋ ಅವು ಯಾವುದೂ ಅಲ್ಲಿ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಅನಾಗರಿಕ ರಾಗ ದ್ವೇಷ ಅಸೂಯೆ ಮುಂತಾದವುಗಳೂ, ವೌಢ್ಯ, ಕ್ರೌರ್ಯ—ಇವೂ ಅಲ್ಲಿ ಬೇರೂರಿರುತ್ತವೆ. ದೆವ್ವ-ಭೂತ-ಪಿತೃಚ-ರಾಕ್ಷಸರ ಗುಣಗಳೇನೆಂದು ನಾವು ಹೇಳುತ್ತೇವೆಯೋ ಅವೆಲ್ಲವೂ ಅಲ್ಲಿರುತ್ತವೆ. ಯೂಂಗನು ಈ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ 'ಛಾಯೆ' (The Shadow) ಎಂದು ಹೆಸರು ಕೊಟ್ಟಿರುವನು. ಇದನ್ನೇ ಯೂಂಗನು ಸಮಷ್ಟಿಸುಪ್ತಚೇತನ (Collective Unconscious) ಎಂದೂ ಕರೆದಿರು

ವನು. ನಮ್ಮ ಕನಸುಗಳು ಸುಪ್ತಚೇತನದಲ್ಲಿರುವ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ಸೂಚಿಸುವುವೋ ಹಾಗೆಯೇ ಮಾನವ ಜನಾಂಗದ ಕನಸುಗಳಾದ ಪುರಾಣೇತಿಹಾಸಗಳು ಮಾನವ ಜನಾಂಗದ (ಸಮಷ್ಟಿ) ಸುಪ್ತಚೇತನದಲ್ಲಿರುವ ಆಶೋತ್ತರಗಳನ್ನೂ ಅನುಭವಗಳನ್ನೂ ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆಯಂತೆ!

ಈ ಛಾಯೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ಎದ್ದುಕಾಣುತ್ತದೆಯಂತೆ. ಈ ಕನಸನ್ನು ನೋಡಿ!—ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ಈ ಕನಸಾದಂತೆ ಕಂಡಿತು!

“ರಾತ್ರಿ ಮಲಗಿ ನಿದ್ರಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ನಿದ್ರೆಮಾಡುತ್ತಿರುವುದೂ ಕನಸು. ಆಗ ಕನಸೊಂದು ಬಿದ್ದಿದೆ. ಆ ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ಮನೆಗೆ ಯಾರೋ ನುಗ್ಗಿದಂತಿದೆ, ಹಾಗೆಯೇ ನೋಡುತ್ತಿರಲಾಗಿ ಒಬ್ಬ ಕರಾಳವ್ಯಕ್ತಿ ಒಳಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದಾನೆ—ಕೆಂಪು ರುಮಾಲು, ಕಪ್ಪು ಚಡ್ಡಿ, ಜುಬ್ಬು ಹಾಕಿ ಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಅವನನ್ನು ಕಂಡು ಸ್ವಲ್ಪ ಭಯವಾಯಿತು. ಅವನು ಯಾರೆಂದು ನೋಡೋಣವೆಂದು ಗಮನಿಸಲು ಅವನು ಮಾಯವಾದ. ಇದು ಹೀಗೇಕೆ ಆಯಿತೆಂದು ನೋಡಲು—ಅದೆಲ್ಲ ಕನಸೆಂದು ತೋರಿತು!”

ಇದಿಷ್ಟೂ ಕನಸು. ಯೂಂಗನು ಹೇಳುವುದು, ಈ ವ್ಯಕ್ತಿ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಹುದುಗಿರುವ ಸಮಷ್ಟಿಸುಪ್ತಚೇತನ. ನಾವು ಈ ಛಾಯಾ ರಾಕ್ಷಸನನ್ನು ಎದುರಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸದ್ದೇವೆ. ಅದರ ಫಲ ಈ ಕನಸು. ಆದರೆ ಈ ಛಾಯಾ ರಾಕ್ಷಸನನ್ನು ಎದುರಿಸೋಣವೆಂದರೆ ಅವನು ಮಾಯವಾಗುತ್ತಾನೆ. ಅದುವರಿಂದ ನಾವಿನ್ನೂ ಈ ರಾಕ್ಷಸನ ಅಧೀನದಲ್ಲಿದ್ದೇವೆ! ಅಂದರೆ, ನಮ್ಮ ಸುಪ್ತಚೇತನದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಆಯೋಗ್ಯವಾದ ಬಯಕೆಗಳಿವೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ಕಿತ್ತೊಗೆದು ಸಮಸ್ತ ಚಿತ್ತವನ್ನೂ ಪಂಶು

ಧ್ವಗೊಳಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಅದು ಇನ್ನೂ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ.

ಯೂಂಗನ ಮತಾನುಸಾರವಾಗಿ ಪ್ರತಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿಯೂ ನಮ್ಮಲ್ಲಿರುವ ಈ ರಾಕ್ಷಸನಿಗೂ ಜ್ಯೋತಿರ್ಮಯನಾದ ಜ್ಞಾನ ಸ್ವರೂಪನಾದ ದೇವನಿಗೂ ಮೇಲ್ಮೈಗಾಗಿ ಯುದ್ಧವಾಗುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಎರಡು ಶಕ್ತಿಗಳ ಮಂಥನಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಹೊರಹೊಮ್ಮುವುದೇ ನಮ್ಮ ವರ್ತನೆ. ಅದು ಒಂದುಸಲ ಹಾಲಾ ಹಲವಾಗಬಹುದು ; ಇನ್ನೊಂದು ಸಲ ಅಮೃತವಾಗಬಹುದು !

ಫ್ರಾಯ್ಡನ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಶಿಷ್ಯನಾದ ಆಡ್ಲರನು (Adler) ಸುಪ್ತಚೇತನದಲ್ಲಿ ಗುಪ್ತವಾಗಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಕೆಲಸಮಾಡುವುದು ಆದಿಕಾಮ (Libido) ವೂ ಅಲ್ಲ, ಸಮಷ್ಟಿ ಸುಪ್ತಚೇತನವೂ ಅಲ್ಲ ; ಅದು ಸಾಫಲ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದದೇ ಹೋದ ನಮ್ಮ ಮಹತ್ವಾಕಾಂಕ್ಷೆ—ನಮ್ಮ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆ ಎಂದು ಹೇಳಿರುವನು.

ಈ ಸುಪ್ತಚೇತನದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಗುಣಾವಗುಣಗಳಿವೆ. ಒಂದು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ನಾವು ಸೇರಿರುವುದರಿಂದ, ಮತ್ತು ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಪರಸ್ಪರ ಸೌಹಾರ್ದದ ಮೇಲೆಯೇ ಸಮಾಜ ಏರ್ಪಟ್ಟಿರುವುದರಿಂದ ನಮ್ಮ ವರ್ತನೆಗಳೆಲ್ಲವೂ ವ್ಯಕ್ತಿಕೇಂದ್ರವಾಗಿರಬಾರದು—'ನಮ್ಮ ಮೂಗಿನ ನೇರಕ್ಕೆ ನಾವು ಕೆಲಸಮಾಡಬಾರದು'. ಇದು ಜಾಗ್ರತದಲ್ಲಿ ನಾವು ಅನುಸರಿಸಬಹುದಾದ ನಿಯಮ. ಆದರೆ ನಮ್ಮ ಸುಪ್ತಚೇತನ ಜಾಗ್ರದವಸ್ಥೆಗೆ ವ್ಯತಿರಿಕ್ತವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅದುದರಿಂದ ಅಲ್ಲಿ ಪ್ರಚೋದಿಸಲ್ಪಡುವ ಆಕಾಂಕ್ಷೆಗಳೆಲ್ಲವೂ ವ್ಯಕ್ತಿಕೇಂದ್ರವಾದುವು.

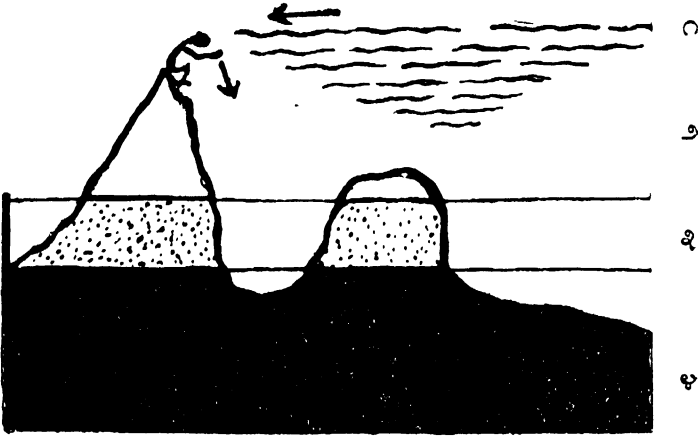
ಶಿಶುಗಳ ವರ್ತನೆಯಲ್ಲಿ ನಾವು ಹೇಗೆ ಧರ್ಮಾಧರ್ಮವನ್ನು ಹುಡುಕುವುದಿಲ್ಲವೋ ಹಾಗೆಯೇ ಸುಪ್ತಚೇತನದ ಪ್ರಚೋದನೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಧರ್ಮಾಧರ್ಮದ ಗೊಂದಲವಿಲ್ಲ. ಮೃಗಗಳ

ಮತ್ತು ಶಿಶುಗಳ ವರ್ತನೆ ಹೇಗೆ ಧರ್ಮಾಧರ್ಮವನ್ನು ಅನುಸರಿಸದೆ ಬರಿಯ ಸ್ವಾಭಾವಿಕ ಪ್ರಚೋದನೆಗೆ ಮಾತ್ರ ಒಳಪಟ್ಟಿದೆಯೋ, ಹಾಗೆಯೇ ಸುಸ್ತುಚೇತನದ ವರ್ತನೆಯೂ ಇರುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಸುಸ್ತುಚೇತನದ ಎಲ್ಲ ವರ್ತನೆಯ ಮೂಲ ಮಂತ್ರವೂ ' ಸುಖಾಭಿಲಾಷೆ-ದುಃಖನಿವಾರಣೆ ' ಎಂಬುದಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಸುಸ್ತುಚೇತನದ ಎಲ್ಲ ಕೆಲಸಗಳೂ ಈ ನಿಯಮವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿಯೇ ನಡೆಯುತ್ತವೆ.

ಸುಸ್ತುಚೇತನ ಪ್ರಚಂಡಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳದ್ದು—ಜಾಗ್ರತದಲ್ಲಿ ನಾವು ಮನಗಾಣುವ ಚಿತ್ತವೃತ್ತಿ, ಮನಸ್ಸಿನ ಮೇಲ್ಗಡೆಯಿರುವ ತೆಳ್ಳನೆಯ ಪೂರೆ: ಆದರೆ ಅದರೊಳಗೆ ಕಾದು ಉರಿಯುತ್ತಿರುವ ಪ್ರಚಂಡ ಶಕ್ತಿಜ್ವಾಲಿಯಿದೆ. ಜಾಗ್ರತದಲ್ಲಿ ನಾವು ಒಂದು ಬಗೆಯ ತರ್ಕವನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತೇವೆ. ಸುಸ್ತುಚೇತನದ ತರ್ಕವೇ ಬೇರೆಯದು. ನಮ್ಮ ತರ್ಕ ಅಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಿ, ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಭಾವದ ಬಿಸಿಯಿದ್ದು, ಭಾವದ ರಂಗಿಗನುಸಾರವಾಗಿ ಕೆಲಸವಾಗುತ್ತದೆ. ನಮ್ಮ ತರ್ಕಬದ್ಧವಾಗಿ ಕೆಲಸಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ—ಭಾವದ ಉರಿಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಕೆಲಸವಾಗುತ್ತದೆ. ಸುಸ್ತುಚೇತನದ ವ್ಯಾಪಾರವೆಲ್ಲ ಮಕ್ಕಳ ವರ್ತನೆಯಂತೆ. (ಸುಸ್ತುಚೇತನಕ್ಕೆ ಸದಾ ಕೈಶವಾವಸ್ಥೆಯೇ?) ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಸಂತೋಷವಾದರೆ, ರೇಗಿದರೆ ಏನುಬೇಕಾದರೂ ಮಾಡುತ್ತವೆ; ಯಾವುದಕ್ಕೂ ಎಲ್ಲಿಯಿಲ್ಲ. ಸುಸ್ತುಚೇತನದಲ್ಲಿಯೂ ಹಾಗೆಯೇ! ಪ್ರಚಂಡಕೋಪ, ತಡೆಯಲಾರದ ಪ್ರೀತಿ, ಈ ಎರಡು ಮಟ್ಟಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಸುಸ್ತುಚಿತ್ತವು ಎಲ್ಲಿಯೂ ನಿಲ್ಲುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಕೊನೆ—ಇಲ್ಲ, ಆ ಕೊನೆ!

ಸುಸ್ತುಚೇತನದ ವರ್ತನೆಯೆಲ್ಲವೂ ಕಾಮಾನುಬಂಧಿಯಾ

ದುದು. ಫ್ರಾಯ್ಡ್ ನ ಮತಾನುಸಾರ, ಅಲ್ಲಿರುವ ಆಶೆಪ್ರತ್ಯಾಶೆಗಳೂ ಒತ್ತಾಯಗಳೂ- ಬಯಕೆಗಳೂ- ಗೀಳುಗಳೂ- ಎಲ್ಲವೂ ಕಾಮಸಂ ಬಂಧವಾದುವು. ಒಂದು ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ- ನಮ್ಮ ಸುಸ್ತಚೇತನದ ವರ್ತನೆ ವ್ಯಗವರ್ತನೆಯನ್ನೂ ಅನಾಗರಿಕ ಮಾನವನ ವರ್ತನೆಯನ್ನೂ ಶಿಶುವರ್ತನೆಯನ್ನೂ ಹೋಲುತ್ತದೆ. ಅಂದರೆ ಯಾವ ವಿಧವಾದ ತಡೆ, ದಮನ (inhibition) ವೂ ಇಲ್ಲದೆ ಸ್ವೇಚ್ಛೆಯಾಗಿ ಸ್ವಚ್ಛಂದವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಸುಸ್ತಚೇತನ ತೊಡಗಿರುತ್ತದೆ.

೨. ಮನಸ್ಸಿನ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಭಾಗಗಳು

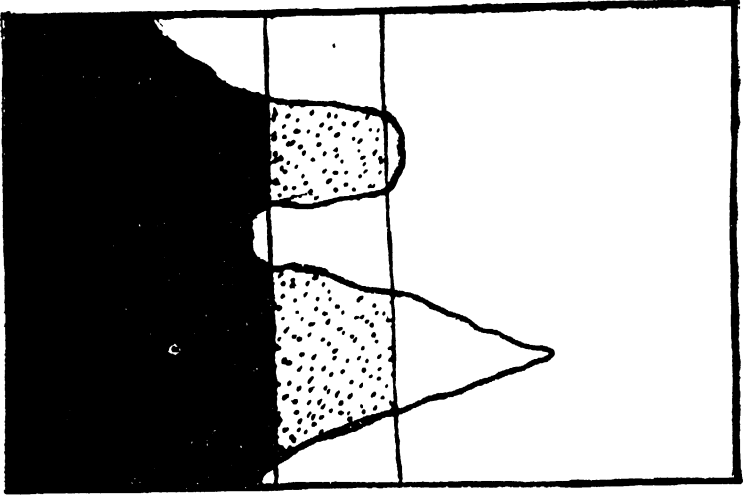
೧. ಬಯಕೆಗಳೂ, ಆಶೆಗಳೂ, ಆಕಾಂಕ್ಷೆಗಳೂ.

೨. ಪ್ರಬುದ್ಧಚೇತನ; ೩. ಅನಾವಿಷ್ಕೃತಚೇತನ. ೪. ಸುಸ್ತಚೇತನ.

ಈ ಮೇಲಿರುವ ಚಿತ್ರವನ್ನು ನೋಡಿದರೆ, ಸುಪ್ತಚೇತನದ ವಿಷಯ ಸ್ವಲ್ಪ ಸುಲಭವಾಗಿ ತಿಳಿಯಬಹುದು. ಪರ್ವತ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಅಡಿಯಲ್ಲಿರುವ ಭಾಗ ಸುಪ್ತಚೇತನವೆಂದು ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳೋಣ. ಇಲ್ಲಿಗೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಬೆಳಕು ಬೀಳುವುದಿಲ್ಲ. ಯಾವಾಗಲೂ ಬೆಳಕುಬಿದ್ದು ಅಲ್ಲಿರುವುದೆಲ್ಲಾ ನಮಗೆ ಗೋಚರವಾಗುವ ಚಿತ್ರಭಾಗ ಪ್ರಬುದ್ಧಚೇತನ. ಈ ಪ್ರಬುದ್ಧಚೇತನದಲ್ಲಿ ಶಿಖರದಮೇಲೆ ಮಾನವ ವ್ಯಕ್ತಿ ಕುಳಿತಿದ್ದಾನೆಂದು ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳೋಣ. ಅವನ ತಲೆಯನ್ನು ಹೊಗುವ ಬಯಕೆಗಳನ್ನೂ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನೂ ಆಶೆ ಆಶಯಗಳನ್ನೂ ಅವನು, ಕಾರಣಾಂತರಗಳಿಂದ, ಕೆಳಗಿರುವ ಪಸಾತಕ್ಕೆ ಎಸೆಯುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಇವು ಹಾಗೆ ತಳ್ಳಲ್ಪಟ್ಟು, ತುಳಿಯಲ್ಪಟ್ಟು ಎಂದೆಂದಿಗೂ ಬೆಳಕು ಬೀಳದ ಕಗ್ಗತ್ತಲೆಯ ಗವಿಯಾದ ಸುಪ್ತಚೇತನದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಹೆಪ್ಪುಗಟ್ಟುತ್ತವೆ. ಕೆಲವು ಸಮಯಗಳಲ್ಲಿ, ಇಲ್ಲಿರುವ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳು ಜಾಗ್ರತ್ ಚೇತನಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತವೆಯಷ್ಟೆ! ಹಾಗೆ ಬರುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ, ಇವು ಜಾಗ್ರತ್ ಅಥವಾ ಪ್ರಬುದ್ಧಚೇತನಕ್ಕೂ ತಮ್ಮ ತೌರಮನೆಯಾದ ಸುಪ್ತಚೇತನಕ್ಕೂ ನಡುವೆ ಇರುವ ಅನಾವಿಷ್ಕೃತಚೇತನ (Pre-conscious) ಎಂಬ ಮನೋಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕಾದಿರುತ್ತವೆ. ಈ ಅನಾವಿಷ್ಕೃತಚಿತ್ತ ಒಂದು ಮಾದರಿ ನಡುಮನೆ-ಪ್ರಬುದ್ಧಚೇತನಕ್ಕೂ ಸುಪ್ತಚೇತನಕ್ಕೂ ಮಧ್ಯೆ ಇರುವ ಓಣಿ. ಇಲ್ಲಿ ಸದಾ ಬೆಳಕು ಬಿದ್ದಿರುವುದಿಲ್ಲ-ಆಗಾಗ್ಗೆ ಬೀಳುವುದುಂಟು. (ಪರ್ವತದ ಒಳ ತಪ್ಪಲಲ್ಲಿ ಬೆಳಕು ಬೀಳುವುದಿಲ್ಲವೆ ಹಾಗೆ!).

ಇದೇ ಚಿತ್ರವನ್ನು ಉದ್ದುದ್ದವಾಗಿ ನೋಡೋಣ. ಆಗ ಮುಂದಿನ ಚಿತ್ರದಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಅಂಶಗಳು

೨. ಮನಸ್ಸಿನ ವಿಭಾಗಗಳು — ಇನ್ನೊಂದು ಪಾರ್ಶ್ವದಿಂದ

ತತ್

ವ್ಯಕ್ತಿಕೇಂದ್ರ

ವ್ಯಕ್ತಿಮಹತ್

ಕಾಣುತ್ತವೆ. ಇದರಲ್ಲಿಯೂ ಮನಸ್ಸಿನ ಮೂರುಭಾಗಗಳು ಕಾಣುತ್ತವೆ. ಸುಪ್ತಚಿತ್ತವೆಲ್ಲಾ ಆವರಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಭಾಗವೊಂದು.—ಇದು ಸದಾ ಕತ್ತಲೆಯಲ್ಲಿರುವುದರಿಂದ ಅದು ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿರುವ ವಿಷಯಗಳು ಸುಲಭವಾಗಿ ಗೊತ್ತಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಭಾಗಕ್ಕೆ ಫ್ರಾಯ್ಡ್‌ನು “ತತ್”¹ ಎಂದು ಕರೆದಿರುವನು. ಈ ‘ತತ್’ ಗೂ ಸುಪ್ತಚಿತ್ತನಕ್ಕೂ ಭೇದವುಂಟು. ಸುಪ್ತಚಿತ್ತನ ವ್ಯಕ್ತಿಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿಯೂ (Ego) ವ್ಯಕ್ತಿಮಹತ್ತಿನಲ್ಲಿಯೂ (Super Ego) ಸ್ವಲ್ಪ ಕಾಲಿಟ್ಟಿದೆ. ಸುಪ್ತಚಿತ್ತನ

¹ “The Id (It)” ಜರ್ಮನ್‌ನಲ್ಲಿ “Das Es”

ದಂತೆ ಇದೂ ಗುಪ್ತನಾದುದು. ಇದೂ ಧರ್ಮಾಧರ್ಮದ ಮಟ್ಟಗೋಲಿಗೆ ಒಳಪಟ್ಟಿಲ್ಲ. ಇದರ ಮೂಲತತ್ವವೂ “ ಸುಖಾ ಭಿಲಾಸೇ—ದುಃಖನಿವಾರಣೆ ” ಎಂಬುದೇ! ಇದರಲ್ಲಿಯೂ ನಾನು ಕಂಡಿರುವ ತರ್ಕ ನಡೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಸುಪ್ತ ಚೇತನ ಹೊಂದಿಲ್ಲದ ಕೆಲವು ಗುಣಗಳು ಇದರಲ್ಲಿವೆ. ಆದಿ ಕಾಮ ಅಥವಾ ಕಾಮಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಪ್ರಚಂಡಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಇದು ಹೊಂದಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಸದಾ ಬದುಕು ಸಾವುಗಳ ಹೋರಾಟ ನಡೆಯುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. (ಜಗತ್ತಿನ ಕಷ್ಟನಿಷ್ಕಾರ ಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸಿ ಬದುಕಲು ಬೇಸರಪಟ್ಟು ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ಮಾನವನು ಸಾವನ್ನು ಬಯಸಿದಂತೆಯೂ, ಆದರೆ ಜೀವದ ಮೇಲೆ ಆಸೆಪಟ್ಟು ಜೀವಗಳ್ಳನಾದಂತೆಯೂ—ಆದುದರಿಂದ ಬದುಕಬೇಕೇ ಸಾಯಬೇಕೇ ಎಂಬ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಲು ‘ ತತ್ ’ ನಲ್ಲಿ ಸದಾ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಿರುವುದೆಂದೂ ಅಭಿಪ್ರಾಯ.)

‘ ತತ್ ’ ನಲ್ಲಿರುವ ನಮ್ಮ ಹುಟ್ಟುಗುಣಗಳೂ ಬಯಕೆಗಳೂ ನಮ್ಮ ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ತಲೆದೋರಿ, ಸಮಾಜದ ಕಟ್ಟಿಗೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ರೂಪುಗೊಂಡು ಪ್ರಬುದ್ಧ ಚೇತನದ ಅಂಚಿನಲ್ಲಿ ಕಾದಿರುತ್ತವೆ. ಇವು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಸುಪ್ತಚೇತನದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದಿರುವುದರಿಂದ ನಾನು ಪ್ರಯತ್ನಪಟ್ಟಲ್ಲಿ ಇವುಗಳನ್ನು (ನಮ್ಮ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು—ವ್ಯಕ್ತಿಕೇಂದ್ರವನ್ನು) ಮುಟ್ಟಬಹುದು. ಇದರಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮನಗಾಣಬಹುದು. ಈ ಚಿತ್ತಭಾಗವೇ ವ್ಯಕ್ತಿಕೇಂದ್ರ. ಇಲ್ಲಿ ಕೆಲಸಗಳು ತರ್ಕಬದ್ಧವಾಗಿಯೇ ನಡೆಯುವುವು. ಹೊರಗಿನ ಸನ್ನಿವೇಶಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡು ಹೋಗಲು ಇದು ಸಹಾಯಮಾಡುವುದು.

ಇಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಾರ್ಥಮದ ವಿಮರ್ಶೆಯುಂಟು. ವ್ಯಕ್ತಿಮಹತ್ತೆಂದರೆ (Super Ego) ಶಿಶುವಿಗೆ ಮೊಟ್ಟಮೊದಲು ಗೋಚರವಾದ ನಡತೆಯ ಮಾನದಂಡ. ವ್ಯಕ್ತಿಕೇಂದ್ರದಿಂದ ಇದು ಉದ್ಭವಿಸಿ, ನ್ಯಾಯಾನ್ಯಾಯ ಬದ್ಧವಾದ ವರ್ತನೆಗಳಿಗೆ ಜನ್ಮಕೊಟ್ಟು, ವ್ಯಕ್ತಿಕೇಂದ್ರಕ್ಕೆ ಬೇರೊಂದು ರೂಪ ಕೊಟ್ಟು, ನಮ್ಮಿಂದ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಕೆಲಸಗಳನ್ನೇ ಮಾಡಿಸುತ್ತದೆ. ವ್ಯಕ್ತಿಕೇಂದ್ರವು ಬೇಕೆಂದರೂ ಇದನ್ನು ಅರೂಪಗೊಳಿಸಲಾರದು. ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿ ತೋರಿದ ಅನೇಕ ಅನುಭವಗಳು ಇಲ್ಲಿರುತ್ತವೆ. ಇದೊಂದು ಮಾದರಿ ಧರ್ಮಾರ್ಥಕಾರಿ. ಇದು ಸದಾ ಪ್ರಬುದ್ಧ ಚೇತನದಲ್ಲಿ ಸೇರಿರುತ್ತದೆ.

ಆದುದರಿಂದ ನಿಜವಾಗಿಯೂ—ಕಾಯಾ, ವಾಚಾ, ಮನಸಾ—ನಾವು ಎಷ್ಟರಮಟ್ಟಿಗೆ ಧರ್ಮಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದೇವೆಯೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯಬೇಕಾದರೆ ವ್ಯಕ್ತಿಕೇಂದ್ರ ವ್ಯಕ್ತಿಮಹತ್ತುಗಳಿಂದ ಸಹಾಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ನಿಜವಾದ ಯೋಗ್ಯತೆಯನ್ನು ತೋರಿಸಿಕೊಡುವುದು ಸುಪ್ತಚೇತನ. ಕನಸಿನಲ್ಲಿಯೂ ಸುಪ್ತಚೇತನ ಹೊರಬೀಳುವುದು. ಆದುದರಿಂದ ಧರ್ಮಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ನಾವು ಎಷ್ಟರಮಟ್ಟಿಗೆ ಉತ್ತೀರ್ಣರಾಗಿದ್ದೇವೆಯೆಂಬುದನ್ನು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದ, ಗೂಢವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕನಸುಗಳು ನಮಗೆ ತೋರಿಸುವುವು.

ನಾವು ಆ ಕನಸುಗಳ ಅರ್ಥವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು, ಧರ್ಮಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಪ್ರಯತ್ನ ಎಷ್ಟರಮಟ್ಟಿಗೆ ಫಲಕಾರಿಯಾಗಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿದು, ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಉತ್ತಮಗೊಳಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಬಹುದು. ನಮ್ಮಲ್ಲಿರುವ 'ಛಾಯಾ' ರಾಕ್ಷಸನನ್ನು ಎದುರಿಸಿ, ಸೋಲಿಸಿ, ನಮ್ಮಲ್ಲಿಯೇ ಇರುವ

ದೈವಿಕಶಕ್ತಿಯನ್ನು ವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಿ, ಮಾನವರಾಗಿ ಜನ್ಮವೆತ್ತಿದುದಕ್ಕೆ ಸಾರ್ಥಕವೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಕನಸುಗಳು ಭವಿಷ್ಯವನ್ನು ಹೇಳದಿರಬಹುದು, ದೇವಲೋಕದ ನಿರೂಪಗಳಾಗದಿರಬಹುದು; ಆದರೆ ಅವು ನಮಗೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಗಳು. ಜಾಗ್ರದವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ನಡತೆ ಸರಿಯಾಗಿರಬಹುದು; ಆದರೆ ಅಷ್ಟೇ ಸಾಲದು. ಸುಪ್ತಜೀತನವೂ ಶುದ್ಧವಾಗಿರಬೇಕು. ಅದನ್ನು ಶುದ್ಧಿಗೊಳಿಸಲು ಕನಸುಗಳು ನಮಗೆ ಸಹಾಯಮಾಡುತ್ತವೆ. ಕನಸುಗಳ ನಿರೂಪವನ್ನು ನಾವು ತಿಳಿದು, ನಮ್ಮ ನಡತೆಯನ್ನು ತ್ರಿಕರಣ ಶುದ್ಧವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡರೆ ಈ ಭೂಮಿಯೇ ಸ್ವರ್ಗವಾಗುವುದು; ಮಾನವರೇ ದೇವತೆಗಳಾಗುವರು.

